కల్యాణనగరీ

సజ్జనశాస్త్రసభా ప్రవర్తనానుక్రమః

సర్వజనోపకారాయ

సభ్యానుజ్ఞయా

శ్రీ - ఉ - వెంకటరామయ్యాంగార్ నామ్నా

కార్యదర్శినా

ముద్రాపితః

విజయతే

పార్థివసంవత్సరే అధికజ్యేష్ఠమాసే

కల్యాణపురస్థిత

సత్సంప్రదాయకళానిధిముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రాపితమాసీత్,

౧౨౮౫ సం ॥

శ్రియైనమః.

యన్నామస్మరణాదజస్రమఖిలా పుంసాంవిపత్క్షీ
యతే నిత్యంయచ్చరణారవిందశరణోబంధాత్సవ్యయంము
చ్యతే। యద్భక్తప్రపదాంబుసేవనవశాత్పాపీజనఃపూ
యతే సశ్రీమాన్జయతాత్ప్రపన్నదురితోత్తారాయ
నారాయణః.

శ్రుతిస్మృతిసదాచారా జీవంతియదుపాశ్రయాత్।
యద్విస్మృతేర్వినశ్యంతి ప్రపద్యేతంజగద్గురుమ్॥*

స్వస్తిశ్రీవిజయాభ్యుదయ శాలివాహనశకేషు- ౧౮౦౫ - వత్సరేషు వ్యతీతేషు - ప్రవర్తమానే స్వభానునామ్ని సంవత్సరే, ఆశ్వయుజశుక్ల ప్రథమామారభ్య దినత్రయమె ప్రవర్తితాయా స్సజ్జనశాస్త్రసభాయాః ప్రవర్తనానుక్రమవినయోపన్యాస చర్చావిశేషసిద్ధాంతాః ప్రదర్శ్యంతే.

అథేదానీమఖిల మహీమండల కమలకర్ణికాయమాన కర్ణాటజనపద సంపదధిష్ఠానభూత - శ్రీమన్మహిశూరరాజధాన్యాం నిజకులక్రమాగత దివ్యరత్నసింహాసనారూఢే జయతిజగదాదరణీయ కమనీయగుణశీలే- శ్రీమచ్చామరాజేంద్రమహీపాలే - ఏతద్దేశభూషణాయమానాయాం కల్యాణనగర్యామ్.

శ్లో॥ ,,అక్రాంతాసువసుంధరాసుయవనై రాసేతుహేమాచలం। విద్రాణేక్షితిభృద్గణేఽకరుణే నిద్రాతినారాయణే॥ నిర్విఘ్నప్రసరేకలావపిబలా న్నిష్కంటకంవైదికం। పంథానంకిలతత్రతత్రపరిపా త్యేకోహిలోకోత్తరః॥,, ఇత్యుక్తరీత్యానిశ్శేషిత నిఖి

లధర్మకథాప్రచారేఽప్యస్మిన్ కలియుగే నిరవద్య నిగమాగమ మార్గపరిశీలన సమాచరణ ప్రచారణధురీణాః రమారమణచరణయుగళైకశరణా బహవో బ్రాహ్మణాస్సమేతాస్సంతః - కస్యచిత్ నిజసముదాయే కార్యాంతరేణ సముద్రే నావా ద్వీపాంతరంగతస్య తత్ర కంచిత్కాలముషిత్వా పునరాయాతస్య శాస్త్రోక్తప్రకారేణ కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి ప్రాయశ్చిత్తవిధానే తదనుష్ఠానే యథాపురం తత్సంవ్యవహారాది సంసర్గవిషయేచ పరస్పరం భిన్నభిన్నాభిప్రాయేణ వివదమానాశ్శాస్త్రార్థనిర్ణయమనధిగచ్ఛంతః - తన్నిర్ణయస్యచ బహువిద్వత్సజ్జనాధీనతయా సకలశాస్త్రార్థపర్యాలోచన విచారమూలతయాచ సంశయ్యైకస్మింశ్చిల్ మహతి తాదృగ్జనసమాజేతిష్ఠమానాః నిఖిలశాస్త్రజలనిధి జలమజ్జనవిమలహృదయ సజ్జనసమాజసమవధానాయ ప్రయతమానాః నిజమనోరథపూరణ ప్రకృతకార్యనిర్వహణాయ కంచనకార్యదర్శినం పరికల్ప్య తన్ముఖేన నిజాశయప్రకాశినీమధః ప్రదర్శ్యమానానుక్రమానువర్తినీం వినయనిబంధనాం విజ్ఞాపనాం నిఖిలదేశనివాసిభ్యో విద్వద్భ్యః ప్రాజ్ఞేభ్యశ్చ ప్రేషయన్.

విజ్ఞాపనాప్రక్రమః.

కల్యాణపురీప్రభృతి నిఖిలనగరవాస్తవ్య సకలపండిత ప్రాజ్ఞజనానాం సన్నిధౌ విజ్ఞాపనా.

ఏతద్దేశనివాసినాం ద్విజానాం సముద్రయానే-సముద్రయాయినస్సంసర్గేచ కలియుగకర్మానుష్ఠాన విధాయకధర్మశాస్త్రాణి నిష్పక్షపాతంవిమృశ్య కర్తవ్యంసిద్ధాంతయితుం సంప్రతికల్యాణనగరీనివాసినః కస్యచిత్సముద్రయాయిన శ్రీవైష్ణవస్య విషయే పరస్పరప్రవృత్త స్వబంధుకులకలహవిషయే సాధుత్వా

సాధుత్వవిచార పురస్సరముపాదేయం నిశ్చేతుంచ సకలపండితప్రాజ్ఞశిఖామణిసమాజః కశ్చన స్వభానువత్సర ఆశ్వయుజశుక్లప్రథమా- ద్వితీయా- తృతీయాసు దివాతృతీయ ఘంటాకాలాదారభ్య రాత్రావష్టఘంటాపర్యంతం-బెంగుళూరుసుల్తాన్ పేటె మండి-మరియణ్ణనామ్నః సత్రశాలాయాం ప్రవర్త్యేతఇతి తదానీం ఏతద్దేశాభిమానిభిః లోకోపకారైకపరాయణైస్సర్వైరపి సద్భిర్మహద్భిఃపండితైః ప్రాజ్ఞైశ్చ సదయం సభామంటపమలంకరణీయం సవినయంప్రార్థ్యతే.

తతశ్చ యథాకాలం తత్ప్రార్థనానుగుణమేవ కల్యాణనగరీమాగతాబహవో దయాళవో విద్వాంసఃప్రాజ్ఞాశ్చ సబహుమానం కార్యదర్శినాసమాసీతా స్సభాప్రవర్తనశాలామలంచక్రుః.

తత్ర ప్రథమదివసేమిళితాస్సభాస్తారాః.

- ౧ వే- వి- ఆనకల్- రామాచార్యాః
- ౧ శ్రీ- ఉ- వి- రాజగోపాలాచార్యాః
- ౧ వే- వి- పట్టాభిరామశాస్త్రిణః
- ౧ శ్రీ- ఉ- వి- పెరీస్వామి- తిరుమలాచార్యాః
- ౧ శ్రీ- ఉ- వి- రంగాచార్యాః
- ౧ వే- సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిణః
- ౧ వే- రామశేషశాస్త్రిణః
- ౧ వే- విశ్వేశ్వరశాస్త్రిణః
- ౧ శ్రీ- కామదేనహళ్ళి- శ్రీనివాసాచార్యాః
- ౧ వే- హరియాచార్యాః
- ౧ వే- సొండెకుప్ప- నారణశాస్త్రిణః
- ౧ వే- వెంకటరామాశాస్త్రిణః
- ౧ వే- నవరత్నమధ్వాచార్యాః

౧ వే- మైసూరు- గోపాలశాస్త్రిణః

౧ వే- అప్పణ్ణశాస్త్రిణః

౧ వే- లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిణః

౧ శ్రీ- ఉ- కృష్ణమాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- వేంకటాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ. వి- తాతాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- వైయ్యాకరణ- శ్రీనివాసరాఘవాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- తార్కిక- వెంకటాచార్యాః

౧ వే- వి- క్యాలనూరు- శ్రీనివాసశాస్త్రిణః

౧ వె- వి- శ్రీనివాసశాస్త్రిణః

౧ వే- హొసకోటె- రామశాస్త్రిణః

౧ వే- దొడ్డబళ్ళాపుర- నారాయణశాస్త్రిణః

౧ శ్రీ- ఉ- పెన్- సబ్‌జడ్జీ, తిరుమలాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- సుబేదార్- రామానుజైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- అమృతమహమల్, కృష్ణైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- సుబేదార్- శామైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- వెంకటపత్రైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- శెట్లూరు- తిరుమలాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- బౌరింగ్‌పేటెసుబేదార్- తిరుమలాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- రఘుపత్రైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- కోడగుబ్యాటరావ్

౧ శ్రీ- ఉ- అమల్‌దార్- నరసింహైయ్యంగార్

౧ మ- రా- రా- శిరస్తేదార్- తమ్మైయ్యా

౧ మ- రా- రా- మహాదేవశాస్త్రిణః

౧ వే- ప్లీడర్- శామైయ్యర్

౧ శ్రీ- ఉ- ప్లీడర్- నరసిహ్మైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- సుబేదార్- గరుడాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- గోపాలకృష్ణయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- శేట్లూరు కృష్ణయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- నుగ్గిహళ్ళి తిరుమలాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- మాయిసంద్రం శామైయ్యంగార్

౧ శ్రీ- ఉ- వె- అళశింగ్రాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- ప్లీడర్ అళశింగ్రాచార్యాః

౧ మ- రా- రా- ఆనందతీర్థరావ్

౧ శ్రీ- ఉ- శ్రీనివాసాచార్యాః

౧ మ- రా- రా- సుబ్బరావ్

౧ మ- రా- రా- రామరావ్

౧ శ్రీ- ఉ- కేశవాచార్యాః

౧ శ్రీ- ఉ- సుబేదార్ శ్వేతాద్రియ్యంగార్యాః

ఇత్యాదయోబహవఃసమాగతాః.

అనంతరం కార్యదర్శినాసవినయం సంప్రార్థ్యమానః సర్వైరపి సభాస్తారైరనుమోద్యమానః శ్రీ-వే-ఆనకల్, రామాచార్యః సభానాయకపదవీం సగౌరవమంగీచకార.

తతశ్చ కార్యదర్శీసప్రణామమ్.

భోభోసభాస్తారానిజమతిమథిమథితనిఖిల శాస్త్రకలశజలనిధిసముద్ధృతనవనీతసారాయితవిజ్ఞానవిస్తారాః తత్రభవంతోభవంతః కంచిదర్థమిమం మయావినయేనవిజ్ఞాప్యమానం సావధానేనమనసా సాదరంప్రతిగృహ్య సకరుణమనుగృహ్య కృతార్థయంతు జనమిమమితి భూయోభూయఃప్రార్థయే.

ఇదానీంఖలు అస్మదీయేషు అభిజనవిద్యావినయవివేకప్రముఖ నిఖిలగుణగణవిభూషణః కశ్చన శ్రీవైష్ణవః పర్యాప్తనిజకుటుంబ జీవనోపకరణోఽపి పరోపచికీర్షయా వా, కార్యాంతరేణ వా సముద్రే నావా ద్వీపాంతరం ప్రస్థితః తత్రకంచిత్కాలముషిత్వా పునస్స్వదేశమాయాతః; తస్మిన్ సముద్రయానద్వీపాంతరనివా సాది నిషిద్ధకర్మాచరణసంభావనయా విహితకర్మాననుష్ఠానా దిదోషమాకలయద్భిస్స్వజనైః ప్రతిషిద్ధసహభోజనాది సంవ్యవ హారః ప్రచోదితశ్చ తైరేవ తద్దోషపరిహారోచిత శాస్త్రోక్తప్రా యశ్చిత్తానుష్ఠానే నిఖిలవిద్వద్వరనిరంతరం కాంచీనగరంనామ సర్వోత్తరం పుణ్యక్షేత్రమాసాద్య, తత్రవాస్తవ్యైర్నిజవైభవ సమధిగతసర్వతంత్రస్వతంత్రబిరుదైః దిగంతవిశ్రాంతకాంతకీర్తి భిః తిరుప్పుకుళి కోటికన్యాదానం - కృష్ణతాతాచార్యైః తదను గామిభిశ్చ బహుభిర్విద్వద్భిస్సకరుణమనుగృహ్య, యథాశాస్త్రం విరచితప్రాయశ్చిత్తః తత్రత్యవిద్వన్మండలవితీర్ణ శుద్ధిపత్రికాను గుణం అస్మాభిః కైశ్చన స్వకీయజనైర్యథాపూర్వం సహభోజనా దిసంవ్యవహారే పరిజిఘృక్షితోఽపి కైశ్చన అస్మదీయైరేవ బంధు జనైరితరైశ్చ తదనుష్ఠితప్రాయశ్చిత్తస్య తత్సహభోజనాదిసంవ్యా వహారస్య చ అశాస్త్రీయతామభిమన్యమానైః ప్రతిబధ్యతే. ప్ర త్యుత తత్సంసర్గిసంసర్గిసంసర్గిణోఽపి భోజనాదిసంవ్యవ హారే ప్రతిబధ్యంతే.

ఏవం ప్రవృత్తే మహతి స్వకులకలహే, కృత్యాకృత్యవివేకవిర హేణ శాస్త్రార్థఏవ సందిహ్మహే.

తదత్రభవంతస్తత్రభవంతో మహాంతో నిఖిలధర్మశాస్త్ర పారావారపారీణాః పర్యాలోచ్యసర్వశాస్త్రాణి, విచార్యచధ ర్మరహస్యాని, యదత్ర శాస్త్రానుగుణమస్మాభిరస్తికర్తవ్యమ్, తన్నిర్ణయేనానుగృహ్య సంశయాదస్మాదస్మానుద్ధరంత్వితి, వే. ఆనకల్ రామాచార్యముఖేనవ్యజ్ఞాపయత్.

తతశ్చ సభానాయకస్స్వయమేవ కార్యదర్శినివేదిత మఖిలమప్యర్థజాతం హృది సమాకలయ్య ప్రకృతసభాప్రవర్తనోద్దేశ్యతయా సర్వైరపి సభాస్తారైశ్శాస్త్రవిచారపురస్సరం నిర్ణేయాం శాసిత్థం పర్యకల్పయత్.

యథా.

౧ ద్విజస్య సముద్రయానం నిషిద్ధమ్; ఉత, అనిషిద్ధమ్?

౨ నిషిద్ధేతు తస్మిన్సముద్రయానే కథంచిత్కార్యాంతరేణ విరచితే, కింతస్యాస్తి తత్పాతకపరిహారాయ శాస్త్రవిహితం ప్రాయశ్చిత్తమ్? ఉత, నాస్తి?

౩ అనుష్ఠితేచ తేనశాస్త్రోక్తవిధినా ప్రాయశ్చిత్తే, తస్య స్వజనసహభోజనాది సంవ్యవహారసిద్ధిస్స్యాత్? ఉతన?

ఏతేత్రయోవిషయా స్సకలధర్మమర్మనిరూపణనిపుణై స్సభాసద్భిర్విద్వద్భిర్విచారణీయా ఇతి.

తతశ్చ తత్రత్యాబహవోవిద్వాంసశ్చిరాదేతద్విషయక ధర్మశాస్త్రావలోకనపరిశీలననిర్ణీతం నిజాశయం నిర్మత్సరం నిష్పక్షపాతం నిస్సంశయం నిష్కపటంచ సోదాహరణముపన్యాస్థన్.

తత్ర చిక్కబళ్ళాపురం - విద్వద్వర్యా రాజగోపాలాచార్యాః.

యద్యపి, సముద్రయానం పరాశరమహర్షిణా కలియుగానుష్ఠేయ ధర్మప్రతిపాదకస్మృతి నిర్మాణధురంధరేణ నిషిద్ధమ్, అతఏవ తత్ప్రాయశ్చిత్తంచ నాభిహితమ్; నాపి తద్యానమనుమతమ్; తథాయాజ్ఞవల్క్యప్రభృతిభిరపి నసముద్రయాననిషేధపూర్వకతయా ప్రాయశ్చిత్తమభిహితమ్; తథాపి, "సముద్రయానం బ్రాహ్మణస్యాపహరణం సర్వపఙ్క్త్యైర్వ్యవహారాణాం భూ

వ్యన్యృతం శూద్రసేవాయాంచ శూద్రాయామభిజాయతే తదప
త్యంచభవతి తేషాంచనిర్దేశః చతుర్థకాలంమితభోజినః స్యు
రపోఽభ్యుపేయుః సవనానుకల్పం స్థానాసనాభ్యాంవిహరంత
ఏతే త్రిభిర్వర్షైస్తదపహంతి పాపమ్,, ఇతి బోధాయనవచ
నేన, ‘‘సముద్రయానస్వీకారః కమండలువిధారణమ్,, ఇత్యాది
కలివర్జ్యధర్మప్రకరణపఠితనచనైశ్చ సముద్రయాననిషేధతన్ని
మిత్తప్రాయశ్చిత్తయోరభిధానాత్ కదాచిదపి సముద్రయానం
నకర్తవ్యమేవేతి సయుక్తికం ప్రత్యపాదయన్.

తదను కల్యాణపురవాస్తవ్యాః వే-పట్టాభిరామశాస్త్రిణః.

సేతుయాత్రోద్దేశేన త్రిదినవ్యాప్యసముద్రయానం ననిషిద్ధమ్,
అన్యోద్దేశేనత్రిదినపర్యంతమవిచ్ఛేదేన సముద్రయానేక్రియమాణే
‘‘మాసంకారాగృహేవాసఃనాభిర్యాత్రాదినత్రయమ్। మ్లేచ్ఛావా
సేతథాపక్షంయోవసేత్సతుపాతకీ,, ఇతిస్మృతివచనానుసారేణ
తీర్థయాత్రాద్యనుద్దేశ్యకం సముద్రయానమేవనిషిద్ధమ్, ఏవంచ
త్రిదినత్వవ్యాపక నౌకాకరణక సముద్రయానత్వస్యైవ నిషేధ్య-
తావచ్ఛేదకత్వేన సముద్రయానత్వేన ననిషిద్ధమ్, తదిత్యాహుః.

కల్యాణపురీ సంస్కృతపాఠశాలాధ్యక్షా

విశ్వేశ్వరశాస్త్రిణః.

వే - పట్టాభిరామశాస్త్రిభిరభిహితం యత్తదేవాస్మాకమప్య
నుమతమిత్యంగీచక్రుః.

రాజగోపాలాచార్యాః.

తీర్థయాత్రాద్యుద్దేశేనవా, తదనుద్దేశేనవాసముద్రయానం
నానుష్ఠేయమేవ. సముద్రయానవిశేషస్య కర్తవ్యతాప్రాపక
ప్రమాణాభావాత్.

తథావిధప్రమాణం యద్యుపలభామహే; తర్హి, తదానీం తీర్థయాత్రాద్యనుద్దేశ్యకత్వం నిషేధ్యసముద్రయానే విశేషణం దేయమితిమన్యామహే; ఇతిప్రాహుః.

పట్టాభిరామశాస్త్రిణః.

మయా పురైవోదాహృతంవచనంయత్, తదేవైతద్వచనస్యోత్తరతయాఽనుసంధేయమితి తూష్ణీమాసామహే.

తత్రచ వేఙ్కటప్పనామానః.

సేతుయాత్రోద్దేశేన శిష్టైరనుష్ఠీయమానం సముద్రేనౌకాయానం నిషిద్ధమితి భవద్వచనం అస్మదీయశ్రద్ధాసరణిం కథమారోహేదితి జిజ్ఞాసవఏవావదన్.

వేఙ్కటాచార్యాః.

"నౌభిర్యాత్రాదినత్రయమ్," ఇతివాక్యే సముద్రశబ్దాశ్రవణాత్, సామాన్యేన సముద్రయానమేవ నిషిద్ధమిత్యవదన్.

మైసూరు సద్విద్యాశాలాధ్యక్షాః పెరిస్వామి
తిరుమలాచార్యాః.

ఏతద్విషయే మయావిరచిత గ్రంథఏవప్రేషితః, తదవలోకనే మదీయాశయః సమ్యగ్విజ్ఞాయతే; తథాప్యద్యకించిద్విజ్ఞాపయామి.

సముద్రయానం నకుర్యాదితికుత్రాపి నిషేధాదర్శనేఽపి బౌధాయనసూత్రప్రతిపాదిత త్రైవార్షికప్రాయశ్చిత్తాన్యథానుపపత్త్యా తన్నిషేధఉన్నేయః. అథాపి, తదిదంసముద్రయానం మహాపాతకేషు నపరిగణితమ్; తథాపి, స్వానుష్ఠాతృపురుషసంసర్గిపురుషాంతర పాపాధాయకమిత్యుపపాతకమేవ భవేత్.

తథాచ, "పఞ్చధావిప్రతిపత్తిః దక్షిణతః - అనుపనీతేన భార్యయాసహభోజనమ్- పర్యుషితభోజనమ్- మాతులదుహితృ ప

తృష్వస్రుదుహితృపరిణయనమితి- అథోత్తరతః- ఊర్ణావిక్రయః- శీధుపానమ్- ఉభయతోదద్భిర్వ్యవహారః-ఆయుధీయకమ్- సముద్రయానమ్- ఇతి- ఇతరఇతరస్మిన్ కుర్వన్ దుష్యతి ,, ఇతిబోధాయనసూత్రేణైవ సముద్రయానస్యోత్తరాహ జనపాపానాధాయకత్వేఽపి దాక్షిణాత్యజన పాపావహత్వమేవ ప్రపఞ్చితమ్.

ఇత్థంచ "నాభిర్యాత్రాదినత్రయమ్,, ఇతివచనస్యాపి సముద్రయానవిషయకత్వాప్రతీతేః దినత్రయావధికనౌకాయాత్రాయాః అన్యవిషయకత్వేనాప్యుపపత్తేః నద్యాద్యధికరణకనౌకాయానస్య దినత్రయావచ్ఛిన్నస్య పాతకిత్వాపాదకత్వమ్- క్షణదినాద్యల్పకాలావచ్ఛిన్నస్యాపి సముద్రయానస్య త్రైవార్షిక ప్రాయశ్చిత్తోద్దేశ్యత్వంచ వచనబలాద్వ్యోతతే;ఇతి సముద్రయానసామాన్యేనైవ నకర్తవ్యమితి ప్రతీమఇతిప్రత్యవదన్.

స- అ- క- కృష్ణయ్యంగార్యాః.

"నాభిర్యాత్రాదినత్రయమ్,, ఇత్యేతద్వచనం సముద్రయానవిషయకమేవ - గంగాదితరణోపయోగితయా తాదృశనౌకాయానసిషేధస్య వచనతోఽప్రతీతేః- కించ - తీర్థయాత్రాద్యుద్దేశేన దినత్రయవ్యాప్యస్య సముద్రయానస్య అదోషః ప్రమాణాంతరేణసిద్ధః- తత్రప్రమాణాన్యన్విష్య శ్వోవదామఇతిజగదుః.

అగ్రాసనాధిపతయః.

అస్యాంసభాయామస్మిన్ దివసే ఏతావతాకాలేనకృతే సముద్రయానవిషయకశాస్త్రవిచారే - సభాస్తారోదాహృతవచనార్థపర్యాలోచనయా సముద్రయాత్రాయాస్సర్వాత్మనా నిషిద్ధత్వమేవేతిభాతి. యేచ - దినత్రయాధిక సముద్రయాత్రాయా ఏవనిషేధః-తీర్థయాత్రోద్దేశ్యక సముద్రయానస్యాదోషఇతి వదంతి-తైశ్చ తథావిధనిరవకాశ స్పష్టవచనం ప్రమాణరూపం ప్రదర్శనీయమేవేతిప్రాహుః.

తతశ్చోపసంహృతా సభా.

తతః పరస్మిన్ దినేఽహ్ని ఘంటాత్రయసమకాలే పూర్వదినస మ్మిళిత సభాస్తారాపేక్షయాఽధికతయా బహవఃవిదేశీయాః - ఏతద్గ్రామస్థాః విద్వత్పాౖజ్ఞాః ప్రసక్తవిషయ నిర్ణయ జిజ్ఞాస వస్తాంసభామలంచక్రుః.

తత్కాలేఽగ్రాసనాధిపతయః.

పూర్వేఽహ్ని విచారితసముద్రయానవిషయే- తీర్థయాత్రా ద్యుద్దేశేన సముద్రయానస్య దోషావహత్వాభావ ప్రతిపాదకవ చనాని యదిసంతి- తర్హి- తాన్యుదాహరణీయానీతిప్రోచుః.

తత్రపట్టాభిరామశాస్త్రిణః.

ఋగ్వేదసంహితాయామ్- అష్టక-౧ అధ్యాయ-౮ వర్గాః-౨౧ ఋక్-3 ఏతస్మిన్;— ‹‹తుగ్రోహభుజ్యుమశ్వినోదమేఘేరయినః కశ్చిన్మమృవాన్పాౖవాహాః। తమూహథుర్నౌభిరాత్మన్వతీభి రంత రిక్షపుౖద్భిరపోదకాభిః॥ ,,

సాయణాచార్యవిరచితే ఋక్సంహితాభాష్యే

అత్రేయమాఖ్యాయికా.

తుగ్రోనామాశ్వినోఃప్రియః కశ్చిద్రాజర్షిః-సచ ద్వీపాంతర వర్తిభిశ్శత్రుభిరత్యంతముపద్రుతస్సన్ తేషాంజయాయ స్వపు త్రం భుజ్యుం సేనయాసహ నావాప్రాహిణోత్-సాచ నౌమధ్యే సముద్రమతిదూరంగత్వా వాయువశేన భిన్నాసీత్-తదానీం సభుజ్యుః శీఘ్రమశ్వినౌతుష్టావ. తౌచస్తుతౌ సేనయాసహితమా త్మీయాసునౌసు ఆరోప్య పితుస్తుగ్రస్యసమీపం త్రిభిరహోరాత్రైః ప్రాపయామాసతురితి.

ఏతాదృశఋఙ్మంత్రే తుగ్రపుత్రస్య భుజ్యునామకస్య సముద్రే నావాగతస్య నౌకామజ్జనేనభీతస్య అశ్వినీదేవతోద్దేశ్యకస్తుత్యా

ప్రసన్నాభ్యాం తాభ్యాం స్వపావమారోప్యసమానీతస్య త్రిభిర
హోరాత్రైస్తత్పితుస్సుగ్రస్యసమీపంప్రతి ప్రాప్తిరభిహితేతి స
ముద్రయానస్యరాజర్షీణామపి త్ర్యహమనుష్ఠితత్వోక్తేః త్ర్యహం
సముద్రయానం ననిషిద్ధమితి. నౌభిర్యాత్రాదినత్రయమితివచనం
సముద్రయాత్రావిషయమేవవక్తుం న్యాయ్యమితి దినత్రయవ్యాపి
సముద్రయానమేవ నిషిద్ధమిత్యాహుః.

చి- సం - పా- అ - రాజగోపాలాచార్యాః.

స్యాదేవతత్- యదీదం ఋగ్వాక్యం దినత్రయన్యూన నౌకా
కరణకాబ్ధ్యధికరణకయానస్య దోషానాపాదకత్వేన అనుష్ఠాన
పరతయాప్రవృత్తంస్యాత్. నచైవమ్- తాదృగ్విధ తాత్పర్యసూ
చక పదాఘటితత్వాత్. కింతు రాజర్షేస్తస్య అశ్వినీదేవతా
ప్రసాదాయత్త మహామహిమత్వద్యోతనాయైవ ప్రవృత్తత్వాత్.

యదిసముద్రయానం నిత్యకర్మాద్యనుష్ఠానవిఘాతకం అవి
హితకర్మాధాయకంచ అస్మదాదీనామివ తాదృశాశ్విన్యాది దేవ
తానుగ్రహపాత్రభూతభృజ్యాదిరాజర్షీణామపిస్యాత్. నత
థా- తేహిసముద్రమగ్నత్వేఽపి నౌకాయాః అత్యక్తాసవఏవ అ
శ్వినీదేవతా ప్రసాదసంపాదనద్వారా తదీయనౌకారోహణేన
సముద్రోపరి తదీయనౌకయైవ స్వావాసస్థలంప్రాప్తాః- ఇతికథ
నేనైవ అస్మదాదిభ్యోవిలక్షణశక్తయః-అఘటితఘటనాపటీయాం
సః దేవతానుగ్రహపాత్రభూతా ఇతి వ్యక్తంప్రతీయతే. ఏవంభూ
తానాం మహాత్మనాం క్వసముద్రయానేనపాతక ప్రాప్తిర్మనసా
ఽపిసంభావ్యేత, నహి తద్దృష్టాంతేన అస్మాభిరపి అల్పకాలీన స
ముద్రయానంకర్తుం శక్యమ్. మహదనుష్ఠితాచారస్యప్రత్యవాయా
పాదకత్వాభావాత్- తథాహి ఆపస్తంబః "దృష్టోధర్మవ్యతిక్రమః
సాహసంచపూర్వేషామ్ తేషాంచ తేజోవిశేషేణప్రత్యావాయో
నవిద్యతే ॥ తదన్వీక్ష్యప్రయుంజానః సీదత్యవరః" ఇతి. శ్రీభా

గవతే - ‘‘ధర్మవ్యతిక్రమోదృష్ట ఈశ్వరాణాంహిసాహసే,,
నైతత్సమాచరేజ్జాతు మనసాఽపిహ్యనీశ్వరః॥ నశ్యత్యాశ్వాచరన్
మౌఢ్యాత్ యథారుద్రోఽపిబద్విషమ్॥ ఇతి. ఇతిహోతోః పూ
ర్వోదాహృతబుక్ప్రతిపాద్యం త్రిదినవ్యాపి సముద్రేనౌకా
యానం నాస్మదాద్యనుష్ఠానవిషయతయా ప్రసక్తమితి ప్రాహుః.

వే- పట్టాభిరామశాస్త్రిణః.

‘‘సింధుసౌవీరసౌరాష్ట్రాన్ తథా ప్రత్యంతవాసినః॥ అంగవం
గకళింగాంశ్చ గత్వాసంస్కారమర్హతి,, ఇత్యేతద్వ్యాఖ్యా
నావసరే - ‘‘తీర్థయాత్రావ్యతిరేకేణ ద్రష్టవ్యమ్.,, ఇతిమాధ
వాచార్యవిలేఖనేన తీర్థయాత్రోద్దేశ్యక నిషిద్ధదేశగమనే య
థాదోషాభావః ప్రకాశితః - తత్తుల్యన్యాయేన తీర్థయాత్రోద్దే
శ్యక దినత్రయావచ్ఛిన్న సముద్రయానస్య అదోషత్వమేవ ప్రతి
పాదనీయమితి స్వాభిప్రాయం ప్రకాశయామాసుః.

అ గ్రా స నా ధి ప త యః.

‘‘అంగవంగకళింగాంశ్చ గత్వాసంస్కారమర్హతి॥,, ఇత్యే
తద్వచనప్రతిపాదిత తీర్థయాత్రోద్దేశ్య కనిషిద్ధదేశగమనే అ
దోషత్వకథనమాత్రేణ తుల్యన్యాయానుసారేణ తీర్థయాత్రో
ద్దేశ్యకదినత్రయావచ్ఛిన్న సముద్రయానస్య కర్తవ్యత్వం.నాం
గీకారమర్హతి.

అస్మిన్నర్థే పృథగేవస్పష్టార్థప్రతిపాదకేన ప్రమాణేనభ
వితవ్యమ్. అన్యథా సామాన్యతస్సముద్రయానమేవ నిషిద్ధమితి
వక్తవ్యమిత్యభ్యవదన్.

పెరిస్వామి- తిరుమలాచార్యాః.

వే-పట్టాభిరామశాస్త్రిభిరుదాహృతాయాం బుచి ప్రతిపా
ద్యమానత్రిదినావచ్ఛిన్న సముద్రయానేన తత్కర్తౄణాం భ

జ్వా వ్యదీనాం తన్నిమిత్తకపాపాసంభవో వా- తత్పరిహారక ప్రా
యశ్చిత్తాకరణం వా - నస్పష్టం విజ్ఞాయతే-తస్మాత్ ఇదంవచనం
త్రిదినావచ్ఛిన్నసముద్రయానస్య దోషాభావకథనపరం నస్యా
దేవ - కించ "సింధుసౌవీరసౌరాష్ట్రాన్", ఇత్యాది వచనవ్యా
ఖ్యానానురోధేఽపి తద్వచనప్రతిపాదిత నిషిద్ధదేశగమనస్యైవ
తీర్థయాత్రోద్దేశ్యకత్వే దోషాభావః ప్రకాశ్యతే. నతుప్రకృత
సముద్రయానస్యాపి తీర్థయాత్రోద్దేశ్యకత్వే తుల్యన్యాయకథ
నంతు మతరాం నసంగచ్ఛతే- ఇతిప్రత్యవదన్.

కల్యాణపురం- సం- పా- అ- విశ్వేశ్వరశాస్త్రిణః.

త్రిదినావచ్ఛిన్నసముద్రయానస్య అదోషత్వేన అనుష్ఠేయతా
ప్రతిపాదనపరం శాస్త్రవచనం కుత్రాపినదృశ్యతే.ఇత్యబ్రువన్.

అగ్రాసనాధిపతయః.

అస్యాం సభాయాం త్రిదినావచ్ఛిన్నసముద్రయానస్య అదోష
త్వేన కర్తవ్యతాప్రతిపాదకస్యవా తీర్థయాత్రోద్దేశ్యక సము
ద్రయానస్య కర్తవ్యతాబోధకస్యవా వచనస్య - కైరపి సభా
స్తైరైరనభిధీయమానత్వాత్ శాస్త్రేచ తాదృశప్రమాణస్య అస్మా
భిరప్యదృష్టత్వాత్ సముద్రయానం సామాన్యతఏవ నిషిద్ధమితి
ప్రతిభాతి.

ఇతఃపరం అవశిష్టానిర్ణేయాంశాః.

౧ సముద్రయానకర్తుః కింప్రాయశ్చిత్తం, శాస్త్రాభిహితం
వా - నవా.

౨ అస్తిచేత్- తచ్చ కీదృగ్విధమ్,

౩ ఉక్తస్య ప్రాయశ్చిత్తస్య అనుష్ఠానాశక్తౌ- తత్ప్రత్యామ్నా
యప్రాయశ్చిత్తం శాస్త్రనిరూపితమస్తినా- నవా

౪ తేనప్రత్యామ్నాయేన క్రియమాణేనోక్తప్రాయశ్చిత్త నిర్వ ర్త్యంఫలంభవతివా- నవా?

౫ కృతప్రాయశ్చిత్తస్య స్వజనసంసర్గశ్శాస్త్రేణ సిధ్యతివానవా, ఇత్యేతత్సర్వం శాస్త్రదృష్ట్యా సర్వైరపిసభాస్తారైః పర్యాలోచనీయమ్ ఇతిప్రతిపాదయామాసుః.

అత్ర- చిత్రదుర్గ సంస్కృత పాఠశాలాధ్యక్షాః

తాతాచార్యాః,

శ్లో॥ "మాసంకారాగృహేవాసః నాభిర్యాత్రాదినత్రయం । మ్లేచ్ఛావాసేతథాపక్షం యోవసేత్సతుపాతకీ॥" ఇతిమరీచివచనేన త్రిదినవ్యాపి సముద్రయానస్యైవ నిషేధ్యతా వక్తుంశక్యా. ఉత్తరత్ర దినత్రయవ్యాపి సముద్రయానప్రాయశ్చిత్తవిధేః వక్ష్యమాణత్వాదేవ తాదృశమరీచివచనమపి త్రిదినావచ్ఛిన్నసముద్రయానకర్తురేవ పాతకిత్వంప్రకటయతి. నతు నద్యాదిషు నావాయాతుః; కించ-ఉత్తరదేశీయా బహవస్సముద్రయాన కర్తారస్సంవ్యవహార్యాః ప్రాయశ్చిత్తమంతరైవ పరిశుద్ధాః- కృతప్రాయశ్చిత్తానాం సముద్రయాయినాం సవ్యవహార్యత్వం కైముత్యన్యాయసిద్ధమితి స్పష్టతయావిదితంభవతి.

తస్మాత్- బోధాయనోక్త త్రైవార్షికప్రాయశ్చిత్తేనవా - తత్ప్రత్యామ్నాయ ప్రాయశ్చిత్తైర్వా శాస్త్రోక్తప్రకారైరనుష్ఠితైః తాదృశయానజనిత పాపనివృత్తిసంవ్యవహారసిద్ధిరూపం ఫలం భవత్యేవేతి సువచంశాస్త్రదృష్ట్యేతి.

ఏతత్త్రాతాచార్యోక్తం సర్వే సాధ్వీత్యన్వమోదంత.

పెరీస్వామితిరుమలాచార్యాః.

పూర్వోక్తవచనపర్యాలోచనయా- సముద్రయానం సామాన్యతో నిషిద్ధమితి స్పష్టమవగమ్యతే.

అస్యైవ - "సముద్రయానం బ్రాహ్మణస్యాపహరణమ్,, ఇత్యాదిబోధాయనసూత్రోక్తం త్రైవార్షికం ప్రాయశ్చిత్తమపిదృశ్యతే.

ఉత్తరదేశ్యానామ్- "పంచధావిప్రతిపత్తిః . దక్షిణతస్తథోత్తరతః యానిదక్షిణతస్తాన్యనువ్యాఖ్యాస్యామః- యథైతదనుపనీతేనసహభోజనమ్ - స్త్రియాసహభోజనమ్ - పర్యుషితభోజనమ్- మాతులసుతాగమనమ్ - పితృష్వసృదుహితృగమనమితి అథోత్తరతః- ఊర్ణావిక్రయః- శీధుపానమ్- ఉభయతోదద్భిర్వ్యవహారః- ఆయుధీయకమ్- సముద్రయానమితి॥ ఇతరఇతరస్మిన్కుర్వన్దుష్యతి ఇతిబోధాయన సూత్రోక్తసముద్రయానం అవర్జనీయతయా తేషామేవకథంచిదదోషావహమిత్యభ్యుపగతమ్. తస్మాత్ - ఉత్తరదేశీయ జనకృతసముద్రయానస్య ప్రాయశ్చిత్తాభావః - అకృతప్రాయశ్చిత్తానామపి తేషాంసంవ్యవహారసిద్ధిశ్చ సంపద్యతే - ఇతిసదృష్టాంతోన దాక్షిణాత్యానాముపపద్యతే - "ఇతరఇతరస్మిన్కుర్వన్దుష్యతి.,, ఇతిదాక్షిణాత్యానాం నిషిద్ధస్యసముద్రయానస్య కదాచిత్సంభవే ప్రాయశ్చిత్తమనుష్ఠేయమేవస్యాత్.

తత్ప్రాయశ్చిత్తంతు- "సముద్రయానం బ్రాహ్మణస్యాపహరణం సర్వపణ్యైర్వ్యవహరణం భూమ్యనృతం శూద్రసేవాయాంచ శూద్రాయామభిజాయతే తదపత్యంచభవతి తేషాంచ నిర్వేశశ్చతుర్థకాలం మితభోజినస్యురపోఽభ్యవేయుః-సవనా

సకృత్ స్థానాసనాభ్యాంవిహరన్ త్రపతే త్రిభిర్వర్షైస్తదపహన్తి పాపమ్. ,, ఇతిబోధాయన సూత్రోక్తం త్రైవార్షికం ప్రాయశ్చిత్తమ్ , అథవా-,, శరీరంబలమాయుశ్చ వయఃకాలంచకర్మచ । పరీక్ష్యధర్మవిద్బుద్ధ్యా ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్పయేత్ ॥ కృత్వాపూర్వముదాహారంయథోక్తంశాస్త్రవేదిభిః।పశ్చాత్కార్యానుసారేణశక్త్యాకుర్వంత్యనుగ్రహమ్॥ ,, ఇతిబోధాయనాంగిరోవచనానుసారేణ అశక్తపురుష శరీరవయోయోగ్యతా కాయశక్త్యాదికారణవిశేషైః కాలానుగుణతయా శాస్త్రవిహితాని వా,పరిషదాదిష్టానివా, ప్రత్యామ్నాయప్రాయశ్చిత్తాని బహుశశ్శాస్త్రేషుదృశ్యంతే.

ఇత్థంచ శాస్త్రవిహిత గురుప్రాయశ్చిత్తాపనోద్యానామపి పాపానాం శాస్త్రవిహితైర్లఘుభిరపిప్రాయశ్చిత్తైః తద్వదేవపరిహారస్సంభవతీత్యాది శాస్త్రార్థవిచారపురస్సరం, ,,దేశభేదాత్కాలభేదాత్పుంభేదాదన్యథాన్యథా । పర్యవస్యతిశాస్త్రార్థః,,ఇతిమాధవీయవచనేనతత్తత్ప్రాయశ్చిత్త తారతమ్యప్రస్తావేగోమూత్రవ్యాఘ్రమూత్రాదివస్తువిశేషసాధ్యాసాధ్యత్వవిచారేణ లఘుప్రాయశ్చిత్తైనాపి మహాపాతకనివృత్తిః స్యాదేవేతి స్పష్టమేవసిద్ధాంతితమ్.

ఏవం యథావిధ్యనుష్ఠిత ప్రాయశ్చిత్తవిశేషైః సముద్రయాయినః తజ్జన్యంపాతకం నిశ్శేషం నివర్తేత ఏవేతినిశ్చినుమః

కృతప్రాయశ్చిత్తస్యసముద్రయాయినస్సంసర్గవిషయే- ,,ఏనస్విభిరనిర్ణిక్తైఃనార్థంకించిత్సమాచరేత్ । కృతనిర్ణేజనాంశ్చైవ నజుగుప్సేతకర్హిచిత్॥,, ఇతిమనువాపాతకసాహస్యాఽపి , అకృతప్రాయశ్చిత్తపురుషసంసర్గనిషేధస్యైవ కృత

ప్రాయశ్చిత్త పురుషసంసర్గజుగుప్సానిషేధస్యాపి స్పష్టం ప్రతి
పాదనాత్, ప్రకృతే సామాన్యతః కృతప్రాయశ్చిత్తస్య సముద్ర
యాయినోఽపి సంసర్గాభ్యుపగమ ఏవ శాస్త్రస్యహృదయమితి
విజ్ఞాయతే. తథాపి, పూర్వోదాహృతవచనప్రతిప్రసవతయా -
తత్రైవ "బాలఘ్నాంశ్చ కృతఘ్నాంశ్చ విశుద్ధానపి ధర్మతః। శర
ణాగతహంతౄంశ్చ స్త్రీహంతౄంశ్చ న సంవసేత్ ॥" ఇతి కృత
ప్రాయశ్చిత్తానాం బాలఘ్నాదీనాం సంవ్యవహార నిషేధ ఇవ -
"ద్విజస్యాబ్ధౌ తు నౌయాతుః శోధితస్యాపి సంగ్రహః।" ఇతి కలి
వర్జ్యధర్మప్రకరణోదాహృతేన ఆదిత్యపురాణవచనేన కృత
ప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సముద్రయాయినః సంగ్రహనిషేధో విశేషతః
కృత ఇతి తత్సంగ్రహస్సర్వథాపి న సంగచ్ఛత ఇతి కేచనాభిదధతే.

అత్రాయమస్మదాశయః, కలివర్జ్యధర్మప్రకరణే, "ద్విజ
స్యాబ్ధౌ తు నౌయాతుశ్శోధితస్యాపి సంగ్రహః ॥" ఇతి వచనేన కృ
తప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సముద్రయాయినస్సంగ్రహో నిషిధ్యతే.
"సంసర్గదోషః పాపేషు" ఇతి తత్ప్రకరణపఠితేనైవ వచనేన
అకృతప్రాయశ్చిత్త పాపిజనసంసర్గేఽపి దోషాభావః ప్రకటీక్రి
యతే. అత్ర సమానప్రకరణపఠితయో రనయోరుభయోరపి వ
చనయోః పరస్పరవిరుద్ధార్థప్రతిపాదకతయా సంసర్గసంగ్ర
హశబ్దయోస్సమానార్థకత్వం న సంగచ్ఛతే. కుత ఇతి చేత్, ఏక
స్మిన్నేవ ప్రకరణే, ఏకత్రాకృతప్రాయశ్చిత్తస్య పాపిసామాన్యస్య
సంసర్గదోషనిషేధః, అన్యత్ర కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సము
ద్రయాయినస్సంగ్రహనిషేధశ్చ కృతః. తస్మాత్ - అత్ర పూర్వో
క్తయోర్వచనయో రవిరోధేనార్థోపపత్త్యర్థం సంసర్గసం
గ్రహశబ్దయోస్సామాన్యవిశేషభావేన అర్థో వర్ణనీయః. తథా
చ, సంసర్గః, సహాసనశయనభోజనాది పురుషాంతరపాపాధా
యక సంపర్కసామాన్యపరః, సంగ్రహశబ్దస్తు - విశేషపరః. య

ద్యశి, అత్ర నిర్ణయసింధుకారాదిభిస్సంగ్రహశబ్దః సంసర్గ
రూపఏవవ్యాఖ్యాతః, తథాపి - తత్ శబ్దార్థప్రకరణవిరోధా
ద్యనుపపత్తివిశేషైర్విచారణీయమేవస్యాత్. తథాహి - సంసర్గ
శబ్దః - సంపూర్వకసృజధాతోరుత్పన్నః ప్రతియోగ్యనుయోగిభా
వేన పాపితదితరపురుషద్వయనిష్ఠసంబంధవిశేషమభిధత్తే సంగ్ర
హశబ్దస్తు- సంపూర్వకగ్రహధాతోర్నిష్పన్నః కృతప్రాయశ్చిత్త
పురుషకర్మక తదితరపురుషమాత్రకర్తృక సమీచీనస్వీకారమ
భిధత్తే. అపిచ - సర్వస్మిన్నపిధర్మశాస్త్రే ప్రాయశః సంసర్గ
నిషేధ తత్ప్రాయశ్చిత్తాదివివరణప్రకరణే- ‘‘సంసర్గమాచరే
ద్యస్తు పతితాదిష్వకామతః। నవధాసంకరః ప్రోక్తో నకర్తవ్యో
ధమైస్సహ,, ‘‘నసంవసేత్,, ఇత్యాదిషు సంసర్గ సంవాస
సంకర సంవ్యవహారాదిశబ్దాఏవ పర్యాయత్వేన పరిగృహీతాః
ప్రదృశ్యంతే. నకుత్రాపిసంగ్రహశబ్దః- సముద్రయాయి నిషేధ
ప్రకరణేతు - ‘‘సముద్రయాత్రాస్వీకారః,, ‘‘సముద్రయానస్వీ
కారః,, ‘‘ద్విజస్యాబ్ధౌతునౌయాతు శోధితస్యాపిసంగ్రహః,,
ఇతి స్వీకారసంగ్రహశబ్దౌ సమానార్థావేవప్రతిపద్యేతే కించ -
అస్మిన్నేవ మాధవీయే - శ్రాద్ధవర్జనీయబ్రాహ్మణప్రకరణే -
‘‘సముద్రయాయీవందీచ తైలికః కూటకారకః। అగారదాహీగ
రదః కేకరోమద్యపస్తథా,, ఇత్యాది (ఏతాన్ విగర్హితాచారా
నపాంక్తేయాన్ ద్విజాధమాన్। ద్విజాతిప్రవరోవిద్వా నుభ
యత్రవివర్జయేత్॥ ఉభయత్ర- దైవేపిత్ర్యేచకర్మణి) ఇత్యం
తగ్రంథే సముద్రయాయినః అన్యకర్తృక వైదికకర్మవిశేషేని
షేధో దృశ్యతే. సంగ్రహశబ్దస్య సంసర్గపరత్వాభిధానే సా
మాన్యతస్సముద్రయాయిన స్స్వేతరసంగ్రహనిషేధేసిద్ధే ‘‘సము
ద్రయాయీవందీచ,, ఇతి విశేషకర్మసు నిషేధవైయర్థ్యం దు
ర్వారమేవస్యాత్. తస్మాత్- అత్రసంగ్రహశబ్దేన అన్యకర్తృక

శ్రౌతస్మార్తాదిసత్కర్మణి కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సముద్రయాయినః నిమన్త్రణీయత్వేనవా-ఋత్విగాదిరూపేణవా స్వీకారోఽభిధీయతే - ఇత్యేవాంగీకర్తవ్యమ్.

ఏవంచ- సముద్రయాయీత్యాదివిశేషవచనవైయర్థ్యంచపరిహ్రియతే. “శోధితస్యాపిసంగ్రహః,, “సంసర్గదోషః పాపేషు,, ఇతివచనద్వయవిరోధోఽపి నోపసర్పతి.

ఇత్థంచ - కృతప్రాయశ్చిత్తస్యసముద్రయాయినః వంద్యాదీనామివ కేవలశ్రోత్రియబ్రాహ్మణానుష్ఠేయ కర్మానర్హతాయామపి - స్వజనసహాసనశయనభోజనాది సామాన్యకర్మార్హతాయాః - స్వానుష్ఠేయదైవ పైతృకకర్మయోగ్యతాయాశ్చ సంసిద్ధౌ నకిమపిబాధకమితి శాస్త్రపర్యాలోచనయాఽవగమ్యతే.

కించాత్రవిచారణీయాః కేచనవిషయాః.

పాపానాంశక్తిర్ద్వివిధా,—నరకాపాదికా - సంవ్యవహారనిరోధికాచేతి. తథైవతత్ప్రాయశ్చిత్తస్యాపి శక్తిర్ద్వివిధాభవతి;—నరకనివర్తికా సంవ్యవహారసంపాదికాచేతి. అనయోః కేషాంచిత్ ఏకైవశక్తిస్స్యాత్ ; కేషాంచిత్ పాపానాం శక్తిద్వయంవర్తతే; తథైవ - ప్రాయశ్చిత్తేషు కేషాంచిదేకైవశక్తిస్స్యాత్ - కేషాంచిదుభయీ ; అథాప్యత్ర యథా పాపానాం నరకాపాదికాశక్తిరేవముఖ్యా తథైవ ప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సంవ్యవహారసంపాదికా శక్తిరేవముఖ్యావిజ్ఞేయా. అయమేవార్థో మాధవీయే ప్రాయశ్చిత్తకాండే - అష్టమాధ్యాయ ప్రథమశ్లోకవ్యాఖ్యానే “తదేవమైహికవ్యవహారాయపరలోకాయవా కామకృతానాం మహాపాతకానాముపపాతకానాం చాస్త్యేవప్రాయశ్చిత్తమితిసిద్ధమ్,, ఇత్యంతేనగ్రంథేన స్పష్టమభిహితమ్.

ఏవంచ- ఏకశక్తిమత్సు పాపేష్వనుష్ఠితం ప్రాయశ్చిత్తం పాపినోనరకనివర్తనేనస్వరూపం ప్రస్నాతి. ఉభయశక్తిమత్సుపా

పేషు విహితంప్రాయశ్చిత్తం సంవ్యవహారసిద్ధ్యైవ నరకంనివ
ర్తయతి- నతద్వ్యతిరేకేణ. నరకనివృత్తౌతు సంవ్యవహారసిద్ధి
ర్నాంతరీయకైవజాయతే. అతఏవ (బాలఘ్నాంశ్చకృతఘ్నాంశ్చ
ఇత్యాదినా- కృతప్రాయశ్చిత్తానామపి బాలఘ్నాదీనాం సంవ్యవ
హారనిషేధః తత్కర్తౄణాం నిందాపరఏవేతి తత్రైవ మాధ
వాచార్యస్య వ్యాఖ్యానమపివిస్మృతమ్. తత్రైవ కృతఘ్నాదీనాం
సంవ్యవహార్యతా శిష్టాచారానుగృహీతా సర్వానుభవసరణిమధి
రోహతి. అథాపి కుత్రచిత్ నిష్కృత్యైవనసాం సంవ్యవహారాభా
వవిధేర్లోకసంవ్యవహారాపేక్షి. నాస్తికవానప్రస్థ ఇత్యాద్యధి
కారి విశేషపరత్వమేవ శాస్త్రవిదః పర్యవస్థాపయన్. ఇదంచ
కలివర్జ్యధర్మప్రకరణ పఠితస్య మహాపాతకనిష్కృతిరితివచన
స్య నిర్ణయసింధ్వాదిగ్రంథకృతవ్యాఖ్యానేన బ్రహ్మహత్యాది
మహాపాతకానాముక్తప్రాయశ్చిత్తేన సంవ్యవహారసిద్ధావపి నర
కనివర్తక పాపనిష్కృతిర్నాస్తీత్యనేన స్పష్టంప్రకాశ్యతే. ఏ
వంచ మహాపాతకినామేవ ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానేనసత్యాం సం
వ్యవహారసిద్ధౌ ఉపపాతకినస్సముద్రయాయిన స్సంవ్యవహారసి
ద్ధిస్సాధారణీ నిర్బాధ్యతామ్. నిషేధవచనతాత్పర్యం వర్ణసం
కరభీతస్థితి కలివర్జ్యధర్మనిరూపణ ప్రకరణపర్యవసాన పఠి
తవచనేనైవ స్పష్టీభవతి. వర్ణసాంకర్యానాశాభావే తస్యవ
నశక్తిఃకుతోనకుంఠ్యేత.

కించ - పూర్వోక్తయోరుభయోః ప్రాయశ్చిత్తశక్త్యోః కా
మకృతేషుపాపేషు సంవ్యవహారసంపాదకశక్తిమేవ ప్రాయశ్చి
త్తముపజీవ్యః. "కామతోవ్యవహార్యస్తు వచనాదిహజాయతే" ఇతి
యాజ్ఞవల్క్యస్మృతేః - కామకృతే సముద్రయానేత్వనుష్ఠితేన
ప్రాయశ్చిత్తేన నరకనివృత్తిర్నాస్తి. సంవ్యవహారస్యాప్యసిద్ధౌ
శాస్త్రోక్తప్రాయశ్చిత్తమేవనిష్ఫలంస్యాత్. నహిశాస్త్రోక్తక

మణ కించిదప్య నుష్ఠితం నిష్ఫలమవతిష్ఠతే. తస్మాత్ కామకృత సముద్రయానస్య ప్రాయశ్చిత్తేన సంవ్యవహారసిద్ధిరైకాంతికీ.

అథయది నరకనివృత్తిమేవ ఫలమభిదధద్భిర్భవద్భిః యుక్తిబలాత్ ప్రాయశ్చిత్తస్య నైష్ఫల్యంనివార్యేత.తర్హి సముద్రయాయినః ప్రాయశ్చిత్తేన సముద్రయానసంగతం సర్వమపిపాపం నిశ్శేషం వినష్టమిత్యవశ్యమభ్యుపగంతవ్యమ్. తథా నిష్పాపస్యాపితస్య వచనబలాన్నిరుద్ధోఽపి సంవ్యవహారో నపురుషాంతరే పాపమాదధాతి. స్వయంప్రక్షాళితపంకః కథమన్యస్మిన్ స్వసంసర్గిణి పంకమాసజ్జయేత్. ఇత్థం సముద్రయాయి సంసర్గస్య యథాకథంచిదపి దోషానాపాదకత్వే తత్సంసర్గిసంసర్గిణాం దూషణం దూరతోఽపాస్తమితి సమ్యగవగమ్యతే.

తస్మాత్పూర్వోక్తవచనైస్సముద్రయాయినః కాలదేశపురుషవిశేషాద్యనుగుణం ప్రాయశ్చిత్తతారతమ్యం తేనచ తద్దోషనివృత్తిస్తతశ్చ సహాసనశయనభోజనాదిసంసర్గసిద్ధిః - అన్యకర్తృకదైవపైతృకకర్మసు తస్యవచనబలాద్వర్జనం స్వకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాచస్వరసతస్సిధ్యతీతి మమప్రతిభాతీత్యుపపాదయన్.

ఏతద్విషయె కాంచీపురస్థ శ్రీనివాసాచార్య మైసూరు గోపాలశాస్త్రిణావుభావప్య న్వమోదతామ్.

తత్రకల్యాణపురస్థ - శ్రీనివాసశాస్త్రిణః.

సంగ్రహశబ్దస్య పెరిస్వామి తిరుమలాచార్యోక్తార్థకత్వం యద్యపి యుక్తియుక్తమేవ. తథాపి సామాన్యవిశేష భావకల్పకప్రమాణం యత్రకుత్రాపి శాస్త్రవచనం గ్రంథలిఖితం యద్యుపలబ్ధంస్యాత్ తర్హిదమత్యంతముపాదేయమేవ భాతీత్యవదన్.

అత్రకడపా- నరసింహాచార్యాః.

అస్మిన్ విషయే గ్రంథకార లేఖనమనావశ్యకమేవ-కుత ఇతి చేత్-
పరస్పరవిరుద్ధయోః వచనయోః-“మాహింస్యాత్సర్వభూతాని,,
“అగ్నీషోమీయంపశుమాలభేత,, ఇత్యాద్యాకారకయోరుత్సర్గాప
వాదన్యాయేన సామాన్యవిశేషభావాశ్రయణేన వా- ప్రామాణ్య
వ్యవస్థాయాః వచనాంతరనైరపేక్ష్యేణ కృతాయాస్సర్వవిద్వత్సం
మతత్వేన ప్రకృతేఽపి సంసర్గశబ్దసంగ్రహశబ్దయోస్సామాన్య
విశేషభావాశ్రయణే- నవచనాంతరాపేక్షా కర్తవ్యా - తస్యశా
స్త్రమర్యాదాసిద్ధత్వాదిత్యాహుః.

అత్రచ- సం- పా- అ- తాతాచార్యాః.

అత్రత్య సంగ్రహశబ్దస్తావత్సంసర్గమాత్రవాచీనాంగీకార్యః-
కుతః - తథాత్వే ప్రాయశ్చిత్తకృతేః తద్విధాయకశాస్త్రస్యాపి
నైరర్థక్యాపత్తేః - కింతర్హి నైష్ఠికబ్రహ్మచార్యాద్యుత్తమాధి
కారికర్మక సంగ్రహపరః. తథాహి బ్రహ్మసూత్రకారైరు
క్తమ్-“బహిస్తూభయథాపిస్మృతేరాచారాచ్చ,, ఇతి. భాష్యేచ-
అస్యార్థః- గపాపినః-ఉభయథాపి-ప్రాయశ్చిత్తకరణేవా - త
దకరణేవా - బహిః - బహిష్క్రియంత ఏవ. తథాస్మృతేః నైష్ఠి
కానాంవనస్థానాం యతీనాంచావకీర్ణినామ్. శుద్ధానామపిలో
కేఽస్మిన్ ప్రత్యాసత్తిర్నవిద్యతే॥ ఇతి. అస్మిన్ లోకే ప్రత్యాస
త్తిర్నామ లోకస్థజనైస్సంవ్యవహార్యత్వం - తథైవశిష్టాచారా
చ్చ ఇతి వివృతః-

తథాచ - కృతప్రాయశ్చిత్తానా మకృతప్రాయశ్చిత్తానాంచ
సర్వేషాంపాపిత్వేన నైష్ఠికాదీనాం అసంవ్యవహార్యత్వోక్తేః- ప్రకృతేతా
దృశనైష్ఠికాదిసంగ్రహః కలివర్జ్య ఇతి తాదృశవ్యాజస్యాభ్యాపితి
స్మృతిఘటకసంగ్రహశబ్దస్య సంగ్రహవిశేషపరత్వం సూచిత
మిత్యాహుః.

అత్ర కల్యాణపురస్థ- శ్రీనివాసశాస్త్రిణః.

యద్యపి సంగ్రహశబ్దస్య ఏతాదృశార్థప్రతిపాదనేఽపి న బాధకం పశ్యామః. తథాపి- అస్య పదస్య ప్రతిపాద్యార్థోఽయమేవేతి నిర్ణాయకం న పశ్యామ ఇత్యాహుః.

అత్రాగ్రాసనాధిపతయః.

బ్రహ్మసూత్రాణి ఖలు సర్వశాఖానిర్ణాయకానీతి. "అల్పాక్షరమసందిగ్ధం సారవద్విశ్వతోముఖమ్॥" ఇతి సూత్రలక్షణకథనావసరే సూత్రలక్షణత్వేన విశ్వతోముఖత్వమభిహితమ్. తచ్చ విశ్వతోముఖత్వం సర్వశాఖాదినిర్ణేయవచననిర్ణాయకత్వమేవ.

తథాచ- సందిగ్ధార్థకవచననిర్ణాయకత్వేన సూత్రాణాం - తత్ర నైష్ఠికాది బహిష్కార్యస్యాపి సామాన్యేన ప్రతిపాదనాన్యథానుపపత్త్యా- కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి శిష్టైరసంగ్రాహ్యత్వం నిర్ణేతుం శక్యమ్-

అన్యథా - బ్రహ్మసూత్రన్యాయనిర్ణేయార్థస్యాపి వచనాంతరసాపేక్షత్వే- "అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా" ఇత్యత్ర బ్రహ్మపదేన పరబ్రహ్మోపాదాయ తస్య హి జిజ్ఞాస్యత్వే "జన్మాద్యస్య యతః" ఇతి సూత్రేణ జన్మాదికారణత్వం లక్షణత్వేనాభిహితమ్. తత్ర బ్రహ్మపదం పరబ్రహ్మపరమేవేత్యత్ర ఇదం లక్షణమేవ వ్యావర్తకయాభిమతమ్.

ఏతాదృశజ్ఞాపకాంతరస్య అన్యస్య పరబ్రహ్మోపాదానజ్ఞాపకస్యాభావే- తత్రాపీదం లక్షణం పరబ్రహ్మణ ఏవేతి కథమిత్యాక్షేపే - తదర్థం ప్రమాణాంతరాపేక్షాయామనవస్థాపత్తేః ఉత్తరసూత్రోక్తలక్షణానుసారేణ పరబ్రహ్మైవ బ్రహ్మపదవాచ్యమితి నిర్ణయః కృతః. ఏవంచ బ్రహ్మసూత్రేషు యస్మిన్నధికరణే యస్మిన్ సూత్రే యాదృశోఽర్థః ప్రతిపాద్యః తాదృశార్థస్య

నిష్కర్షస్సకలవాక్యార్థనిర్ణాయకత్వేన శక్త్యైతత్సూత్రప్రవృత్తికారణీభూతశంకాప్రదర్శనముఖేనైవ సూత్రప్రవర్తనేపి నహి పూర్వసూత్ర నిర్ణీతాంశే కాచన విప్రతిపత్తిః అభియుక్తానామభిమతా. తథాత్వేవసంశయాపర్యవసానేన కుత్రాపి కస్మింశ్చిదర్థేపి నిర్ణయఃనస్యాదేవేతి సూత్రాణామనిర్ణాయకత్వమేవస్యాత్.తథాత్రాపి తథావిధన్యాయానుసారేణ “బహిస్తూభయథాపి,, ఇతిసూత్రార్థానుసంధానేన సంగ్రహశబ్దార్థవర్ణనమపి సంగచ్ఛతే,ఇత్యాహుః. *

చిక్క -సం- పా- అ-రాజగోపాలాచార్యాః.

తాతాచార్యప్రతిపాదితసంగ్రహశబ్దార్థమంగీకృత్య సముద్రయాయిస్వీకారస్య కలివర్జ్యతోక్త్యా తాదృశవృద్ధపరాశరైరేవ తాదృశవర్జ్యతాకరణత్వేనోక్తవర్ణసాంకర్యస్య ప్రాయశస్సముద్రయాయినః సాక్షాత్పరంపరయావా చణ్డాలసంసృష్టాన్నభక్షణాదేస్సంభావితతయా తాదృశచణ్డాలాది సంసర్గ సంభావనాయా ఏవ కారణత్వాభిధానప్రతీతేః,అభక్ష్యభక్షణాపేయపానాదేరవకాశమంతరా సముద్రయాతుస్స్వీకారఃప్రాయశ్చిత్తకరణే, నబాధావహ ఇత్యాహుః. *

పెరీస్వామి తిరుమలాచార్యాః.

“శోధితస్యాపి సంగ్రహః,, ఇతి వృద్ధపరాశరవచనస్య మేధాతిథికృతవ్యాఖ్యానే రాజనిబన్ధాదికం వినా ద్రవ్యాలాభాయ సముద్రయాయినః కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సంగ్రహోనకార్య ఇతిస్ఫుటతరంవ్యాఖ్యాతం దృశ్యతే.అథాపి ఏతత్కాలే తాదృశరాజనిబన్ధేన సముద్రయానాభావేఽపి, రాజాధీనకార్యసిద్ధయే సముద్రయాన స్వీకారేణైవ భావ్యతయా విలక్షణ రాజనిబన్ధాభావేఽపి రాజాధీన కార్యసిద్ధ్యర్థతయా ఉత్తర దేశీ

యానామివ సముద్రయానందాక్షిణాత్యానామపి యదికర్తవ్య
తయాప్రాప్తమ్, తర్హి తద్యానం,తజ్జన్యపాపపరిహారోపయో
గిప్రాయశ్చిత్తం, తాదృశసముద్రయాయిన స్సంవ్యవహార్యత్వం
చ ప్రకృతకాలదేశోచితతయాపి అవశ్యమఙ్గీకార్యమిత్యాహుః.

అగ్రాసనాధిపతయః.

ఏతావతాకాలేన ఏతత్సభాప్రవర్తితశాస్త్రచర్చామను
రుధ్య మయాపి స్వయమాలోచ్య క్రియమాణస్సిద్ధాంతః క ఇతి
చేత్; ద్విజస్య సముద్రయానంనిషిద్ధమ్, సముద్రయాయినః కాల
దేశపురుషతారతమ్యానుగుణం శాస్త్రోక్తప్రాయశ్చిత్తాని ప్రత్యా
మ్నాయరూపలఘుప్రాయశ్చిత్తానిచ యథాయోగ్యంసంభవన్త్యే
వ. కృతప్రాయశ్చిత్తస్య సముద్రయాయిన స్సంసర్గ విషయేతు
అస్మిన్ దివస ఏవసర్వైరపిసభాస్తారైః విరచితశ్శాస్త్రార్థోప
న్యాసః తత్సంసర్గదోషాభావంవ్యనక్తి. తథాపిశ్వ స్సమ్యక్ప
ర్యాలోచ్య సిద్ధాంతయామఇతి ప్రతిపాదయామాసుః. *

అతశ్శోపసంవృతాసభా-

పునస్తృతీయస్మిన్నహ్ని పూర్వదినమిళితాస్సర్వేసభా
స్తారా స్సభాం సమాగమన్. తతశ్చ, త్రిఘట్టాసమకాలంసభా
ప్రావర్తత- *

తదాతు, అగ్రాసనాధిపతయః పూర్వదినప్రవర్తితాన్
సర్వానపివిషయాన్స్పష్టమనూద్య, *

పూర్వేద్యురత్రసభాయాం ప్రవర్తితశాస్త్రవిచారపర్యా
లోచనయా సకలవిద్వత్ప్రాజ్ఞజననిరవద్యనిరూపణేనచ కృత
ప్రాయశ్చిత్తసముద్రయాయి సంసర్గిణాం నృణాం మన్వాదిధ
ర్మశాస్త్రేషు ఈదృశంపాపంసంక్రమతే తస్యేదృశంప్రాయ
శ్చిత్తమితిస్పష్టతయా కుత్రాప్యనభిధానాత్ సముద్రయానం న

తాదృశపాపావహమ్. కృతప్రాయశ్చిత్త సముద్రయాయిసంస
ర్గేణవా నపురుషాన్తరస్య పాపలేపఇతిమమాశయః స్ఫురతి.
తత్రసభాస్తారాణాంసర్వేషామప్యాశయమనురోద్ధుమభిలషామీ
తి సగౌరవంప్రతిపాదయామాసుః. *

చికట-వి- రాజగోపాలాచార్యాః.

ఆగ్రాసనాధిపత్యాశయానురోధేన సమ్యక్ సవిశేషం
స్వాశయముపన్యస్య ముత్తూరువిద్వత్సభాసంప్రేషితసముద్రయా
నవిషయకసిద్ధాన్తపుస్తకమఖిల మనువాచ్య తదర్థంభాషాన్త
రేణాపి స్పష్టముపన్యాస్థత. *

తదుపన్యస్తతత్సారాంశోయథా-

సముద్రయానంనిషిద్ధమ్, తథాపి తస్యప్రాయశ్చిత్తమస్తి
కృతప్రాయశ్చిత్తస్య తస్య స్వకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాసిధ్యతి.
శ్రాద్ధకర్మసుపితృద్విడాదివత్ సోఽపినిమన్త్రణంనార్హతి. కిం
చ కృతప్రాయశ్చిత్తస్య సముద్రయాయినః సంసర్గేనదోషా
వహశ్చేతిసకల ధర్మశాస్త్రేష్వపిస్పష్టమభి హితమ్, ఇత్యాద్య
నూద్యసముద్రయాయిసంసర్గస్య నిశ్శఙ్కతయాకర్తవ్యత్వే త
స్యాదోషత్వేచబహూనిశాస్త్రప్రమాణానిబహుభిర్నానా దేశస్థై
ర్విద్వద్భిర్విలిఖితాన్యప్యపఠన్. తదనుసారేణస్వయమప్యభ్యుపగ
మ్యతత్సభాస్తారాస్స్వతాత్పర్యమపిప్రకాశయామాసుః. *

ఏవమేవ శ్రీమద్యదుగిరినివాసివిద్వజ్జనసభావిరచిత పుస్త
కేఽపి, ఉపపాతకినఃసముద్రయాయినస్సంసర్గే నసన్ద్యః, అస్య
ప్రాయశ్చిత్తంశాస్త్రోక్తమస్తి- ఇత్యాది సప్రమాణమభిధాయ ము
త్తూరుసభాసిద్ధాన్తఏవ అనుసృతః.

మైసూరుసద్విద్యాశాలాధ్యక్షైః పెరిస్వామీ తిరుమలాచా
ర్యైర్విలిఖితోఽపి గ్రన్థః స్తైరేవసభాయాం సర్వజన బోధాను

గుణం పతితః. తత్రాపి తేస్వతాత్పర్యంసధర్మశాస్త్రోదాహరణం ప్రకాశయన్తః పూర్వవత్ సముద్రయానస్య ప్రాయశ్చిత్తప్రత్యామ్నాయాన్ తస్యచ కృతప్రాయశ్చిత్తస్య సంసర్గే నిర్వివాదం నిర్దోషత్వమేవ వ్యఞ్జన్తి.

జుడి - పి - గు-వెఙ్కటప్పయనామానః.

ద్విజస్య సముద్రయానం దూషితమేవేత్యాద్యాశయబోధకాని నాభిర్యాత్రాదినత్రయ మిత్యాదికాని కానిచిత్సభాస్తారోదాహృతాన్యేవ ప్రాప్తోత్తరాణివచనాని కస్మింశ్చిత్పత్రేవిలిఖితాని సభాయాంవాచయిత్వా అస్యప్రత్యుత్తరందేయ మిత్యవదన్. తతశ్చ అగ్రాసనాధిపతిభిస్తత్రకుత్రచిదాక్షిప్తాస్తే, నాహమస్యశ్లోకస్యార్థంజానామి, విదుషః పృష్ట్వావదామీతి చావోచన్. లిఖితామపితాంపత్రికాంబహుశస్సభాయాంయోజయితుం పృష్టా నాదుః.

—* అగ్రాసనాధిపతయః. *—

యుష్మత్పత్రికాలిఖిత వచనానాముత్తరమత్ర సభాస్తారవచనేనైవ వితీర్ణం, వితీర్యతే,వితరిష్యతేచేత్యభిధాయ తూష్ణీమాసామాసుః.

తతశ్చ,శివమోగ్గానగరనివాసిమహాజనైః కర్ణాటభాషయా విరచితం సముద్రయానవిషయపుస్తకం పెన్ షెన్ అమల్దార్ తిరుమలాచార్యైస్సర్వజనశ్రవణీయం వాచితమ్.తత్రతు సముద్రయానే, ఏతత్కాలదేశవ్యవహారానుగుణతయా దోషోనాస్తి. అథాపి ప్రాయశ్చిత్తవైవిధ్యం కాలదేశానుగుణ్యేన సిద్ధ్యేదేవ,తత్సంసర్గస్యదోషావహత్వం దూరతోఽపాస్తమ్, ప్రాయశ్చిత్తస్య సంవ్యవహారసిద్ధిరేవఫలమ్. ఇత్యాదిషు విషయేషు సర్వసభాస్తారోక్త ప్రమాణవచనాన్యుదాహృతాని. అపిచ,అధికతయాబహువిధధర్మశాస్త్రదృష్టాన్తాః మహాజనవ్యవహారాః

శిష్టాచారాః సముద్రయానవిషయే-తత్తత్కాల ప్రవృత్త రాజకీయన్యాయనిబన్ధనాని తాదృశసముద్రయాయి విషయే తత్తన్మతసంప్రదాయప్రవర్తక మతాధిపతివిహిత ప్రాయశ్చిత్తప్రక్రమాః తతశ్చ తాదృశసముద్రయాయిసంసర్గస్యదోషాభావ ప్రశంసాః తేషామేవసముద్రయాయినాం ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానాత్ప్రభృతియథాపూర్వం సర్వవిధసంవ్యవహారవర్తిత్వప్రదర్శనంచేత్యాద్యనేకవిషయాఃఏతద్దేశకాలపురుషవ్యవహారకార్యాతారతమ్యానుకూలాస్సశాస్త్రీయాహారాస్సన్న్యాయనిబంధనాస్సకలజనసుఖావహాః పరలోకావిరోధినః స్వదేశాభివర్ధినఃశిష్టాచారానుగృహీతాస్సప్రశస్తతయాసిద్ధాంతితా విద్వజ్జనహృద్యతమాః ప్రాజ్ఞజనమనోజ్ఞాఃపామరజనానురఞ్జనాస్సమ్యక్సర్వజనసుఖబోధం కర్ణాటకభాషయాప్రదర్శ్యన్తే. *

ఇదమఖిలమపిసాదరమాకర్ణయంతస్సర్వేఽపిసభాస్తారాస్సశిరఃశ్లాఘాతిశయమన్వమోదన్త.

తత్ర-బెంగళూరు-వి-హరియాచార్యాః

"పితృద్విట్పతితష్షండోయస్తుస్యాదపయాత్రితః। ఔరసాఅపినైతేఽంశంలభేరన్ క్షేత్రజాఃకుతః॥ ,, అస్మిన్ శ్లోకే, అపయాత్రితపదమ్, రాజద్రోహంవినా బన్ధుభిర్ఘటస్ఫోటేన బహిష్కృతఇతికుత్రచిద్వ్యాఖ్యాతమ్, కుత్రచిత్ వ్యవసాయార్థంనావాదినాసముద్రమధ్యేద్వీపాంతరంగంతేతి వ్యాఖ్యాతమ్. అతోఽపక్షాన్తరే, ప్రకృతసముద్రయాయినః పితృరిక్థభాక్త్వనివర్తనమసంగ్రాహ్యత్వానిబంధనంహిప్రతీయతే. తస్మాత్ సముద్రయాయినస్సంగ్రహణకర్తవ్యావేత్యభణన్. *

అగ్రాసనాధిపతయః.

యద్యప్యత్ర. అపయాత్రితశబ్దేనపక్షాంతరావలమ్బనేనప్రకృతసముద్రయాయినోఽభిధానంసంగచ్ఛతే. తథాప్యత్రరిక్థభా

_క్త్వనివర్తనంనతస్య సహభోజనాదిస్వజనసంసర్గంనిరుణద్ధి-కిం తథాసతిపితృద్విట్షండయోరపితాదృశంభోజనాదికంనివర్త్యేత,న తథాదృశ్యతేలోకసముదాచారః. ఆస్తామిద మఖిలమ్; అథాపి, శివమొగ్గానగరాగతమహాజనోపన్యాసేనసమ్యగ్విలిఖ్యదత్తోత్తరమి హానీమేవసర్వైరవగతమిత్యస్మదుత్తరంపిష్టపేషణమేవ స్యాదితి వ్యరమామ్యేక్. *

ధార్వార్ జిల్లా సర్వేయిలాఖా

మ॥ శ్రీమాజీరఘునాథభాగవత్-

ఇదానీమత్రకర్ణాటభాషయావాచితాస్సముద్రయాన వి షయకాస్సర్వేఽపిశాస్త్రవాదామయాసమ్యక్ స్పష్టతయాసమా కర్ణితాః. ఇదమఖిలమప్యహంసత్యంహితంచాభ్యుపగచ్ఛామీతి ప్రశశంసుః. *

చిత్రదుర్గస్థపండితజనసభాప్రవర్తితం సముద్రయానవిష యకసిద్ధాంతపుస్తకమపివాచితమ్. *

తత్రాపిద్విజస్యసముద్రయానంనకయాపివిధయా బాధకమ్.అ థాపి, కృతేప్రాయశ్చిత్తేకింసంసర్గచర్చయా? నకథమపితత్సం సర్గదోషావహఃఇత్యేవప్రపఞ్చితమ్. *

అపిచ, బహూనిపుస్తకాని ఎతత్సముద్రయానవిషయకచ ర్చా సిద్ధాంతప్రతిపాదకానిసభాయాస్సంయోజితాని. తత్ర- *

౧ కాశీ రాజారామశాస్త్రి బాలశాస్త్రి

౧ కలికతాపుస్తకమ్ తారానాథతర్కవాచస్పతి

౧ పూనాపుస్తకమ్-శంకరాచార్యమరీయమ్

౧ బొమ్బాయిపుస్తకమ్-ఆర్యజనహితైషీ

౧ శ్రీయదుగిరిసంస్కృతపాఠశాలాధ్యక్షైరాయ స్వా మి శల్వపిళ్ళైఐయంగార్వర్యైర్విరచితసముద్రయానమీమాంసా యాం సముద్రయానస్యఅదోషావహత్వమేవసాధితమ్. *

౧ కాఞ్చీప్రతిరుష్పకుళ-శ్రీ- కృష్ణతాతాచార్యవిరచితంచపుస్తకంసముద్రయానస్యబోధాయనోక్తత్రైవార్షిక ప్రాయశ్చిత్తస్యప్రాణాంతకత్వేన ఇదానీంతనజనానుష్ఠేయతాం కాలదేశపురుష యోగ్యతానుగుణం ప్రాయశ్చిత్త ప్రత్యామ్నాయాన్ ప్రకటయత్, అస్యచసముద్రయానస్యషడబ్దకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయప్రాయశ్చిత్తమభిదధాతి. తథైవత్రైశ్రీకృష్ణ తాతాచార్యవర్యైః ప్రకృతసముద్రయాయిస్వకీయసముద్రయానదోషనివృత్తయేషడబ్దకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయరూపాశీత్యుత్తరశతగోదానాదిప్రాయశ్చిత్తవిశేషవిధానేన అనుగృహీతః తదనుష్ఠానేనపరిపూతస్తద్దత్తశుద్ధిపత్రికానుగుణ్యేన స్వకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాంప్రాప్య స్వశక్త్యనురూపసత్కర్మాణిసమాచరతి.

౧ రాజగోపాలాచార్యాః. సముద్రయాన విషయక ధర్మశాస్త్రవచనానాం పరస్పరంవిరుద్ధానామైకకణ్ఠ్యముపపాద్యసిద్ధాంతరూపేణకాంచిత్పత్రికామపాఠిషుః. సావిశివమొగ్గానగరాగతసభాసిద్ధాంతవైఖరీమేవ విశదీకరోతి.

అగ్రాసనాధిపతయః-

అత్రకిలసభాయాం దినత్రయేఽపి సర్వైరపిశ్రీమద్భిర్విద్వద్వరైః ప్రవర్తితాం మనుపరాశరాద్యఖిలధర్మశాస్త్రసారరూపాముపన్యాసపరిపాటీం పరామృశంతోవయమపిస్వయం నిర్మత్సరం యథామతి సమాలోచ్య సర్వశాస్త్ర మర్యాదాం ప్రకృతేసముద్రయానం నమహాపాతకపరిగణితం; నకుత్రాప్యకర్తవ్యతయా నిషిద్ధం. తథాప్యుపపాతకత్వేన పరిగణనీయం, తస్యచబోధాయనోక్తత్రైవార్షిక ప్రాయశ్చిత్తస్య కలియుగేత్వనుష్ఠానాశక్తతయా తత్ప్రత్యామ్నాయాః బహువిధాః కాలదేశపురుషవిశేషానుగుణంశాస్త్రైరేవావగవ్యంతే. తత్రైకతమస్యాప్యనుష్ఠానే తద్దోషపరిహారోనిస్సంశయముపపద్యతే.

తత్రైవ ప్రకృత సముద్రయాయిద్విజవిశేషస్య శ్రీ-కాంచీపురం-వి ద్వద్వర్యైః కోటికన్యాదానం కృష్ణతాతాచార్యైర్విరచితేనప్రా యశ్చిత్తేన సముద్రయానజనితదోషన్సుతరామపాస్తః. కృతప్రా యశ్చిత్తస్య తస్యయథాపురం సహభోజనాదిసంసర్గే, నకా ప్యనుపపత్తిః. తథాప్యన్యకర్తృకదైవపైతృక కర్మ విశేషేషు తస్య ఋత్విక్త్వయానిమంత్రణీయతయావా సంగ్రహః పరంవచన బలాద్వ్యవచ్ఛిద్యతే. తత్సంసర్గసంసర్గిణాంతు కైముత్యేనై వదోషలేశకథాపి నప్రసజతీతిశాస్త్రైకసిద్ధాంతయామః.

ఇదానీమస్మాభిరభిహితమేవసిద్ధాన్తార్థమనూద్యపశ్చాత్ప ర్యాలోచనయాప్రబంధరూపేణప్రకటయామః. *

తతశ్చసర్వేసభాస్తారాః సానందంసగౌరవంసశ్లాఘంచత దానీమగ్రాసనాధిపతింవాగ్భిస్సూనృతాభిరభ్యవందంత. *

శ్రీరస్తు.

—* సమస్తసన్మంగళానిభవన్తు. *—

స్వస్త్యస్తుసర్వజగతేస్సంతస్సంతోషదన్తురాస్సన్తు।
సుపథాచసంచరంతాం రాజానోమన్త్రిణశ్చైషామ్॥

—* జయతుజయతుశ్రీః. *—

—* అథోపసంహృతాసభా. *—

జయతుజయతుమేఘ శ్యామలోరామచంద్రః
జయతుజయతుధీమాన్చామరాజేంద్రభూపః
జయతుజయతునిత్యంనీతిమార్గోనృపాణామ్
జయతుజయతుభూయోధర్మసేతుఃప్రజానామ్

—* అగ్రాసనాధిపతయః. *—

అత్రేదంచిన్త్యమ్, సముద్రయానవిషయే తత్కాల
శ్శోధితస్యాపి సంగ్రహస్య త్యాజ్యత్వంహి వృద్ధపరాశరవచనా
దవగమ్యతే; ఇతిహి విప్రతిపద్యంతే బహవః.

తత్రకృతప్రాయశ్చిత్తస్య మహాపాతకినోఽపి సంగ్రాహ్య
త్వం ''ఏనస్విభిరనిర్ణిక్తైర్నార్థం కించిత్సమాచరేత్ ॥ కృతని
ర్ణేజనాంస్త్వైవ నజుగుప్సేత కర్హిచిత్॥'' ఇతి, అనిర్ణిక్తైనస్వి
సంసర్గస్యాకర్తవ్యత్వస్యైవ కృతనిర్ణేజనానాం తేషాం హే
యతాబుద్ధివిషయతాయా అకర్తవ్యత్వ ప్రతిపాదకమనుస్మృతివ
చనేన సమ్యగవగమ్యతే.

ఏవంసతి, ''ద్విజస్యాబ్ధౌతునౌయాతుశ్శోధితస్యాపి సంగ్ర
హః॥'' ఇతివచనేనకలివర్జ్యప్రకరణపఠితేన ప్రతిపాదితం క
లౌశోధితసంగ్రహస్య త్యాజ్యత్వంకథంసంఘటతే, ఇతి.

అత్ర కేచిత్, కింహివచనంనకుర్యాత్, ''నహివచనస్యా
తిభారోఽస్తి'' ఇత్యుక్తరీత్యా విధినిషేధపరశాస్త్రానుసారేణప్ర
వర్తమానానాంయుక్త్యపేక్షాయాఅగ్రహీతత్వేన ఏతద్వచనబ
లాత్సంగ్రహోనకార్య ఇత్యాహుః.

అపరేతు, ప్రాయశ్చిత్తవైయర్థ్యాపత్త్యా సంగ్రహశబ్దే
నాత్రకాలవిశేషసంగ్రాహ్యత్వస్యైవ త్యాజ్యత్వమభిమతమ్.
తథాహి,- ''సముద్రయాయీవన్దీచ తైలికః కూటకారకః॥ అగా
రదాహీగరదః కెకరో మద్యపస్తథా॥'' ఇత్యాది శ్రాద్ధవర్జ్య బ్రా
హ్మణగణనావసరపఠితవాక్యేఽపి యాయినః శ్రాద్ధవర్జ్యత్వోక్తేః
ప్రకృతే సంగ్రాహ్యత్వం సంవ్యవహార్యత్వరూపమపి తావచ్ఛ్రాద్ధ
కాలీనసంగ్రాహ్యత్వమేవోపాదాయ తస్యైవ త్యాజ్యత్వమితి,
తద్వచనాభిప్రాయ ఇత్యాహుః,

అన్యేతు, అత్రసంగ్రహశబ్దః అధికారివిశేష కర్మకసంగ్రహపరః, తథాహి- "నైష్ఠికానాం వనస్థానాం యతీనాం చావకీర్ణినామ్॥ శుద్ధానామపిలోకేఽస్మిన్ ప్రత్యాపత్తిర్నవిద్యతే॥" ఇతిమాధవోదాహృతవచనేన. కామకృతదుష్కర్మప్రాయశ్చిత్తకృతావపినైష్ఠికానామితరైస్సహసంవ్యవహార్యత్వ రూపప్రత్యాపత్త్యభావప్రతిపాదకేనతాదృశపురుషవిశేషసంగ్రహఏవఅత్రసంగ్రహపదేనోపాత్తః. తస్యహిత్యాజ్యత్వముక్తవచనసిద్ధమ్.

తదేతత్, "ప్రాయశ్చిత్తైరపైత్యేనోయదజ్ఞానకృతంభవేత్। కామతోవ్యవహార్యస్తు వచనాదిహజాయతే," ఇతివచనవ్యాఖ్యానావసరేకామకృతదుష్కర్మప్రాయశ్చిత్తస్య సంవ్యవహార్యత్వమాత్రప్రతిపాదనపరేణమాధవీయవచనేనస్పష్టమవగమ్యతఏవ.

అతఏవాత్రవైయాసకీసూత్రమ్- "బహిస్తూభయథాపిస్మృతేరాచారాచ్చ," ఇతి.తద్భాష్యంచ; కృతప్రాయశ్చిత్తా అకృతప్రాయశ్చిత్తాశ్చ ఉభయేఽపి బహిష్కార్యాఏవేతి.

తతశ్చకృతప్రాయశ్చిత్తానామకృతప్రాయశ్చిత్తానామివ బహిష్కార్యత్వం కథమితిశఙ్కాయాంనైష్ఠికానామేవబహిష్కారకర్మత్వ మతాభిమతమితిస్మృత్యాచారరూపలింగాభ్యాంసమర్థితమ్.ఇతితాదృశాధికారివిశేషకర్మకసంగ్రహాభావప్రతిపాదకమిదంవచనమితివ్యాచక్రుః.

అన్యేతు, పూర్వోక్తసంగ్రహశబ్దార్థద్వయగ్రహణేన సంగ్రహశబ్దస్యపురుషవిశేషాదిసంగ్రహవిశేషగ్రహణపరత్వేసంగ్రహశబ్దస్య ముఖ్యార్థత్యాగేన సంకుచితవృత్తికత్వేనలక్షణాకల్పకబాధకాదీనాంస్పష్టమదర్శనాత్ సంగ్రహశబ్ద స్సామాన్యతస్సంసర్గపరఏవ. నచతథాత్వేతాదృశపురుషస్య సంగ్రహాభావేశోధనశబ్దోక్తప్రాయశ్చిత్తం తద్విధాయకశాస్త్రంచ నిరర్థకమాపద్యేతేతిశఙ్క్యమ్.

అతస్తత్రమహాన్తైవచిత్యమ్. నిసర్గ్యాణనిపతితాకథా పాపన్న యోః పాపప్రాయశ్చిత్తయోః పృథగేవద్వయీశక్తిః. తత్ర పాపస్య సంవ్యవహార్యత్వనిరోధకశక్తిః నరకపాతనశక్తిశ్చేతి శక్తిద్వయమ్. తథా ప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సంవ్యవహార్యత్వసంపాదికా ఏకా శక్తిః - నరకప్రాప్తినివర్తనసాధనీభూతా అపరా శక్తిః.

తత్ర ప్రకృతసముద్రయానప్రాయశ్చిత్తేన పాపనివృత్తనరకప్రాప్తిసాధనీభూతశక్త్యపగమేఽపి సంవ్యవహారనిరోధకశక్తేర్విద్యమానత్వాదేవ తాదృశసంగ్రహస్య త్యాజ్యత్వం యుక్తమితి ప్రత్యవీవదన్.

అన్యే పునః - అనవగతాప్రాప్తపారలౌకికనరకాద్యనర్థప్రాప్తితద్భీతిమద్భిః క్రియమాణప్రాయశ్చిత్తస్య ఐహికసంవ్యవహారసంపాదకత్వలక్షణఫలం పరికల్పనీయమ్. తస్యైవ ప్రాయశ్చిత్తకర్తృపురుషేచ్ఛావిషయత్వేన ముఖ్యోద్దేశ్యత్వాత్ ముఖ్యఫలత్వస్యన్యాయ్యత్వాత్. తథాచ - సంగ్రహశబ్దేన ఐహికసంవ్యవహార్యత్వస్యైవ శక్తితో వా లక్షణయా వా స్వీకారేణ అర్థస్య వర్ణనీయతయా తాదృశసంగ్రహస్య కాలాదివిశేషావచ్ఛిన్నస్యైవ గ్రహణం యుక్తమితి ప్రాహుః.

అథాత్ర చిన్తనీయాంశాః కేచన చిన్త్యన్తే.

సర్వేషాం దుష్కర్మణాం ప్రాయశ్చిత్తానిహి కర్తృదోషపరిహారోద్దేశ్యకతయైవ తదభీష్టఫలజనకత్వేన సఫలానీతి సిద్ధాన్తః.

నహి పాపకర్తుః పుంసః సంవ్యవహారసిద్ధిర్నరకనివృత్తిర్వా అన్యతరదేవాభీష్టం ఫలమితి వక్తుం శక్యమ్. కిం తు ఉభే అపి ... కౌ ... నిష్టమార్జితం తావతస్సర్వస్య నాశోద్దేశేనైవ లోకే ప్రవృత్తేః ... స్వప్రాప్తానిష్టనివృత్తీచ్ఛయా ... కం ప్రాయశ్చిత్తం క్రియత ఇతి సర్వైరభ్యుపగన్తవ్యమ్.

నహి ప్రాయశ్చిత్తవిధాయకశాస్త్రం ... వహిరంగ ... తంత్రస్య

తరమాత్రఫలాధాయకంక్వచిత్ - క్వచిచ్చోభయఫలాధాయక మితిద్వైవిధ్యేనప్రవృత్తముపలభామహే.

యేనపూర్వోక్తరీత్యా సముద్రయానప్రాయశ్చిత్తం స్వకీయపురుషస్యావ్యవహారమాత్రనిరోధకమితియుక్తంస్యాత్ - తథాచ ప్రాయశ్చిత్తవిధయోవా ఉభయవిధా నక్వచిచ్ఛ్రూయంతే. యద్యపి, మాధవాచార్యైః ప్రాయశ్చిత్తశక్తిరుభయథాఽభిహితా. తద్ద్వైవిధ్యంకామకృతమహాపాతకప్రాయశ్చిత్తవిషయక మేవేత్యవగమ్యతే.

ప్రకృతేతు-యదిసముద్రయానం కామకృతంస్యాత్; తర్హి - తత్ప్రాయశ్చిత్తం వ్యవహార్యతాపాదకమేవభవేత్. తస్యైవప్రాయశ్చిత్తకర్తుర్ముఖ్యాదేశ్యఫలత్వాత్; తస్యా ఏవ ఆవశ్యకత్వే తాదృశప్రాయశ్చిత్త విధానమేవకలౌ నస్యాత్. అతః సముద్రయానస్య సంవ్యవహార్యత్వాపాదకత్వ మసంగతమేవ.

కించ మహాపాతకోపపాతక భేదేన పాతకద్వైవిధ్యమఙ్గీకృత్య-తత్రమహాపాతకినఃపతితశబ్దవాచ్యత్వేనతాదృశపతితశబ్దేనతద్గ్రహణపూర్వకంపతితసంసర్గప్రాయశ్చిత్తనిరూపణంమూలభూతపరాశరస్మృతివచనాన్యుదాహృత్య తత్ప్రాయశ్చిత్తం చాభిహితమ్.

“సంసర్గమాచరేద్విప్రః పతితాదిష్వకామతః॥ పఞ్చాహంవాదశాహంవా ద్వాదశాహమథాపివా॥ మాసార్ధంమాసమేకంవా మాసద్వయమథాపివా ॥ అబ్దార్ధమబ్దమేకంవా తదూర్ధ్వంచైవతత్సమః॥,, ఇతిసంసర్గానభిధాయ-- “ త్రిరాత్రంప్రథమేపక్షే ద్వితీయేకృచ్ఛ్రమాచరేత్ ॥ తృతీయేచైవపక్షేతుకృచ్ఛ్రం సాంతపనంచరేత్॥ చతుర్థేదశరాత్రంస్యాత్ పరాకఃపఞ్చమేమతః। కుర్యాచ్చాంద్రాయణంషష్ఠే సప్తమేత్వైందవద్వయమ్ ॥ శుద్ధిస్త్వష్టమేచైవషణ్మాసాత్ కృచ్ఛ్రమాచరేత్॥ ప

త్సహస్యాత్ప్రమాణేనసువర్ణస్యాపిదక్షిణా॥, ఇత్యాదివచనైస్సం
సర్గాధిక్యానుసారేణప్రాయశ్చిత్తాన్యభిధాయ, అబ్దాధిక సంస
ర్గిణఃపాతిత్యమేవ,సంపూర్ణవత్సరసంసర్గస్యపాతిత్యహేతు
త్వాదిత్యనేనపతితసంసర్గస్యైవప్రాయశ్చిత్తంవిహితమ్.

ఇదానీంసముద్రయాతృసంసర్గస్యపతితసంసర్గత్వే,ఉ
క్తప్రాయశ్చిత్తనివర్త్యత్వం స్యాత్. ఉపపాతకిసంసర్గత్వే త
స్య ప్రాయశ్చిత్తాకథనాదేవ తత్సంసర్గస్యదోషావహత్వంనేతి
కథం తత్సంసర్గస్యకలివర్జ్యత్వంస్యాత్.

నహిపరాశరస్మృతిః కలియుగస్య ధర్మవిషయిణీ; త
థాచ, ఉభయోర్వచనయోః కలిస్వరూపకథనపరత్వేనవిరు
ద్ధార్థప్రతిపాదకత్వే ఉభయప్రామాణ్యంవా అన్యతరప్రామా
ణ్యంవాకథం నిశ్చేయంస్యాత్.

నచపరాశరస్మృత్యపేక్షయా, ద్విజస్యాబ్ధావిత్యాది వచ
నస్య నిరవకాశతయా ప్రాబల్యేన ప్రామాణ్యమితి వక్తుం శ
క్యేత.

ప్రత్యుతపరాశరస్మృతేరేవ నిరవకాశతయాప్రాబల్యేన
తస్యాపివచనంశక్యత్వాచ్చ; తత్రైవ మాధవాచార్యేణ- "యో
యేనపతితేనైషాంసంసర్గంయాతిమానవః।సతస్యైవ వ్రతంకు
ర్యాత్తత్సంసర్గవిశుద్ధయే,," ఇతిమనువచన ముదాహృత్యసహా
చరణంసహయానాసనాశనాదీత్యుక్త్వా, "ఆసనాచ్ఛయనాద్యా
నాత్ సల్లాపాత్సహభోజనాత్॥ సంక్రమన్తిహిపాపాని తైలబి
న్దురివామ్భసి॥ ,, ఇతికణ్వవచనంచోదాహృత్య- "సంవత్సరేణ
పతతిపతితేన సహాచరన్॥ యాజనాధ్యాపనాద్యైస్తుసద్యోయానశ
యనాదిభిః ॥ ఇతిబోధాయనవచనముపాదాయ- ఏకశయ్యా
సనంపఙ్క్తిర్భాణ్డంపక్వాన్నమిశ్రణమ్ ॥ యాజనాధ్యాపనేయో
నిః తథాచసహభోజనమ్ ॥ నవధాసంకరః ప్రోక్తోనకర్తవ్యో

థమైస్సహ ॥ ఇతినవవిధసంకరప్రతిపాదకంబృహస్పతివచనమ ప్యుపాదాయ. ఏతాదృశసంకరాత్పాపోత్పత్తిః పూర్వస్మిన్ యుగే, అత్రతుసంసర్గశ్చాత్రయాజనాదిగర్హ్యః- ఇత్యు క్తమ్.

ఇత్థంచ- ఏతాదృశమాధవీయవచనేన యాజనాధ్యయనా ధ్యాపనయానసంసర్గవ్యతిరిక్తస్యసంసర్గస్య పాతకసంపాద కత్వాభావస్యైవోక్తేః.

కించ- ఆసనాచ్ఛయనాత్- ఇతిమూలవ్యాఖ్యానావసరే- ఆసనాదిభిస్సంసర్గైః కలౌక్రియమాణైరపినతేషాం ప్రాయశ్చి త్తిత్వమితిస్వాభిప్రాయప్రకాశాయ ‘‘ఆచార్యస్తుకలౌయుగతాదృ శసంసర్గస్యదోషాభావమభిప్రేత్య సంసర్గప్రాయశ్చిత్తం నా భ్యధాత్’’ ఇత్యాచార్యాభిప్రాయముద్ఘాట్యతాదృశసంసర్గస్య పాతిత్యాపాదకత్వాభావేఽపి పాపమాత్రాపాదకత్వ మస్తీతి- ఆసనాచ్ఛయనాత్- ఇతిమూలశ్లోకాభిప్రాయముపవర్ణితవాన్ మాధవాచార్యః.

తథాచ- ఉక్తవిధసంసర్గఘటకసంసర్గస్యసముద్రయా యికర్మకస్యపాపమాత్రాధాయకత్వాఙ్గీకారేఽపితస్యఅల్పప్రా యశ్చిత్తాపనోద్యత్వేన కథం కలివర్జ్యత్వంస్యాత్. తథాచ- ప రాశరస్మృతివచనవిరుద్ధమిదంస్యాత్. తథాచాప్రామాణ్యంప్రస జ్యేతాపి.

కించ-సంసర్గదోషస్తేనాద్యైరితిపూర్వవచనవిరుద్ధమిదమ్.

తథాహి.

అత్రసంసర్గదోషపదేన యావత్సంసర్గజనితదోషమా త్రంవివక్షితమ్; ఉత-యత్కించిద్దోషః?

నాద్యః; సంసర్గదోషాణాంసర్వేషాంచకలివర్జ్యత్వేన గ్రహణే తదన్తఃపాతి సముద్రయానదోషస్యాపి త్యాజ్యత్వాత్

సంగ్రహానకర్తః స్యఇతి వచనం వ్యాహతంస్యాత్ - నచ-
అత్రవ్యాహతిర్నామసమభివ్యాహృతస్వవచనవిరోధఃఖలు వక్త
వ్యః, సచవిరోధః సామాన్యనిషేధవిశేషవిధిపర వాక్యానాం-
"మాహింస్యాత్సర్వాభూతాని-అగ్నీషోమీయంపశుమాలభేత,,
ఇత్యాదీనాం సాధారణః, సచ - పూర్వతంత్రకారైః ఉత్స
ర్గాపవాదన్యాయమాశ్రిత్య పరిహృతఇతి సర్వసిద్ధమేతత్ ప్ర
కృతేపి తథాకింనస్యాదితి వాచ్య-సత్యం - యత్రోభయోర్వా
క్యయోః ప్రామాణ్యమావశ్యకం తత్రయథాశ్రుతార్థవర్ణనే
చ-విరోధః ప్రసజ్యేత, తాదృశస్థలఏవసామాన్యనిషేధస్య విశే
షవిధివ్యతిరిక్త విషయకత్వం అంగీకృత్య వచనసంకోచః శా
స్త్రవిదంగీకృతః, నహి తథాత్రకృతే క్వాపి అంగీకృతః, తద్రీ
త్యాఅంగీకారేప్రాయశ్చిత్తనైర్థక్యాక్యస్యతథాత్వే "ఏనస్వీభిః,,
ఇతిమనువచన విరోధస్య అష్టమాధ్యాయపరాశరస్మృతి ప్రాథ
మికశ్లోకవ్యాఖ్యాకరణోద్యుక్త మాధవాచార్యకృత సర్వ ప్రా
యశ్చిత్త ఫలభూత సవ్యవహార్యత్వ ప్రతిపాదనపర తదీయవా
క్యాఅసాంగత్యాపత్తేశ్చ అవర్జనీయత్వాత్ ఉక్తవిధానుపప
త్తిగ్రంథవిధురతయాద్విజసంగ్రహపదాస్యతరస్యైవద్విజవిశేషసం
గ్రహవిశేషపరత్వకల్పనేనాపి ఉపపత్తేః తాదృశార్థద్వయస్య
"బహిస్సూత్రభయథాపి-సముద్రయాయీవందీచ,, ఇతిప్రమాణసిద్ధ
స్యాంగీకర్తుముచితత్వాత్ సముద్రయాయిసామాన్యస్య సవ్య
వహార్యత్వ సామాన్యస్య గ్రహణే- వాక్యాంతరసంవాదాభా
వాచ్చ - యథాశ్రుతయోజనాయామపి వివక్షితార్థసిద్ధిప్రకా
రస్య వక్ష్యమాణత్వాచ్చ - తథాచ-యథాశ్రుతసామాన్యవిశే
షభావాశ్రయణేనవిరోధపరిహారస్య ప్రమాణసిద్ధత్వాభావేనవ్యా
హతిః ప్రకృతెదుష్పరిహరైవ.

నద్వితీయః; నిర్ణిస్త్యాత్యదోషవిశేషస్యానుక్తేః; నై

సాద్వైర్యైరితిబహువచనేన బహుసంసర్గదోషస్యైవప్రతీతేశ్చ.

కించ-సైరాద్యైరిత్యత్ర- ఆద్యపదసంగ్రాహ్యతావచ్ఛేదకరూపం పాతకిత్వసామాన్యం? అథవా- మహాపాతకిత్వం?

నాద్యః- తథాత్వే సముద్రయాన సంసర్గ దోషస్యాపి తదన్తఃపాతిత్వేన తత్సంగ్రహస్య అకర్తవ్యత్వప్రతి పాదనస్య విరుద్ధత్వాత్.

నద్వితీయః- మహాపాతకి సంసర్గస్య పాతిత్యానాపాదకత్వేఽపిపాపమాత్రాధాయకత్వమస్తీతిమాధవీయవచనేన-తాదృశసంసర్గదోషస్యకలివర్జ్యత్వానుపపత్తేః - యదప్యతోచ్యతే- సంసర్గదోషస్తైరాద్యైరిత్యత్ర ఆద్యపదేన మహాపాతకిగ్రహణేపిసంసర్గదోషపదేనవిశేషపాపాధాయకఃసంసర్గదోష ఏవగృహ్యతే ఇత్థంచనపూర్వోత్తరవాక్యవిరోధఇతి.

తదపిచ-అవిమర్శసుందరం, మహాపాతకిప్రతియోగికసంసర్గః ద్వివిధః, ఆసనశయనయానసంభాషణ సహభోజనరూపపంచవిధః, అన్యశ్చ- యాజనాధ్యాపనయోనిసంబంధాత్మకః, తత్ర ప్రాథమికస్య పంచవిధసంసర్గస్య విశేషపాపాధాయకత్వంనాస్తీతివా అథవా ద్వితీయస్య త్రయాత్మకస్యవా?నాద్యః విశేషపాపాధాయకత్వంహి కింప్రాయశ్చిత్తార్హపాపాధాయకత్వం యద్యభిమతం,తర్హి- తాదృశపాపస్యాపి "ఆసనాచ్ఛయనాద్యానాత్సంభాషాత్సహభోజనాత్। సంక్రమంతీహపాపాని తైలబిందురివాంభసి" ఇతిశ్లోకానంతరం పఠితే- "చాంద్రాయణం యావకంచ తులాపురుష ఏవచ।గవాంచైవానుగమనంసర్వపాపప్రణాశనం" ఇతిశ్లోకేవ్యాఖ్యేయే తత్వ్యాఖ్యాత్రా యత్రయత్రప్రతిపదోక్తప్రాయశ్చిత్తం నోపలభ్యతే తత్ర తత్రపాపగౌరవలాఘవానుసారేణచాంద్రాయణాదికమనుష్ఠేయం- తతశ్చసర్వాణిపాపానినశ్యంతీతివ్యాఖ్యాతం। తథాచమహాపాతకిసంసర్గస్య బహు

కాలానుష్ఠితస్య పంచాన్యతరస్య విశేషపాపాధాయకత్వమప్యస్త్యే
వేతి ప్రాథమికసంసర్గ జన్యదోషోపి విశేషపాపాధాయక ఏ
వ, న ద్వితీయః - ద్వితీయస్య యాజనాదిరూపస్య పాతిత్యాధాయక
త్వేన విశేషపాపాధాయకత్వస్యసుతరాంసంభవాత్, నచ ప్రా
థమిక సంసర్గజనిత దోషఏవగృహ్యతే, విశేషపాపాధాయక
త్వంచ ప్రతిపదోక్త ప్రాయశ్చిత్తార్హత్వరూపం. ఇత్థంచ- ప్రా
థమికసంసర్గజన్యదోషః ప్రతిపదోక్త ప్రాయశ్చిత్తానర్హ ఇతి
తాదృశదోషస్య ప్రకృతశ్లోకేత్యాజ్యత్వంఅభిహితమితిచేత్ । త
ర్హి సంసర్గశబ్దస్యసంసర్గవిశేషపరత్వే దోషపదస్య ప్రాయ
శ్చిత్తానర్హదోషపరత్వేవాపదద్వయస్య విశేషేశక్తిర్వాలక్షణా
వా అంగీకరణీయాస్యాత్ ; తావతాపిమహాపాతకిప్రతి యోగి
కసంసర్గజన్యదోషస్య ప్రతిపదోక్తప్రాయశ్చిత్తానర్హస్య క
లిత్యాజ్యత్వోక్త్యైవసముద్రయాయినః మహాపాతకిత్వేవా ఉప
పాతకిత్వేవాతత్సంసర్గదోషస్యప్రాయశ్చిత్తానర్హత్వేనకలిత్యా
జ్యత్వం సిద్ధమేవేతి సముద్రయాయిసంసర్గస్య త్యాజ్యత్వకథ
నం కథంపూర్వవాక్యనిరుద్ధం నభవేదితివిద్వద్భిర్భావనీయం.
ఇత్థంచ మహాపాతకిసంసర్గస్య యాజనాదిరూపస్య దోషో
త్పాదకత్వముక్త్వైవేతిద్వితీయసంసర్గదోషగ్రహణేతస్యాపి క
లిత్యాజ్యత్వాభావేపి విశేషపాపాధాయకత్వస్యప్రతిపదోక్తప్రా
యశ్చిత్తార్హపాపాధాయకత్వరూపస్య నిషేధేవిశిష్టేప్రాప్తంవిశే
షణేపర్యవస్యతీతిన్యాయేన తాదృశసంసర్గదోషః కలౌవిశేష
ప్రాయశ్చిత్తానర్హ ఇతిమంతవ్యమితి లేఖకాభిప్రాయః స్ఫుటఇతినా
స్మాకంవివక్షితార్థవిరోధిత్వాలం. తథాచ, ఇదమపివచనంస్వవచన
విరుద్ధమేవ; కించ, మహాపాతకినిషిద్ధౌ తేః కలివర్జ్యత్వమత్రశ్వాస్థప
ర ఃరవచనావగతం బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకానాం ప్రాయశ్చి

త్తవిధాయక పరాశరస్మృతివిరుద్ధం కథమాదరణీయం స్యాత్; ఇతి.

కించ॥ “ఆపద్వృత్తిర్ద్విజేన్ద్రాణామశ్వస్తనికతా తథా,, ఇతి బ్రాహ్మణస్య, ఆపద్వృత్తేర్వర్జ్యత్వమపి “దేశభంగే ప్రవాసే వా వ్యాధిషు వ్యసనేష్వపి । రక్షేదేవస్వదేహాని పశ్చాద్ధర్మం సమాచరేత్ ॥ ,, యేన కేనచ ధర్మేణ మృదునా దారుణేనవా । ఉద్ధరేద్దీనమాత్మానం సమర్థో ధర్మమాచరేత్ ॥ ఆపత్కాలే సముత్తీర్ణే శౌచాచారంతు చింతయేత్ । శుద్ధిం సముద్ధరేత్పశ్చాత్ స్వస్థో ధర్మం సమాచరేత్ ॥,, ఇత్యాద్యాపద్ధర్మాచరణౌచిత్య ప్రతిపాదన పరాశరస్మృతివచనవిరుద్ధం కథమాదరణీయం భవేత్.

ఇత్థంచ, పరాశరస్మృతివిరుద్ధానామేతేషాం వచనానాం ప్రబలవిరోధేన ప్రామాణ్యమేవ దుర్ఘటమితి కథమత్ర సముద్రయాయిసంగ్రహః కలివర్జ్యతయా ప్రతిపాదితః, కథం శిష్టగ్రాహ్యో భవేత్.

నన్వస్తు “సంసర్గదోషః,, ఇత్యాదివచనానాం ముఖ్యార్థత్యాగేన లక్ష్యార్థాశ్రయణేన కథంచిత్సాఙ్గత్యఘటనా. “ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌయాతుః,, ఇతివచనంతు ప్రమాణాన్తరసంవాది ప్రమాణమేవ-యథాశ్రుతార్థప్రతిపాదకమేవ భవేత్.

తథాహి, “పితృద్విట్పతితః షండో యశ్చస్యాదపయాత్రితః । ఔరసా అపి నైతేంశం లభేరన్ క్షేత్రజాః కుతః,, ఇతి మయూఖవచనఘటకాపయాత్రితశబ్దః రాజద్రోహాద్యపరాధేన బంధుభిర్ఘటస్ఫోటాదినా బహిష్కృత ఇతి మదనవ్యాఖ్యానే, వ్యవసాయార్థం నావాదినా సముద్రమధ్యద్వీపాంతరంగంతేతియుక్తమ్.

“ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌయాతుః శోధితస్యాపి సంగ్రహః॥,, ఇతి తస్యకలౌ సంసర్గనిషేధాత్ । రాజద్రోహాద్ఘటస్ఫోటబహిష్కారయోరభిధానాచ్చ శఙ్ఖలిఖితాభ్యామపయాత్రితే రిక్థపిం

బోధకాని వ్యాకర్తుస్తత్రత్యాహుః.

ఏవం సతి- నావాదినా సముద్రమధ్యగన్తుః రాజద్రోహా ద్యపరాధేన బన్ధుభిః ఘటస్ఫోటాదినా బహిష్కృతస్యాపి రిక్థహా రిత్వపుత్రాదిపత్తృకర్మోపకరత్వం తస్యాపేవ ప్రయోజకంసుత రాంకర్మప్రాయశ్చిత్తాన్తరస్త్వనేనవర్జ్యమితి ప్రత్యుతేఽప్యసం గ్రాహ్యత్వేనేవనస్థాపి స్థితమ్.

ఇత్థంచ ప్రమాణాన్తరసంవాదినోఽస్యవాక్యస్య సుతరాం ప్రామాణ్యాత్ - తత్సంసర్గదోషాభావసాక్ష్యమపి సిద్ధమితి చేత్సత్యమ్.

నహ్యేతేషాంవాక్యానాంప్రామాణ్యమేవనాస్తీతి వయం బ్రూమః; పరంతు- యథా పరాశరస్మృతిశఙ్ఖలిఖితాదిస్మృత్యన్తరవిరోధాభావః - తథా తేషాంవాక్యానాం ప్రామాణ్యం సంఘటనీయమితి.

తథాహి, శంఖలిఖితయోరభిప్రేతతయాప్రాయమాణా పయాత్రితశబ్దేవాచ్యస్యారిక్థపిండహారిత్వాభావప్రయోజకీభూత ధర్మద్వయమధ్యేఘటస్ఫోటాదినాబంధుభిస్త్రిరస్కార్యత్వరూప ఏకోధర్మః వ్యవసాయార్థంనౌకాదినా సముద్రమధ్యే ద్వీపాంతరగన్తృత్వంచాపరోధర్మః; తాదృశధర్మద్వయఘటకీభూతబంధుబహిష్కార్యత్వకారణంబహిష్కార్యదుష్కర్మైవ.

తథాచ, తాదృశదుష్కర్మాపిప్రాయశ్చిత్త నివర్త్యం భవత్యేవ. దుష్కర్మత్వాత్ ప్రాయశ్చిత్తనివర్త్యేతరదుష్కర్మవత్; ఇత్యనుమానేన - తస్యాపిప్రాయశ్చిత్త నివర్త్యత్వం కథమితిశఙ్కాయాం లోకేస్వబంధుభిస్సర్వథా బహిష్కార్యత్వే ఘటస్ఫోటాదికరణే వా హేతుతయా పాపస్యైవ కామతోఽనుష్ఠీయమానస్య దుష్కర్మత్వస్య హేతుత్వంవాచ్యమ్.

తథాచ, తత్సభావస్యైతస్య హానిరేవ ... తథా

చప్రాయశ్చిత్తనివర్త్యే సర్వస్మిన్కర్మణి కామతః పౌనఃపున్యే నానుష్ఠీయమానత్వం నాస్తి. కుతః! యతో లోకే త్రివారాధికతయా కామత ఏవ పాతిత్యాపాదక కర్మకర్తౄన్ పరిషత్త్వేవ ప్రాయశ్చిత్తానర్హాన్ జ్ఞాత్వా బహిష్కుర్వంతి బంధవస్తాదృశాన్.

తథాచ, బహిష్కార్యతాప్రయోజకతావచ్ఛేదకీభూత రూపంత్రివారాధికతయాఽనుష్ఠితమత్కర్మత్వమేవ.

తచ్చ బ్రాహ్మణత్వ రూపజాతి నివర్తకతయా జాత్యంతరాపాదకంచభవతీతిరిక్థహారిత్వాద్యభావేప్రయోజకంభవతీతి- "విధిఃప్రాథమికాదస్మాత్ ద్వితీయే ద్విగుణంస్మృతమ్॥ తృతీయేత్రిగుణంప్రోక్తం చతుర్థే నాస్తి నిష్కృతిః," ॥ ఇతివచనాత్ "విహితంయదకామానాంకామాత్తద్ద్విగుణంభవేత్ ॥," ఇత్యాదివచనాచ్చ. తథాచేదమపినావాసముద్రగన్తృత్వస్యప్రాయశ్చిత్తాభావేనరిక్థపిండోదకహారిత్వప్రయోజకీభూత బ్రాహ్మణత్వ రూపజాతి నివర్తకత్వంకథంఘటేతేతిచేత్, ఉచ్యతే.

వ్యవసాయార్థంసముద్రమధ్యద్వీపాన్తరంగన్తృత్వేనేన కామతస్త్రివారాధికతయాసముద్రాధికరణకనౌకాకరణకయానకర్తృత్వమవగమ్యతే. వ్యవసాయార్థమనేనకామతః కృతత్వంతేనైవ త్రివారాధికత్వం సముద్రయానస్యావగమ్యతే.

నచ, ఏకవారసముద్రయానమేవ కిన్నస్యాత్తాదృశ వాక్యప్రతిపాద్యమేకవారమేవేతి.

ఏకవారమనుష్ఠితస్య తస్యసముద్రయానస్య ప్రాయశ్చిత్తనివర్త్యత్వసంభవేపి బహువారానుష్ఠితత్వం గన్తృత్వేన స్ఫుటమవగమ్యతే.

తథాహి; గమ్ఌగతౌ ఇత్యస్మాద్ధాతోస్తాచ్ఛీల్యే తృన్ప్రత్యయే గన్తేతిసిద్ధమ్.

తథా, అఖిలసంవేత్తురిత్యత్ర, విధిధాతూత్తర శ్రూయమాణతృన్ ప్రత్యయస్య-తాచ్ఛీల్యార్థకత్వమభిహితమభియుక్తైః.

తథాచ - వ్యవసాయార్థం నౌకాకరణక త్రివారాధికాబ్ధియానకర్తృత్వేన ప్రాయశ్చిత్తానర్హదుష్కర్మవత్త్వప్రాప్త్యా తస్య బ్రాహ్మణ్యహానికారిత్వేన రిక్థపిండోదకహారిత్వం తస్య నాస్తీతి తద్వచనార్థః.

ఇత్థంచ కామకృత త్రివారాసక్తిరూపదుష్కర్మత్వాభావస్య పూర్వోక్త ప్రాయశ్చిత్త నివర్త్యత్వ రూపసాధ్యవ్యాపకతయాపక్షాంతర్భావేన సాధనావ్యాపకతయా సోపాధికత్వేప్రకృతహేతోరుపాధ్యభావేనచ ప్రాయశ్చిత్తనివర్త్యత్వ రూపసాధ్యాభావసిద్ధ్యా తాదృగ్యానకృతపురుషస్య అనివర్త్యం పాతిత్యమితి తత్సంసర్గస్యాపి తథానివర్త్యపాతిత్యాపాదకత్వమేవేతి. ప్రకృతే ద్విజస్యేతివాక్యే శోధితస్యాపీతి శ్రవణాత్ కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి పునస్తదనుష్ఠీయమానతాదృశసముద్రయానరూపదుష్కర్మణః త్రివారాధికస్య ప్రాయశ్చిత్తానివర్త్యత్వావగమాత్, తస్యచ తాదృశకర్మణః ఉపపాతకరూపస్య వా - మహాపాతకరూపస్య వా ప్రాయశ్చిత్తాభావేన ప్రాయశ్చిత్తరహితదుష్కర్మవతః ద్విజస్య బ్రాహ్మణస్య జాతిరాహిత్యేన తత్సంసర్గస్య బ్రాహ్మణేతరసంసర్గరూపతయా తస్య కలివర్జ్యత్వం శాస్త్రప్రసిద్ధమేవేతి.

నచాత్రవాక్యే బహువారం సముద్రయానం న శ్రూయతే ఇతి శఙ్క్యమ్. అభ్యాసాద్యాతురిత్యత్ర, యాధాతూత్తరశ్రూయమాణతృన్ ప్రత్యయస్య తాచ్ఛీల్యార్థకతయా తాదృశసముద్రయానస్య పురుషకర్తృకస్య పురుషస్వభావత్వసిద్ధ్యా త్రివారాధికతయానుష్ఠీయమానత్వసిద్ధేః.

తథాపి, సంసర్గదోషస్తైనాద్యైరిత్యత్రసంసర్గదోష సామాన్యస్య వర్జనీయత్వకథనమయుక్తమేవస్యాత్ సముద్రయాత్యసంసర్గస్యాకార్యత్వోక్తేః ఇతిచేత్సత్యమ్, అత్రస్తైనాద్యైరిత్యత్ర, ఆద్యపదసంగ్రాహ్యతావచ్ఛేదకరూపముపపాతకిత్వమేవస్యాత్.

అన్యథా, మహాపాతకిత్వస్యవా పాతకసామాన్యస్యవాగ్రహణేఽపి మహాపాతకిసంసర్గస్య దోషత్వేన ప్రాయశ్చిత్తవిధాయకపూర్వోక్తవచనానుపపత్తేః పాతకిసామాన్యగ్రహణేఽపి తద్దోషాభావప్రసక్త్యాపాత్, తథాచ, ఉపపాతకిత్వస్యైవ ఆద్యపదసంగ్రాహ్యతావచ్ఛేదకత్వే సముద్రయాతు స్సంసర్గస్యాపి దోషాపాదకత్వాభావ స్సిద్ధ్యతీతిచేత్; మైవమ్, అత్రసంసర్గదోషసామాన్యస్యత్యాజ్యత్వం నాభిప్రేతమ్, కింతర్హి- సంసర్గదోషత్వసామానాధికరణ్యేనైవ త్యాజ్యత్వంవివక్షితమ్.

తర్హితథాత్వే సంసర్గదోషశబ్దస్య దోషసామాన్యపరత్వాభావేన దోషవిశేషపరత్వే లక్షణాంగీకారాపత్తిరితి నవాచ్యమ్.

ఘటోనీలరూపవానిత్యత్రఘటత్వే నీలరూపత్వావగాహి శాబ్దబోధస్యాప్రామాణ్యేనఘటత్వసామానాధికరణ్యేనైవ నీలరూపావగాహి బోధస్వీకారేఽపి తాదృశఘటపదస్య ఘటత్వావచ్ఛిన్నేశక్తేరేవస్వీ కారేఽప్యనుపపత్త్యభావాత్. ప్రకృతేపి సంసర్గదోషశబ్దస్య తాదృశదోషత్వావచ్ఛిన్నేశక్తేరేవ స్వీకారాత్.

నచఘటోరూపీత్యాదావపి విధేయే ఉద్దేశ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత్వభావస్య ఆవశ్యకతయాదోషత్వావచ్ఛేదేనవర్జ్యత్వమేవేతివాచ్యమ్.

ఘటోఽనలరూపవానిత్యాదావపిసవిశేషయే ఉద్దేశ్యతావచ్ఛే
దకసామానాధికరణ్యభానేనాప్యుపపత్తేః.

అసతిబాధకే, అనుమితావివశాబ్దబోధేపివిధేయ ఉద్దేశ్య
తావచ్ఛేదక వ్యాపకత్వభానావశ్యంభావేఽపి, సతిబాధకే తస్య
నావశ్యకత్వాత్. అతఏవాత్ర స్తైనశబ్ద ఏవప్రయోజకః, తేనచ,
ఉపపాతకిసంసర్గదోషస్యైవత్యాజ్యత్వమేవనేత్యస్యతిహా.

మహాపాతకనివృత్తిరిత్యత్రాపినివృత్తిశబ్దేననరకప్రా
ప్తిప్రయోజకీభూతనివృత్తిరేవవివక్షితేతి, నాత్రాపి లక్షణా
పరికల్పనా ప్రయుక్తదోషః " ఆపద్వృత్తిర్ద్విజాతీనాం
ఇత్యత్ర పూర్వయుగే, చాక్రాయణాదిఋషికృతమ్లేచ్ఛపాచితకు
ల్మాషాదిభక్షణాదిరూపాపద్వృత్తేర్దర్శనాత్ - అస్మిన్యు
గేతాదృశాభోజ్యభక్షణాదిరూపాపద్వృత్తేః శిష్టానుష్ఠితత్వే "
యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తత్తదేవేతరోజనః ,, ఇతిగీతోక్తరీత్యా
తాదృశాపద్వృత్తేః పామరానుష్ఠానవిషయత్వే ప్రాప్తేవర్ణ
సంకరభీత్యైవ నానుష్ఠేయత్వ మిత్యభిప్రాయేణ ద్విజాతీ
నామిత్యుక్తమ్

తథాచసర్వేషాం మహాపాతకానాముపపాతకానాంచ ప్రాయ
శ్చిత్తానాముక్తత్వే శాస్త్రసిద్ధే సత్యపి కామకృతపాతకవిషయే,
సర్వస్మిన్నపి త్రివార్షపర్యన్తం ప్రాయశ్చిత్తసద్భావేఽపి తత
ధికతయానుష్ఠితస్యకస్యాపి [illegible] కామకృతస్య ప్రాయశ్చి
త్తాభావనిర్ధారక [illegible] ప్రాయశ్చిత్తాభావాత్ కా
మకృతపాపస్య [illegible] ప్రాయశ్చిత్తస్య పాపనివర్తకత్వ
ప్రాప్త్యా [illegible]
[illegible] సంసర్గానర్హత్వం [illegible]
[illegible]
[illegible]

ఇత్థంచసముద్రయానం నిషిద్ధమపిప్రాయశ్చిత్త నివర్త్య పాపమ్, తదేవత్రివారాధికతయాఽనుష్ఠితంచేత్ ప్రాయశ్చిత్తానర్హమ్, తాదృశసముద్రయానకర్తుర్ద్విజత్వాభావేన శోధితత్వేఽపితత్సంసర్గస్త్యాజ్యఇతి వృద్ధపరాశరస్మృతివాక్యార్థ ఇతిసర్వంసమఞ్జసమ్.

కల్యాణపురవాస్తవ్య రామాచార్యవిపశ్చితా।
ఇభగ్రావపురీస్థేన కృతాలోకోపకారిణీ॥
నావాసముద్రయాత్రాయాంశుద్ధిసంసర్గబోధినీ।
శ్రుతిస్మృతిహితాజీయా చ్ఛాస్త్రసిద్ధాన్తపద్ధతిః॥

అపెండిక్స్.

శ్రీ శంకర

శ్రీః

అనేకశక్తిసంఘట్టప్రకాశ
లహరీఘనః। ధ్వాంతధ్వంసో
విజయతే విద్యాశంకర
భారతీ॥

శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యవర్య పదవాక్య ప్రమాణపారావారపారీణ యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధ్యష్టాంగయోగానుష్ఠాననిష్ఠతప శ్చక్రవర్త్యనాద్యవిచ్ఛిన్న గురుపరంపరాప్రాప్త షడ్దర్శన సంస్థాపనాచార్య వ్యాఖ్యానసింహాసనాధీశ్వర సకలనిగమాగమసారహృదయ వైదికమార్గప్రవర్తక సర్వతంత్రస్వతంత్ర శ్రీఋశ్యశృంగపురవరాధీశ్వర శ్రీమహారాజధానీ పంచగంగాతీర వాస కమలానికేతనకరవీరసింహాసనాధీశ్వర శ్రీమచ్ఛంకరభగవత్పాద జాహ్నవీజనిత శ్రీవిద్యాశంకరపాదపద్మారాధక శ్రీవిద్యానృసింహభారతీస్వామికృత శ్రీభాష్యపరివారాణామనుదిన మేధమానభవ్యప్రదనారాయణస్మరణాః।

వేదశాస్త్రసంపన్నరాజశ్రీయాదిభూషిత శ్రీవారాణస్యాదిక్షేత్రపత్తనగ్రామస్థసద్బ్రాహ్మణబృందేషు । తథాచతత్రత్య

రాజకీయ ప్రభృతిగృహస్థేషుచ విలసంతుతరాం । విశేషస్తు।అ
త్రత్యకుశలంశకె ౧౭౯౪ అంగిరోబ్దగత శ్రావణశుక్లై కాదశ్యా
వధిజ్ఞాత్వాస్వీయకుశలలేఖనేనవిజ్ఞాపయంతుభవంతః॥

గోళబలకరేత్యుపాహ్వసీతారామసుతగణేశశర్మా ఆగత్యస్వవృత్తంవాచాస్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకపరిత్యంతదేశగమనబోధకరాజకీయపత్రేణచసాంజలిబంధంప్రకాశితవాన్-

తచ్చైవం—

హెబాలకరేత్యుపాభిధమాళవదేశాధిపతిసచ్చిష్యాంతర్గతశ్రీమతోంజీరావనామక రాజాజ్ఞయా సమవేతబ్రాహ్మణద్వయోహంసముద్రేణనావా విలాయితనామకప్రత్యంతంస్వధర్మపరిత్యాగేనగత్వాపరావృత్యస్వదేశమాగత్యతచ్ఛ్రీగురుచరణకమల మద్రాక్షుంసానుతాపం।పూర్వవద్భోజనాదివ్యవహారస్సజాతీయైస్సహభవితవ్యఇత్యాకాంక్షే - ఇతితదీయవచశ్శ్రుత్వా అసౌప్రాయశ్చిత్తార్హ ఇతిపరీక్షితుంకతిచిద్దినాని విలంబ్యశాస్త్రతః నిర్ణీయతదీయాచారాదికంసాక్షాత్పర్యాలోచ్యచ* నిష్కృత్యుత్తరం యథాపూర్వసంవ్యవహరణె సద్యశ్శ్యామాభ్యాంబ్రాహ్మణాభ్యాంసహితోయం యోగ్యఇత్యనుగృహ్యయథాశాస్త్రం ప్రాయశ్చిత్తందత్వేహవ్యవహృత్యస్వదేశంగంతుమనుజ్ఞాతః॥ అతఃబ్రాహ్మణద్వయవతాఽనేనసహయథాపూర్వం భోజనాదివ్యవహారః కార్యః ఇత్యలంవిస్తరేణమహానుశాసనంపరివర్తి॥

ఇత్యలం

---

* ఏతత్సంలగ్నశాస్త్రనిర్ణయానుసారేణ.

శ్రీ శంకర-

సముద్రేణనావాస్వధర్మపరిత్యాగేనప్రత్యంతంగత్వాప రావృత్యస్వదేశమాగత్యకృతప్రాయశ్చిత్తబ్రాహ్మణస్యబాలఘ్నా దివదవ్యవహార్యతా నభవతి । బాలఘ్నాదివిషయే వచనేనాఽవ్య వహార్యతాయాః ప్రతిపాదనాత్ । నచాత్రాపికాలే । సముద్ర యాతురితి॥ ద్విజస్యాబ్ధావితి । అబ్ధ్యాజీవీతివచనసిద్ధేతివాచ్యం। ఉ భయత్రతాచ్ఛీల్యార్థకత్వసన్నంతయాత్రిశబ్దస్య సత్త్వేనయాతేః అంతర్భావితణ్యర్థకత్వేనచతృతీయేతాచ్ఛీల్యార్థకణిన్యంతత్వే నకర్ణధారద్విజవిషయకత్వాత్- తత్రత్య నసంవసేన్నసంపిబే త్పరీత్యాపత్తిర్విద్యాశ ఇతివదిహానుక్తత్వేనసంగ్రహాస్వీకారశబ్ద యోస్తద్వి..షయార్థకత్వేనసామాన్యతః అవ్యవహార్యతాబోధక త్వాభావాచ్చ।ఏతేనస్మృతికౌస్తుభోక్తం ప్రత్యంతదేశగమననిమిత్త కపునస్సంస్కారేకృతేపిఅబ్ధౌనౌయాతుఃకలౌసంసర్గఃనిషిధ్యతఇ తినవిరోధప్రతియోగీతిశివం॥

అత్రార్థే యేషాంసమ్మతిః తేషాంనామాని.

౧ మైవాసకరోపాహ్వరామశర్మణః ౧ శ్రీపాదభటఫణశీకర

౧ ఖిల్లాటకక్షేత్రస్థరామవాసీత్యుపనామకవేంకటేశశాస్త్రి

౧ కోల్హాటకరోపనామకజనస్థాననివాసిగణపతిశర్మా

౧ గోఖలేత్యుపనామకనారాయణశర్మా

౧ రామదుర్గశిఖరాంతర్గతస్వామిశర్మా

౧ ఘుకడీకరేత్యుపనామకగణేశశాస్త్రిసమ్మతయః యమస్థః } శిగవిగ

౧ రామభటధర్మాధికారికరవీరస్థ.అత్రార్థేసమ్మతిః } కరక్షే

౧ బాళంభటధర్మాధికారి } త్రస్థాః.

౧ కాలగ్రామస్థభావాచార్య ౧ హణమంతఫణశీకర

౧ గోవిందభట గ్రామోపాధ్యాయ ...

౧ సదాశివభటకెళకర ౧ వడెరేత్యుపాహ్వశ్రీపాదశాస్త్రిణః
౧ పరాడకరోపనామకబాళశాస్త్రిణస్సమ్మతోయమర్థః
౧ రేణాపికరోపనామకరాజారామశాస్త్రిణః
౧ చక్రపాణ్యుపాహ్వనాగేశశాస్త్రిణః
౧ రాఘుసేవకోపనామకహరిశాస్త్రిణః
౧ దామోదరభటగాడగళీ ౧ గణేశవాడీకర
౧ పశ్వభరశాస్త్రి ౧ యెడురక్షేతస్థాప్పాశాస్త్రిణస్సమ్మతిః
౧ మధ్వాచార్యుయమకనముకడికరఅత్రార్థేసమ్మతిః-

యాచీఅసలప్రతసంస్థానీంరెవ్రాసఘుప్రానహీప్రతగణేశసీతారామగోళవంకరయాంజకడెసంస్థానాంతూనదిల్హీఆహె। మితి-శ్రావణశుద్ధ ౧౧ శకె ౧౭౯౪ అంగిరోనామసంవత్సరేరుజు

ఇత్యలం

ఇందూరేత్యాఖ్యపత్తనస్థానాం

౧ సదాశివశాస్త్రిరాజోపాధ్యాయ ౧ బాలకృష్ణశాస్త్రి
౧ అణ్ణాశాస్త్రి(ద్రవిడ) ౧ గణేశశాస్త్రి (హివాల్హాటకర)
౧ బాబాశాస్త్రి(సాతారకర) ౧ గణపతిరావశాస్త్రి భాగవత
౧ దామోదరభావూ ౧ సఖారామభట
౧ రంగోబాపురాణీక ౧ కృష్ణశాస్త్రి బ్రాహ్మణీకర
౧ గోపాలగోసావీహివాసింగ నాశికకర ౧ బాలకృష్ణభట }
౧ కాకాజీపురాణీక [కాయగాంకర }
౧ రామజీ ఫురకర ౧ సఖారామనారాయణశాస్త్రి

పుణెత్యుపాఖ్యపత్తనస్థానాం-

౧ జనార్దనాచార్య!బళె ౧ రామదీక్షితఆపటె
౧ రఘునాథశాస్త్రిశెండయె(పాఠశాలీయ)

౧ భీమాచార్య - కానడె ౧ వినాయకభటరాయకర
౧ వినాయకభటశ్రోత్రి ౧ బాబా మాటె
౧ నానాసాళిగ్రామ ౧ ఆపారావ - వైద్య
౧ చింతామణిశాస్త్రి బాబశేనకర ౧ గణేశభటగడబో }
౧ అనంతభట - సిత్సురె [లె వాయీకర }
౧ విష్ణుభట - పట్టవర్ధన ౧ క్రిష్ణంభట ఘటకె
౧ వామనభట వాడదెకర ౧ రామభట పెట్యే
౧ బాపూశాస్త్రి ౧ విష్ణుభట దాత్యే
౧ నీలకంఠశాస్త్రిబాపట ౧ గోపాలభట పాఠక
౧ దినకరభట పరాంజపె ౧ అనంతభట పాళందె
౧ తాత్యా - కాశీకర ౧ గంగాధరభట తేలేవాంఙకర
౧ గోపాలకృష్ణదేవ ౧ చింతామణిభట సానె
౧ బాణక్షేత్రస్థభికాచార్య ఐనాపురె ౧ కరహాటక్షేత్రస్థ }
౧ సాతారాఇతిపత్తనస్థ వేంకటశాస్త్రి మాటే [విఠోబా-అణ్ణా }
సాంగలీఇత్యాఖ్యగ్రామస్థానాం
౧ భికుశాస్త్రి గడబోలె ౧ వెంకటరమణాచార్యశిరట్టోకర
౧ బాబజీభట తెదణశకర
౧ గోళవలీగ్రామస్థ కాశీనాథపాధ్యే గోళవలకర

నిష్కృత్యుత్తరంయథాపూర్వం సంవ్యవహరిష్యామ ఇతి సమ్మతిదానాం గృహస్థానాం బాహుళ్యాత్తేషాం నామనిదేశో త్రనకృతః

శ్రీ శంకర

సముద్రేణావాయాత్రాకృతప్రాయశ్చిత్తేన ద్విజేనసహభోజనాది వ్యవహారైఃఅన్యేనతత్సజాతీయేన కర్తవ్యోనవేతివిప్రతిపత్తౌ అత్ర కేచిత్—అకృతప్రాయశ్చిత్తానామపినస్సన్నాం అసంస్పర్శార్యతా

యాః ప్రాయశ్చిత్తగ్రంథేషు ప్రతిపాదనాత్ కృతప్రాయశ్చిత్తానాం సంవ్యవహార్యతాయాః సిద్ధత్వేన విధికోటిరేవ సాధీయసీతి నిర్ణయమాహుః । అపరేతు కలివర్జ్య ప్రకరణే । సముద్రయాతుస్స్వీకారః కమండలువిధారణం । ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌయాతుశ్శోధితస్యాపి సంగ్రహః ఇతి పురాణవచనాభ్యాం నిషేధావగమాత్ నిషేధకోటిరేవ బలీయసీత్యాహుః । పరేతు అత్ర విధికోటిరేవ శాస్త్రాన్వితా — ఆశ్వస్తచ్చేత్ తద్ధనాత్ అర్ధకారిష్విత్యధికారోక్తత్వస్మిన్నితి సూత్రేణ విహితోయస్సన్ తవంతయాతృశబ్దస్య ఉక్త పురాణద్వయవాక్యస్వీకారేణ నిషేధవిషయతాయాః కర్ణధారద్విజవిషయకత్వేన ప్రకృతవిషయకత్వాభావేన విధికోటిరేవ సాధీయసీతి వదంతి । తేనేప్సితకార్యార్థం సముద్రసన్నిధిస్థితపత్తనాదౌ నావా సముద్రయాతౄణాం ద్విజానాం ప్రాయశ్చిత్తోత్తరం కలివర్జ్య ప్రకరణస్థ పురాణద్వయవాక్యేన అవ్యవహార్యతా నైవ ప్రతిపాదయితుం శక్యా ఇతి సిద్ధమితి శివమ్ । అత్రత్య పరేత్వి త్యాద్యుక్తార్థ విషయక సమ్మతయో యేషాం కాశీస్థానాం తేషాం నామాని తైస్తైస్స్వహస్తేన అధో లిఖితాని సంతి । ఇదం చైత్ర కృష్ణాష్టమ్యాం భౌమే శకే ౧౭౩౪ అంగిరో నామ సంవత్సరే లిఖితం ॥

౧ తచ్ఛిలాదౌ కృత్యార్థే సమ్మతిః అనంతరామభట్టస్య

౧ సమ్మతిరత్రార్థే ధర్మాధికారి కృష్ణశర్మణః

౧ సమ్మతిరత్రార్థే గాడవల్యుపనామక సీతారామశాస్త్రిణః

౧ తచ్ఛిలాదావపి కృత్యార్థే హడీకర గంగాధరస్య

౧ సమ్మతిరత్రార్థే వరాడకర రాఘవ దేవశర్మణః

౧ తచ్ఛిలాదావపి కృత్యార్థే దేకమోర్యోపాహ్వ భావూశర్మణః - యాచీ అలసపరిత పాఖల్యాకరితాం నంస్థానిం రేవూనహీం ప్రత రాజశ్రీ గణేశ సీతారామ గోళవలకర యాంస దిల్హీ అహే మితి శ్రావణ శుద్ధ్య ౩ శకే ౧౭౩౪ అంగిరో నామ సంవత్సరే రుజు-

శ్రీ సదాశివో విజయతే-

సముద్రయానమ్లేంఛదేశగమనయోర్మీమాంసా.

దేశముఖకులకేతోర్గోపాలపరివృఢాత్మజస్య శ్రీయుతకృష్ణరాయస్య తేన సాకం గతస్య బాపూభట్టాత్మజస్య నారాయణ భట్టస్య వహూణదేశాంతర్గత ఇంగ్లండదేశగమనోపపాతకనిర్ణిక్తయే శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్య జ్యోతిర్మఠాధీశ్వరాచార్య తోత్రకాచార్య- పాదానాంసకాశే విజ్ఞాపితత్రయోర్థోర్ నిర్ణయాయి సయథా।

తత్తద్దేశగమననిర్ణయస్స్మృతిష్వేవాన్యలేఖి।
సింధుసౌవీరసౌరాష్ట్రాం స్తథా ప్రత్యంతవాసినః।
అంగవంగకళింగాంధ్రాన్ గత్వా సంస్కారమర్హతి॥ దేవలః-

తథా॥ సౌరాష్ట్ర సింధుసౌవీరా నవంతిం దక్షిణాపథం।
ఏతాని బ్రాహ్మణో గత్వా పునస్సంస్కారమర్హతి॥
ఇతి బోధాయనః

ఏతాని వచనాని మితాక్షరాయా ఉద్ధృత్య యజ్ఞేశ్వర శాస్త్రిణః ప్రస్థానచంద్రికాయాం వ్యలిఖన్ । ఏతేషాం వ్యాఖ్యా బ్రహ్మవర్తే త్రస్థ బ్రాహ్మణసమూహం వర్జయిత్వా సర్వే బ్రాహ్మణాః ప్రాయశ్చిత్తనార్హా భవంతీతి గమ్యతే । దక్షిణగుర్జర సౌరాష్ట్రకొంకణకేరళవాసినస్సర్వే బ్రాహ్మణాః వాణిజ్యనిమిత్తేన పర్యటంత్యద్యాపి । గచ్ఛంతీవ జలమార్గేణ సాగరతీరవర్తీని నగరాణి । ప్రత్యంతవాసిన ఇత్యేతత్పదం ఏతేషు కలివర్జ్య దేశవచనేష్వేవ వర్తతే । ప్రత్యంతదేశగామినాం తు పునస్సంస్కారేణ శుద్ధిరితి దేవలస్మృతిః । సాంప్రతస్సహస్రాస్తత్ర సముద్రయానేన సింధుసౌవీరాదిదేశాన్ గత్వా ప్రత్యాగతా బ్రాహ్మణా వర్తంతే పరం న కేపి తాన్ ప్రాయశ్చిత్తస్య [illegible]

త్వాప్యప్నోనిర్ణిక్తయేకదాపి ప్రాయశ్చిత్తంనాచారి । తాన్కదాపికేపిఅవ్యావహార్యాన్నమన్యంతే। తస్మాత్తేషాంబ్రాహ్మణానాం సముద్రయానేన యోదోషఃసఏవ హూణదేశాంతర్గత ఇంగ్లండదేశంగత్వాప్రత్యాగతవతిస్నానసంధ్యాజపగీతాపాఠాది నిత్యకర్మకారిణిస్వధర్మరక్షితరిబ్రాహ్మణేపి॥

సముద్రయాతుస్స్వీకారః కమండులువిధారణం

ఇత్యాది ఇత్యాది ఇత్యాది

ఇమాన్ధర్మాన్కలియుగేవర్జ్యానాహుర్మనీషిణః।

బృహన్నారదీయే నిర్ణయసింధౌకలియుగప్రకరణే

అస్యవచనస్యధర్మార్థః సముద్రయాన నిషేధకత్వమేవ న్యాయ్యం మన్యామహే । యతఃకమండుల ధారణాది ధర్మకృత్యే స్వహైవైతద్బృహన్నారదీయవచనస్య సముద్రయాన నిషేధత్వం దృశ్యతే । రాజాజ్ఞాది ధర్మార్థంవినా సముద్రయాత్రాణామయం నిషేధోనలగతి ॥“ప్రాయేణ సమానరూపాస్సహచరాభవంతి,,॥ ఇతిన్యాయఃప్రసిద్ధః। ఇమాన్ ధర్మానిత్యేతత్పదస్వారస్యేనఏతేపూర్వేషు యుగేషుధర్మాఏవాభవన్నితి సిధ్యతి । రాజాజ్ఞయాహూణదేశాంతర్గత ఇంగ్లండ దేశగమనేధర్మోత్పత్తిరితినసంభవతి సముద్రయానేనైతావంత్యేవదినానియాపనీయానీతినక్కుత్రాపిదరీదృశ్యతే । తస్మాదేకదివసపర్యంతం మాసపర్యంతంవాసముద్రయానేదోషతౌల్యం। పరంతుకొంకణకేరళాదిదేశేభ్యో ద్వారవతీం సింధుదేశంచ బ్రాహ్మణాగచ్ఛంతిప్రత్యాగచ్ఛంతిచ ఏతేషాంసర్వేషాం గమనేశాస్త్రదృష్ట్యాఇంగ్లండగమనేసమోదోషః పరంసింధుకొంకణాదిదేశం నౌకయా యాత్రాణాంప్రాయశ్చిత్తంకేపినాదిశంతి తేపినాచరంతితస్మాత్ నౌకాగమనంకలౌవర్జ్యత్వేనపరిగణితమపిశిష్టాచారసిద్ధమితిభాతి।నౌకా

యానంవినా ద్వారకాద్వీపే శ్రీవిష్ణోశ్చరణయుగళదర్శనంనభవతి త ద్వత్సేతుదర్శనమపి నౌకాగమనంవినానసంభవతి। సేతుదర్శనమాహాత్మ్యంతులిఖితమేవ॥ పారాశరే। తద్యథా।

శతయోజనవిస్తీర్ణం దశయోజనమాయతం॥
రామచంద్రసమాదిష్టం నలసంచయసంచితం॥
సేతుందృష్ట్వా సముద్రస్య బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి।

శతయోజనవిస్తృత దశయోజనాయత సేతుదర్శనంతు సముద్రయానమంతరానభవతి.

ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌయాతు శ్శోధితస్యాపి సంగ్రహః।

ఇత్యాదిత్యపురాణీయవచనం హేమాద్రౌ సంగృహీతం పరం స్వధర్మరక్షణపూర్వకం ఇంగ్లండంగత్వా పునరాగతం నైతద్విషయీకరోతి। యతోనౌయాతృశబ్దస్య ప్రకృతిప్రత్యయానాం విచారేతత్పదస్య కర్ణధార ఇత్యర్థస్స్వరసతః ప్రతీయతే తస్మాదేతదాదిత్యపురాణీయవచనం కర్ణధారపరమేవ॥

ధర్మతత్వసారే

అబ్ధ్యాజీవినసంగ్రాహ్యోవిప్రాత్యాపి కలౌయుగే॥

ఏతద్వచనేన నౌయాతృశబ్దార్థః కర్ణధార ఏవేతి స్పష్టం ప్రతీయతే, నౌయాతా సముద్రయాతా అబ్ధ్యాజీవి త్యేతానిపదాని తాచ్ఛీల్యాద్యర్థకాని తత్రచైతదాక్యే తచ్ఛీలః తద్ధర్మ తత్సాధుకారిషు ఇతిపాణినీయసూత్రేణాపి అనవరతంభ[illegible]తి. మితాక్షరాయాం మ్లేచ్ఛదేశంగత్వా ప్రత్యాగతస్యపునస్సంస్కారేణశుద్ధిరితి వచనంతు బహుకాలవాసవిషయం। పునస్సంస్కారోనామప్రాయశ్చిత్తం। అబ్దోనామ త్రింశత్కృచ్ఛ్రాః। కృచ్ఛ్రానాం ప్రత్యామ్నాయాస్తు బహవస్సంతి। ఏకం గోదానం

అపరంసహస్రగాయత్రీజపః। అన్యోద్విశతప్రాణాయామాః। అ
పరంద్వాదశ బ్రాహ్మణభోజనం । పుణ్యతీర్థే ద్వాదశస్నానా
ని। వేదపారాయణమిత్యేతదాదీని ॥

ఇదానీమివ పూర్వస్మిన్యుగే నౌకయా ద్వీపాంతరగమనం
ప్రసిద్ధమేవ వేదేషు తద్యథా। తుగ్రోహభుజ్యుమశ్వినోదమేఘేరయిం
నకశ్చిన్మమృవాంఅవాహాః। ఇత్యేతదాదిఋగభిప్రాయేణ స్పష్టం
భవతి। సోభిప్రాయోయథా । తుగ్రస్యపుత్రోభుజ్యుర్నామ సే
నయాసహద్వీపాంతరంప్రతిజగామ తదానీంతస్యనౌః భిన్నాఆ
సీత్ పరమశ్వినోః ప్రార్థనయాసుఖేన పితృసమీపమాజగామేతి।
అన్యత్రాపి। నావేవసింధుందురితాత్యగ్నిరితి। ఉత్తమోదృష్టాంతో
గ్రాహ్యః । వేదనావస్సముద్రియఇతిమంత్రేణ వరుణోదేవోనా
విక్విద్యాజ్ఞాతేతిభాతి । సముద్రయానే శ్రౌతనిషేధోన కుత్రాపి
సముపలభ్యతే । వత్సరాజ్ఞ అమాత్యో బ్రాహ్మణో యౌగంధరా
యణో నౌకయాసముద్రయానమకరోత్ । శ్రీమన్నామా వైశ్య
శ్చ సింహళద్వీపప్రవాస మకరోత్ । పాండవేషునకులో
పిసముద్ర మార్గేణ ద్వీపాంతరమగచ్ఛత్॥శ్లో॥తతస్సాగరకుక్షి
స్థాన్ మ్లేచ్ఛాన్ పరమదారుణాన్ । ఇత్యాదిభారతసభాపర్వణి।
అధ్యాయ ౩౨ భాస్కరాచార్యోరోమకపత్తనం జగామేతిరో
మకసిద్ధాంతగ్రంథలేఖనేదృశ్యతే। తథావిక్రమార్కోపి రుమశ్యా
మదేశయాత్రా మకరోదితి జ్యోతిర్విదాభరణే స్పష్టముపలభా
మహే ।

నౌకాలక్షచతుష్టయంసమభవద్యస్యప్రయాణేవిభోరితి । మిహి
రకుల రాజోపి సింహళద్వీపం జగామేతి దృశ్యతే॥ రాజతరంగి
ణ్యాం। ఏతత్సర్వరీత్యాపి నౌకాయానాచారోదరీదృశ్యతే ॥ శ్లో॥
ధర్మంజిజ్ఞాసమానానాం ప్రమాణంపరమంశ్రుతిః । ద్వితీయంధ

ర్మశాస్త్రంతు తృతీయంలోకసంగ్రహః । లోకసంగృహీతవచనశిష్టసంప్రదాయా ధర్మావసంతి । అన్యచ్చ । మహాజనో యేన గతస్సపంథాః ఇత్యేతద్వచనాని లోకస్థితి [illegible] మనసి కృత్వా పర్యాలోచనేయస్తా శిష్టాచార [illegible] ప్రతీయతే ॥

స్వగృహేపూర్ణఆచారో తవధర్మంపర వెక్ష్మి । పరదేశేపకపాదంపథిశూద్రవదాచరేత్॥ తథాచ॥ అపత్కాలేతు విప్రాణాం ఆచారంనకల్పయేత్।

ఇత్యేతాభ్యాంవచనాభ్యాం ఫమ్మవిషయేయస్య నిష్ఠానాస్తి తస్యప్రాయశ్చిత్తాచరణేన పాపహానిరితిస్పష్టం ప్రతిభాతి । తద్రీత్యా శ్రీయుతగోపాలపన్నృథాత్మజస్య రాజ శియాఅల కృతస్య కృష్ణరాయస్య ఆచారస్వధర్మోపరినిష్ఠాంచనసః [illegible] యశ్చిత్తాత్తరంతస్య వయంపవిత్రతాంచకృమ । త [illegible] విద్యావిఖ్యాజ్ఞానసంస్కృతభాషాపరిచయాదిగుణ [illegible] దనుతస్యపతనాదిసర్వంచదృష్ట్వాస్మాకంనకోపిసంశయో నాస్తి. గీతాపాఠమాహాత్మ్యం తుమహాపాతకవిధ్వంసకారకంతద్యథా—

మహాపాపాదిపాపానిగీతాభ్యాసంకరోతిచేత్।
క్వచిత్స్పర్శంనకుర్వంతినళినీదళమంభసా॥ ౧॥
గీతార్థశ్రవణాసక్తోమహాపాపయుతోపివా।
వైకుంఠంసమవాప్నోతివిష్ణునాసహమోదతే॥౨॥
గీతార్థంధ్యాయతేనిత్యంకృత్వాకర్మాణిభూరిశః।
జీవన్ముక్తస్సవిజ్ఞేయో దేహాంతే పరమంపదమ్॥

ఇతి వరాహపురాణే॥

అనేనైవప్రకారేణ [illegible] మతః ధికారాంస్త్వమిథిపెబార లకర రాజ [illegible] యంగణేశనీతాం రామశాస్త్రి [illegible] శాస్త్రార్థంనిశ్చిత్య

గణేశశాస్త్రిణాప్రాయశ్చిత్తోత్తరంశుద్ధిపత్రికాఅదాయి । తదన
యారీత్యాదేశముఖ్యకులకెతోర్గోర్పాల పరివృఢాత్మజ శ్రీయుతకృ
ష్ణరాయస్యపవిత్రతాస్మాభిరకారి । తర్హిగురోరాజ్ఞా సర్వైర్
మాననీయా । తైస్సహాన్నోదకవ్యవహారవిషయే కేపి ఆక్షేపం
మాకురుత॥

మితిచైత్రవది-౯-సంవత్సర౧౯౯౯ శకే-౧.౮౬౪ సోమవారే
గుర్జరదేశాంతర్గతనడియాదపూః॥ ఇత్యలం॥

శ్రీస్వామిశంకరాచార్యకైలాసానంద—

[illegible]

జ్యోతిర్మఠకైలా
సానందస్వామీ

సముద్రయానగమనదోషపరిహారః—

ఓంతత్సత్—

వాణిజ్యరాజాజ్ఞాదినిమిత్తకసముద్రనౌయానేనైతద్దేశస్వ
ధర్మానుష్ఠానమ్లేచ్ఛాదిభిర్గురుతరసంసర్గాభావేపి ద్విజానాం
ప్రాయశ్చిత్తాభావః అవ్యవహార్యత్వాపత్తిశ్చ। ఇదానీంతనస
ముద్రయానగమనేతు స్వధర్మత్యాగమ్లేచ్ఛాదిభిర్గురుతరసంస
ర్గేచ కృతప్రాయశ్చిత్తానామపి [illegible] । శూ
ద్రాణాంతు ప్రాయశ్చిత్తాపరిహారేణ సవ్యవహార్యతైవేతి [illegible] హి॥

హేమాద్రౌ కలివర్జ్యప్రకరణే

విధవాయాం ప్రజోత్పత్తౌ దేవరస్య నియోజనమిత్యస్య [illegible] వ్య
ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌయాతుః శోధితస్యాపి సంగ్రహ ఇత్యాది [illegible] ణ
వచనే శోధితస్యాపీత్యనేన కృతప్రాయశ్చిత్తస్యైవ సంగ్రహ [illegible] వా
వ్యవ్యవహార్యతానిషేధేన యత్రవిషయే సముద్రనౌయానం నిషి
ద్ధం తత్రైవవిషయే కృతప్రాయశ్చిత్తస్యాపి సంగ్రహ ఇతి ప్రతిపా
దితం॥ అత్ర శోధితత్వోక్త్యైవ ప్రాయశ్చిత్త [illegible] పాపనిశ్చ
యఆక్షిప్యతే తన్నిశ్చయశ్చ [illegible] సముద్రనౌగ
మనమాత్రే చకుత్రాపి శాస్త్రే ప్రాయశ్చిత్తాదర్శనాత్ న తస్య ని
షిద్ధతా। కింతు తద్గమనకాలే మ్లేచ్ఛాదిస్పృష్టజలాన్నసేవనపాప। త
త్పాపనోదనాయ కృతేపి ప్రాయశ్చిత్తేన తద్యాతుస్సంగ్రహ ఇ
త్యేవ కల్పయితుముచితం శోధితస్యాపీతిపదస్వారస్యాత్। అన్యథా
సముద్రనౌగమనమాత్రే సంగ్రహ ఇత్యేవాభిదధ్యాత్ । న చ తథా
భిహితం॥ నచ॥ శ్లోకం॥ సముద్రయాత్రాస్వీకారః కమండలు
విధారణం। ద్విజానామసవర్ణాసు కన్యాసూపయమస్తథా ॥ దేవ
రాచ్చసుతోత్పత్తిః మధుపర్కే పశోర్వధః। మాంసదానం తథా శ్రా
ద్ధే వానప్రస్థాశ్రమస్తథా ॥ దత్తాక్షతాయాః కన్యాయాః పునర్దా

సంపరస్యచ । దీర్ఘకాలంబ్రహ్మచర్యంనరమేధాశ్వ ॥మ
హాప్రస్థానగమనం గోమేధశ్చతథామఖః । ఇమాన్ కల
లియుగేవర్జ్యానాహుర్మనీషిణః ॥ ఇతిబృహన్నార
ముద్రయాత్రాస్వీకారస్య కలౌనిషిద్ధతయానిషిద్ధాతిక్రమేచ ॥

విహితస్యాననుష్ఠానాన్నిందితస్యచసేవనాత్।
అనిగ్రహాచ్చేంద్రియాణాం న ః.తనమృచ్ఛతి॥

ఇతిస్మృతౌక్రమశస్తథావరణే పాతిత్యప్రతిపాదనాత్ త
ద్విషయఏవ ప్రాయశ్చిత్తావరణసంభవేనతత్రైవ శోధితస్యాపిత్య
స్యఅవకాశశ్చవాచ్యం । బృహన్నారదీయవచనే। ఉపసంహారే॥
ఇమాన్ధర్మాన్ ॥ ఇత్యుక్తేఃధర్మరూపసముద్రయాత్రాస్వీకా
రస్యైవకలౌనిషేధాత్ । వాణిజ్యరాజాజ్ఞాదినిమిత్తకస్య తస్యని
షేధాభావేనతద్విషయకత్వాసంభవాత్ । స్మర్యతేచబ్రహ్మహ
త్యాది పాపాపనోదనార్థం సముద్రగమనంపరాశరేణ ప్రాయ
శ్చిత్తప్రకరణే॥ శ్లో॥ దశయోజనవిస్తీర్ణంశతయోజనమాయతం।
రామచంద్రసమాదిష్టం నలసంచయసంచితం॥ సేతుందృష్ట్వాసము
ద్రస్య బ్రహ్మహత్యాంవ్యపోహతి॥ ఇత్యంతేన॥

నచాత్రసముద్రసేతుదర్శనస్యైవ బ్రహ్మహత్యానాశక
త్వంశంక్యం । సముద్రయాత్రాస్వీకారంవినా శతయోజనాయత
స్యసేతోర్దర్శనాసంభవేనఆక్షేపేణైవతద్గమనలాభాత్ । అ
న్యథాసేతోర్యత్కించిదంశమాత్రస్యతథాత్వే। శతయోజన మా
యతమితివిశేషణమనర్థకంస్యాత్। తథాచశతయోజన విస్తారా
యతసేతుబంధదర్శనస్యైవప్రకృతబ్రహ్మహత్యాపాప నాశక
త్వంనతుయత్కించిన్మాత్రదర్శనస్య పాపప్రాబల్యేన పరిశ్రమ
ప్రాబల్యస్యాపేక్షితత్వాత్ కింతుఏకాదశ్యాదివ్రతస్యేవయత్కిం
చిన్మాత్రదర్శనస్యాతిదిష్టబ్రహ్మహత్యానాశకత్వంయుక్తం। అత
ఏవ॥ యోఘ్రాయఆరభతేతస్యఫలేవిశేషః॥

ఇతి జైమినినాసమ్యగాయాసే ఫలబాహుళ్యంనిర్ణీతం । నిర్ణీతంచ ఋగ్వేదభాష్యేమాధవాచార్యేణసమ్యగాయాసాదినాఅనుష్ఠితాశ్వమేధాద్యపేక్షయాతత్త్వజ్ఞవిద్యాబోధక వేదాధ్యాయినోస్యాధిక్యం । ఏవంచప్రకృతేబ్రహ్మహత్యాయాః అపనోదనార్థంశతయోజనదీర్ఘనిస్తారిసేతుదర్శనంస్మృతౌ విహితం । తేనైవచసముద్రనౌగమనస్యార్థాపత్తిలభ్యం । ఏవం ద్వారవత్యాదితీర్థయాత్రాంగమపిసముద్రయానగమన మర్థాపత్తిప్రమాణలభ్యం । ఏవంచతీర్థస్పృశసముద్రయానస్యైవధర్మరూపతయావిహితస్యకలౌనిషేధః బృహన్నారదీయవచనే॥

కమండలువిధారణాదిభిః పుణ్యాపరపర్యాయధర్మసాధనత్వేన ధర్మరూపైస్సమభివ్యాహారేణ పరిగణితత్వాద్ధర్మరూపస్యైవసముద్రయానస్యానిషిద్ధత్వావగతేః॥

ప్రాయేణసమానరూపాస్సహచరాభవన్తి ఇతి న్యాయాత్ ఏతేనబృహన్నారదీయే సముద్రయాత్రాస్వీకార ఇతి పాఠే రఘునందనమాధవాచార్యాదిబహునిబంధకారసమ్మతేస్థితే । నిర్ణయసింధౌ సముద్రయాతుస్స్వీకార ఇతి పాఠస్వీకృతనవీనానాం రచనచింతంచ తథాసతి సముద్రయాతుర్జనస్య స్వీకారరూప వ్యవహారస్యధర్మరూపత్వాభావేన - ఇహ ధర్మనిషేధానస్య అయుక్తత్వాపత్తేః । తతశ్చధర్మార్థసముద్రయాత్రాస్వీకారస్యైవనిషిద్ధతయావాణిజ్యార్థాజ్ఞాదినిమిత్తకస్య తస్య శాస్త్రాస్య నిషేధాత్ తస్యమయుషేభ్యోగురుతరసంసర్గసంధ్యావందనాదిత్యాగేచ తత్పాపాపనోదనార్థం శోధితస్యాపి కృతప్రాయశ్చిత్తస్యనసంగ్రహఇత్యాదిపాద్మపురాణవచనతాత్పర్యం తథాచ॥

కామతో వ్యవహార్యస్తువచనాదిహజాయతే॥

ఇతి [illegible] హ్యపాతకవిశేషేప్రాయశ్చిత్తాచరణేపిఅవ్యవహార్యతాభిధాన [illegible] ప్రసమానన్యాయాదత్రాపి ప్రాయశ్చిత్తాచరణేపి

నవ్యవహార్యతేతియుక్తముత్పశ్యామః।ఏవంచసముద్రనౌగమనకాలే
సంధ్యాదికర్తుః మ్లేచ్ఛాదిభిర్గురుతరంసంసర్గమకుర్వతశ్చప్రా
యశ్చిత్తజ్ఞాపకశాస్త్రాభావాన్నావ్యవహార్యతానాపిప్రాయశ్చిత్తా
చరణం।తతశ్చ- శ్లో॥ఉషిత్వాయత్రకుత్రాపిస్వధర్మంప్రతిపాల
యన్। షట్కర్మాణిప్రకుర్వీరన్నితిశాస్త్రస్యనిశ్చయః॥

ఇతిస్మృతౌయత్రకుత్రాపివాసేపిస్వధర్మానుష్ఠానేపాపశూ
న్యత్వముక్తంసూపపన్నం । అతఏవకలౌవాణిజ్యార్థసముద్ర
యానేశిష్టాచారోపిదృశ్యతే॥ తథాహి ॥ వత్సరాజామాత్యయో
ర్యౌగంధరాయణబాభ్రవ్యయోర్యుద్ధార్థంవత్సరాజాజ్ఞయా స
ముద్రయానం రత్నావలీనాటకేవర్ణితం। వర్ణితంచభాషాచం
డీపుస్తకే శ్రీమంతాభిధవణిజస్తత్పితుశ్చఇతోవంగదేశాత్ సింహ
ళగమనం నచతద్గమనంతదాకేనాపి విగీయంయదితద్విగీతంస్యా
త్తదాతేహిశిష్టాఃకథంతత్కుర్యుః । ఏతన్మూలకమేవఇదానీమపి
అన్యైశ్శిష్టైర్వాణిజ్యార్థంసింహళాదిగమనమనుష్ఠీయతే అ
తస్సముద్రయానగమనమాత్రంనిషిద్ధమితియు రుక్తంవచః। తతశ్చధ
ర్మార్థంసముద్రయానగమనమేవకలౌనిషిద్ధమాయాతం। తద్గమన
కాలేచయదామ్లేచ్ఛాదిభిర్గురుతరసంసర్గస్సంధ్యాదిత్యాగశ్చ తదైవ
ప్రాయశ్చిత్తాచరణేపిద్విజానామవ్యవహార్యతా శూద్రాణాంతుప్రా
యశ్చిత్తాచరణేవ్యవహార్యత్రైవద్విజపదస్వారస్యాత్ అన్యథా లోక
స్యేచ్ఛా ఇత్యభిదధ్యాత్।ఇత్యేవన్ద్విజేభ్యశ్శూద్రాణాంవిశేషఇతి ది
ఙ్మాత్రముపదర్శితం అత్రయదికేచి స్వపక్షంసమర్థయమానాః
ప్రమాణయుక్త్యాభాసావష్టంభేనప్రత్యవతిష్ఠేరన్ తదా దృఢతర
ప్రమాణోపన్యాసేన తేషాంమతోపమర్దేనస్వపక్షఃపశ్చాత్స్థిరీ
కరిష్యతె ఇత్యలమతివిస్తరేణ। శుభమస్తు - శివం ॥సం॥ ౧౯౭౪॥

కలికాతారాజకీయసంస్కృత విద్యామందిరాధ్యాపకస్య
శ్రీతారానాథతర్కవాచస్పతేః.

శ్రీః

శ్రీ శంకర.

కాశీస్థరాజారామశాస్త్రిబాలశాస్త్రిణోరయం,

ఉదంతోస్తుపూర్వస్మిన్వంగదేశేశాస్త్రిణః పతిద్విషయావివేచనార్థై వేహాగత్య ఆవామస్మిన్నుద్దేశపత్యావ్యయుంజలి । ఆవాంచాయు క్తాయుమైత్రైస్వహస్యహస్తాక్షరశాస్త్రప్రాతికూల్యాదిత్యుక్తాః—

తత్ఖండనమ్.—

అత్రపాశ్చాత్యైఃపృష్టాస్తేతదాపారశాలీయక్రిస్టియనామక జలచరసన్నిధానావాసముద్రేణప్రస్థితేఽతోగతే అస్మదపహాస్య త్తైవేత్యస్మదీయోక్తేః పుస్తకేష్వయవాక్యేషుయత్ర శబ్దైస్తృతీయాః సాధుత్వంసంపాదకయుక్త్యభావేపిత్వన్యంతమేవేదమితిలిఖిత్వా స్మృతిపత్రదియతేశత్రాద్యుక్తమంతోప్యేకంపేక్షితమతః కియన్ప్ర మాణభూతాఃక్షతికథితమంతర్నతిజానంతుసుధియః—

కేషాంచిదవిచారిణాంసమ్మతిలేఖనంకారయిత్వా ప్రతిని వృత్తాఆసన్—

కేషాంసమ్మతిరానీతేతిపృష్టేకాశీస్థభట్టప్రభృతీనామిత్యు త్తరేణ ఆసేతుహిమాచలపర్యంతంయేషాంపత్రికా అఖిలవిద్వద్భి శ్శిరసిధార్యతేతేషాంసమ్మతిలేఖస్యాసిద్ధతయాఅవిచారిణా మిత్యు క్తిరసంగతా—

ఇహత్యాశ్చతేపృష్టాఃసముద్రమధ్యేనాయాతురితివచనే। ఇ దంవచనంక్వాపినదృశ్యతే అతఇతివచనేఇత్యాద్యుక్తిరసంగతా। పాదేనాయాతురితివచనైకదేశ గ్రహణేతత్పూర్వసముద్రమధ్య ఇ

తిపదస్యానర్థక్యమ్। నచవచనఘటకాద్ధావిత్యస్యార్థతో వివరణ మేతదితివాచ్యం । సప్తమ్యంతాద్ధావిత్యస్మాత్సముద్రమధ్యఇత్యర్థస్యాప్రతీతేః । నచాధ్యాహారేణమధ్యశబ్దోల్లేఖ ఇతివాచ్యం। మధ్యశబ్దార్థఅన్వయ్యర్థవాచకపదస్యోత్సర్గతో నియతషష్ఠ్యంతత్వాత్। ప్రకృతేతుఅద్ధావిత్యస్యసప్తమ్యంతత్వాచ్చాసంగత మేతత్॥

తృన్నేవయుక్తోనతుతృజిత్యంశ ఏవాస్మాకంసమ్మతిర్నతు తైస్సహవ్యవహారఃకార్యఇత్యంశఇతి భాషంతే॥

యాతృశబ్దస్యతృన్నంతత్వాంగీకారేఅద్ధానాయాత్రాసహ ప్రాయశ్చిత్తాద్యుత్తరకాలేవ్యవహారస్య సిద్ధత్వేన తదంశే సమ్మతి గ్రహణేననప్రయోజనమితితాత్పర్యం । అత్రవచనేయదితృజ త హీనలోకేతిషష్ఠీప్రతిషేధాన్నషష్ఠీప్రసక్తిః ద్వితీయాయాంద్వితీయేతియోగవిభాగేన సమాసస్తుసతిగత్యంతరే అయుక్తఏవ।న చ శేషషష్ఠ్యాసమాసఇతివాచ్యం । కారకషష్ఠీప్రతిషేధవిషయే నశేషషష్ఠీతినైయ్యసిద్ధాంతితత్వాత్—

నాయాతురితివచనేనావః కర్మత్వస్యైక్తైరపివ్యాఖ్యాకృద్భిరనుక్తత్వేననలోకేత్యాదిశంకాసమాధానస్యవైఫల్యాదసంగతమేతత్—

కించైవంసతితృజంతేపి శేషషష్ఠ్యాసమాసేనైవేష్టసిద్ధౌ అనుపపత్త్యభావేనకిమితితృన్నంతమాశ్రిత్య స్వాభిప్రేతార్థపరతా మునివచసామితిప్రశ్నేనకిమపితేషాముత్తరంసంభవతి—

ఉక్తేష్టసిద్ధేః పాక్షికత్వాత్ తృన్నంతేనయోగేశేషషష్ఠీనిషేధాచ్ఛేషలక్షణషష్ఠ్యంతస్యభట్టోక్త్యాసాధుత్వవత్కారకషష్ఠ్యంతస్యతృజకాభ్యామితి షష్ఠీసమాసనిషేధాచ్ఛేషలక్షణషష్ఠ్యంతస్యాసమాసేనసాధితస్యాప్యసాధుత్వాత్ - ఏవంసాధితస్యాపి క్లేశ

శ్రీః

శ్రీ శంకర.

కాశీస్థరాజారామశాస్త్రిబాలశాస్త్రిణోరయం,

ఉదంశాస్తుపూనానగరస్థశాస్త్రిణాం ఏతద్విషయవివేచనాయై వేహాగత్యా ఆవామస్మిన్విషయేఽస్యోస్య యుంజలి । ఆవాంచాయు క్తోయమైతైస్సహాస్యేహా శాస్త్రిప్రాతికూల్యాదిత్యుక్తాః—

తత్ఖండనమ్.—

అత్రసాక్షాత్పృష్టాస్తేతదాపాఠశాలీయద్రవిణాప్తలనామక జలచరసన్నిధానావాసముద్రేణద్రష్ట్యంతేతల్లోగతే అన్యపహాస్య త్తై వేత్యస్మదీయోక్తేః పుణాద్యయవాక్యాయత్, శబ్దై త్యనా సాధుత్వంసంపాదకయుక్త్యభావేపిత్యన్నంతమేవేదమితిలిఖిత్వా స్మృతిసందీయతేకథాత్యాన్యక్తవంతోప్యేవంలిఖితవ తః కియన్ప్ర మాణఘూతాఃఇతికథితవంతఇతిజానంతుసుధియః—

కేషాంచిదవిచారిణాంసమ్మతిలేఖనంకారయిత్వా ప్రతిని వృత్తాఆసన్—

కేషాంసమ్మతిరానీతేతిపృష్టేకాశీస్థభట్టప్రభృతీనామిత్యు త్తరేణ ఆసేతుహిమాచలపర్యంతంయేషాంపత్రికా అఖిలవిద్వచ్ఛి క్షాసిధార్యతేతేషాంసమ్మతిలేఖస్యాసిద్ధతయాఅవిచారిణా మిత్యు క్తిరసంగతా—

ఇహత్యాశ్చతేపృష్టాఃసముద్రమధ్యానాయాతురితివచనే। ఇ దంవచనంక్వాపినదృశ్యతే అతఇతివచనేఇత్యాద్యుక్తి రసంగతా। షాడేనాయాతురితివచనైకదేశ స్సహిత ... సముద్రమధ్య ఇ

సర్వత్ర యేసదాచరణసంపన్నా స్తదాచారస్యైవప్రమాణత్వాత్ ప్రమాణాభావో క్తిస్తుఉ క్తి రేవవికల్పవత్—

యేపిచమ్లేచ్ఛదేశేపిసముద్రయానేనద్వీపాంతరాదిదినే ప్రాప్యైత థాగతాగతమాచరంతితేపి త్యాజ్యాఏవ విపశ్చిద్భిరనులంఘనీయ సంధ్యోపాస్త్యాదినిత్యకర్మపరిత్యాగాన్నరాపశదాః । ప్రాయశ్చిత్తాద్యావధిఇదృశకర్మాచారిణోవైశ్యాదయఏవ కేచన—

ఏవంగంతారోబ్రాహ్మణాః పూర్వంహికైరపిశిష్టైః స్త్యక్తానాప్యధునాత్యజ్యంతేఅతోసంగతమేతత్-

—* నతుప్రసిద్ధాశ్శిష్టాః. *—

అత్యంతమసంగతమేతత్- ప్రసిద్ధంశిష్టాఃగచ్ఛంత్యాగచ్ఛంతి చేతిసర్వానుభవసిద్ధత్వాత్ — దేవయాత్రార్థం గంతారశ్చానుగ్రాహ్యాఏవధర్మార్థమేవలథాప్రవృత్తత్వాత్ — ఇదంతువిచారణీయం । వచనానుపలబ్ధేః । నచవిధిబలాత్కల్ప్యతే ఇతివాచ్యం । విధిరధికపుణ్యజనకఇతికల్పనయాపితస్యసాఫల్యాత్ ।వస్తుతోవచనానుపలబ్ధిరేవయదితర్హి బోధాయనోక్తప్రాయశ్చిత్తేన కిల్బిషనివృత్తిరేవవిధేయేతివాచ్యం- అన్యథేశ్వరనైవేద్యసమర్పణాయకృతపాకజనితైనోనిబర్హణాయపంచమహాయజ్ఞాంతర్గతవైశ్వదేవకథనాపేక్షయా పంచసూనాదోషానుత్పత్తికల్పనయైవనివాహేకర్మణోవైయర్థ్యంస్యాదితి॥ అథకృత్స్నస్సబ్రహ్మాణ్డాండలికాధిరాజోపరాజాదిభిర్మహాజనైర్గురువరైశ్చ శ్రీమద్భిరలంఘ్యశాసనైస్సమస్తైరన్యైరపిసంఖ్యావద్భిస్సమేత్య సుబహుధర్మాంతరపరిరక్షణాయ నిఖిలజనానుగ్రహాయ చాన్యాఏవాయం ధర్మోత్యావశ్యక ధర్మాంతర పరిరక్షణాయకర్తవ్యం సముద్రమధ్యేనాయానమితివ్యవస్థాప్యతే తర్హి। యేతత్రబ్రాహ్మణాస్సమ్మతినః- యుక్తాఅయుక్తాః -యథా తేతత్రైవతేరన్ । త

ధాతత్రవర్తేఽధాః। ఇత్యుపనివద్ధిత్యాక్షష్టా రాజకృతశ్చయనత్వాది
ముస్యుక్తదిశాచ నస్యాపి న [illegible] హే [illegible] [illegible] శాపవత
త్రిన్యవస్థాపకధుర[illegible]ధా[illegible] యు[illegible] మితి జా[illegible] [illegible] హేఽనుగ్రా
హ్యాచావా[illegible]పునశ్చాసనపత్రప్రేవణేనకృ వ కటాక్షైరితి శివం॥ స
మజని చాయం లేఖో జ్యేష్ఠశుద్ధద్వితీయాయాం శనౌ - ౧౯౫౯ —

ధర్మాంతరప్రతిపాదకా పూర్వవిధికల్పనాపేక్షయా కలి
వర్జ్యప్రకరణస్థ వచనపఠితయా త్వి[illegible]బ[illegible]ప్యన్యంతత్వకల్పనా
యా లఘుభూతత్వే నేష్పితార్థే సిద్ధే గురుభూత ధర్మాంతరం న క
ల్పనీయం। తేనవిధికల్పనాత్మా[illegible]లే సముద్రే నౌయాత్రా
ణాం త్యాజ్యత్వాపత్త్యా తత్సంసర్గిణాం దవత్వాల్ బహుశః
అసంసర్గిణో ప్రాహ్మ[illegible] దో[illegible] [illegible]మేవ[illegible]త్। [illegible]త। [illegible]
రాధునికత్వాత్। అతో యత్ర [illegible] త [illegible] వద [illegible]జన
కమంతర్భావితత్యర్థో వా। అతఏవ ఉద్వ్యాజే[illegible] [illegible]గ్రాహ్యా
నిషధ్యా[illegible]పికలౌ ద్విజ[illegible] ధర్మ [illegible] [illegible] పాదిపు
రాణవాక్యం సంగచ్ఛతే। [illegible] పున
స్సంస్కారకృతేపి అబ్రాహ్మ[illegible] [illegible] [illegible]షిధ్యతే
[illegible] తికౌస్తుభోక్తం న [illegible] [illegible]లమిత్యాశి[illegible] —

తాచ్ఛీలికారూఢిశబ్దా ఏవ అధ్యసుధ[illegible]సూత్రస్థ[illegible]ప్యాత్ - సముద్ర
యాత్రాశబ్దస్య నౌయాత్రాశబ్ద[illegible]నా[illegible]కే [illegible]ధి[illegible]వానుప
లంభాత్। స్వకల్పితత్వే అప్రామాణ్య[illegible]త్తి[illegible]తత్వభిధ
[illegible]మస[illegible]నిధాలవ[illegible] త్యాఖ్యాత[illegible] తత్స్థగో[illegible] లాచార్యమతమ
వగమ్యతే। తత్రేయ చింతా - అథేతిసూ[illegible]ప్యైత్వేవం ఖ్యుక్
[illegible]టోః స్వరప్రత్యాయ బోధకజేప్ [illegible] విధికృతవిశే
షాభావాత్ అచ్యావిత్యస్య అనర్థక్య[illegible] క్య [illegible] విశేత్వా
[illegible]శిష్టు[illegible]కఖౌ మాభూతామితి ప్రయోజనముపపాద్య అథే

వానీమనేనోముక్త తాచ్ఛీలికఇష్ణుజ్విధీయతే సోత్రకస్మాన్నభవ
తిరూఢిశబ్దప్రకారాస్తాచ్ఛీలికాః నచ రూఢిశబ్దాగతిభిర్యుజ్యం
తే।నహి దేవదత్తః ప్రదేవదత్త ఇత్యుక్తం।రూఢిశబ్దప్రకారా ఇతి
ప్రతీకముపాదాయ గమనక్రియారహితేపి గవిరూఢ్యా గోశబ్దః
ప్రయుజ్యతే తథాక్రియావిషయం తాచ్ఛీల్యముపాదాయ ప్ర[illegible]
వేశాభావేపితాచ్ఛీలికాః ప్రయుజ్యంతే ఇత్యుక్త్వా తాచ్ఛీలికేమఅవ
యవశక్తిసహకృత సముదాయార్థప్రతీతి మంగీకృత్యప్రాదీనాం
తాచ్ఛీలిక ప్రకృత్యర్థద్యోతకత్వ మాశ్రిత్యగతిత్వాత్ కేచిదేవ
గతిసంజ్ఞకే నసంబధ్యంతే ఆగాముకః ప్రవర్షుక ఇతి నతుసర్వః
యథాకాముకఇతి నభవతిప్రకాముకఇతి అతఏవ ప్రకారగ్రహ
ణంసాదృశ్యార్థరూఢిశబ్దానాం నకేషామపి గతిసంబంధోభవ
తి తాచ్ఛీలికానాంతు భవతికేషాంచిన్నసర్వేషామితి ప్రతిపా
దయతీత్యుక్తంకైయటె॥ నైతస్మాద్భాష్యకైయ్యటాత్తాచ్ఛీలికా
నాంరూఢత్వమాత్ర మాయాతిఅపితుయౌగికత్వమేవ తస్మాచ్చప్రతీ
యతే।తచ్చేత్థం॥యదిన యౌగికత్వం।స్వరాదిత్వప్రయుక్తవైషమ్యా
భావప్రతిపాదకంభాష్యంవిరుధ్యేత॥కించదేవదత్తాదివత్తాచ్ఛీలికే
ష్వపిగతిసంజ్ఞకానాంసంబంధోనైవస్యాత్।ఆగాముక ప్రవర్షుకఇతి
కైయ్యటవిరోధస్స్యాత్। కించతాచ్ఛీలికేషువాసరూపవిధినా
స్త్రీప్రాయికమితి తేనగంతా ఆగాముకఇతి భవతీత్యుక్తంమనో
రమాయాం। తాచ్ఛీలికానాం రూఢత్వా భావేప్రయోగానంగీ
కారేవిరుధ్యేత।కించతృన్యోగే కారకషష్ఠీనిషేధప్రతిపాదనం సూ
త్రకృత్ప్రణీతం విరుధ్యేత। కించధనగణం లబ్ధాతృన్నంతమేతత్
తృన్ కర్తరికటాక్ ఇతికౌముద్యాముక్తంతాచ్ఛీలికానాంరూఢత్వా
భావప్రయోజ్యప్రయోగానంగీకారోవిరుధ్యేత। తహ్యుక్తయో
శ్శబ్దయోఃకోశాదౌరూఢ్యాశ్రయత్వేనప్రతిపాదనంనదృష్టచరం॥

ధాత్రవతేఽర్థాః। ఇత్యుపనివద్ధిత్యాద్యుక్తౌ రాజకృతశ్చయనత్వాది ముస్యుక్తదిశాచ తస్యాపి [illegible] పవత త్రివ్యవస్థాపకధురంధరా [illegible] హేఽనుగ్రా హ్యాచాపునశ్చాసనపత్రప్రేపణేనకృవ కటాక్షైరితిశివం॥ స మజనిచాయం లేఖో జ్యేష్ఠశుద్ధద్వితీయాయాం శనౌ - ౧౯౫౪ —

ధర్మాంతరప్రతిపాదకా పూర్వవిధికల్పనాపేక్షయా కలి వర్జ్యప్రకరణస్థ వచనపఠితయా [illegible] కల్పనా యాలఘుభూతత్వే [illegible] ధర్మాంతరం నక ల్పనీయం। తేనవిధికల్పనాత్ [illegible] లే సముద్రే నౌయాత్రా ణాం [illegible] తత్సంసర్గిణాం దవత్వాత్ [illegible] అసంసర్గిణో [illegible] రాధునికత్వాత్। అతో [illegible] కమంతభాగిత్యర్థో వా। అత ఏవ [illegible] సిద్ధ [illegible] ధర్మ [illegible] పాదివు రాణవాక్యం సంగచ్ఛతే। [illegible] పున [illegible] సిష్యతే [illegible] తికౌస్తుభో [illegible] కలమిత్యాహుః —

తాచ్ఛీలికారూఢిశబ్దావివఅర్థ్యసు [illegible] సూత్రస్థ [illegible] ష్యాత్ - సముద్ర యాత్రాశబ్దస్య నౌయాత్రాశబ్దస్య [illegible] పావనుప లంభాత్। [illegible] త్రి [illegible] యాఖ్యాత [illegible] లాచార్యమతమ వగమ్యతే। తత్రేయ చింతా - అథే [illegible] ర్ష్యత్వేనఖ్యాత [illegible] స్వరత్రిత్వ బోధకజీవ [illegible] విధికృతవిశే షాభావాత్ అచ్ఛాపత్యస్య [illegible] త్యా [illegible] ఖుక [illegible] తావితి ప్రయోజనముపపాద్య అథే

అతఏవసముద్రయాయీవందీచ తైలకఃకూటకారకః ఇత్యా రభ్య ద్విజాతిప్రవరో విద్వానుభయత్రవివర్జయేత్॥

ఇతివిశేషపర్యవసానం స్మృతికృద్భిరేవ అనుగృహీతః। ఉభయత్రదైవేపైత్రేచ, కర్మణిఆర్త్విజ్యాదౌ, నిమంత్రణాదౌ చేతిభావః - సామాన్య విశేషభావన్యాయేనాపిఇత్థ ఫలతి ఉక్త స్మృతివచనాభ్యాం సామాన్యతః కలౌసంసర్గ దోషోనాస్తీతిప్ర సక్తెనాయాయినః సంగ్రహాదోషావహాఇతివిశేషతః పురాణ వచనేనప్రసక్తం ॥ తతశ్చదైవేపిత్ర్యేచకర్మణీత్యుభయత్రైవ సంగ్రహాదూష్యాః- నతుసర్వాత్మనా । ఇతివిశేషేపర్యవసానం కృతమితి ఆస్తామేతత్— కలిధర్మవిశేష ప్రవర్తకాచార్యైః పరాశర మునిభిః । కలౌసంసర్గసామాన్యస్య దోషత్వా భావమభిప్రేత్య పతితసంసర్గదోష ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణమే వ సుతరాముత్సృష్టమితి మాధవీయే స్పష్టముక్తత్వాత్ మహాపాతకి సంగ్రహస్యైవ దోషత్వ భావేన- తదపేక్షయా లఘ్వీయసఉపపాతకినస్సంగ్రహే దోషాభావఃకింపునన్యాయ సిద్ధఎవ - యద్యపితాదృశసంసర్గదోషస్య పాతకత్వాపాద కత్వాభావేపి పాపమాపాదకత్వమస్తీత్యాహ ॥ ఆసనాచ్ఛయ నాద్యానాత్సంభాషాత్సహభోజనాత్ । సంక్రమంతీహపాపాని తైలబిందురివాంభసఇతి సంసర్గిణంపురుషం పాపంవ్యాప్నోతీ త్యాద్యుక్తం । తథాపితస్యబుద్ధిపూర్వక సువర్ణస్తేయాదిమహా పాతకినాం అకృత ప్రాయచ్చిత్తానాంసంసర్గ విషయకప్రకర ణాల్లభ్యతే ॥

అతఏవపరాశరమాధవీయ్యాష్టమాధ్యాయోపక్రమే । సా మాన్యతఃమహాపాతకి నాముపపాతకినాం చకృతప్రాయశ్చిత్తా నాంసంగ్రహా సంగ్రహవచనాని ఋషిభేధేన ప్రవృత్తాన్యపన్య

స్వకుకుటాడీపాకన్యాయానుసారేణ న్యాయానుగృహీతస్య సాధు
త్వంమన్యమానేన ప్రాయశ్చిత్తస్యసవాసనాశశుద్ధ్యాపాదకత్వం
నిశ్చిత్యకృతప్రాయశ్చిత్తానాం అన్యసంగ్రహణవచనాని - ఊర్ధ్వరే
కేతసాంసన్యాసిబ్రహ్మచార్యాదివిషయాణి-గృహస్థస్యతుకృతప్రా
యశ్చిత్తస్యబహిష్కార్యోనాస్త్యేవేతివ్యవస్థాప్రదర్శితా.... *

ఏతాదృశవ్యవస్థాయాఽనంగీకారే - తత్ప్రకరణోక్తవచ
నానుసారేణ- మహాపాతకోపపాతకినాంసర్వేషామపి విషయే
ప్రాయశ్చిత్తస్యపాపమాత్రనివర్తకత్వాత్సంగ్రహయోగ్యతాసా
ధకత్వాభావాత్ బహిష్కార్యత్వంప్రసజ్యేత॥కించయాత్రార్థం
నౌకాయానస్యాదిసత్రయసంబంధినః కృతప్రాయశ్చిత్తస్య సంగ్ర
హణాపిదూష్యేవస్యాత్। ద్విజస్యాబ్ధౌతునౌయాతుః అసశేష
అసంగ్రహనిషిద్ధాత్, నహి రామసేత్వాదియాత్రార్థినః - ముము
క్షవః తేషామపిపుత్రసంతానాదిప్రతిబంధకీభూతదోషనివృత్తిద్వా
రాఅర్థకామపరత్వాత్-అస్తువా-ముముక్షవః- ఊర్ధ్వరేతస్క
తుల్యానాంతేషాంసుతరాంబహిష్కార్యత్వస్యనిర్ణయాత్ -భగవ
చ్ఛరణావరణంవినాఇతరధర్మాణాంమోక్షసాధకత్వాభావాత్-
కలౌమోక్ష ప్రార్థనాయా అర్థకామగర్భత్వేనసకపటత్వా
త్- యథోక్తం ॥ స్తవే॥ వ॥వయమపిభగవత్త్వత్పాదమూలంప్ర
పన్నాః వశసిభవనివృత్తింమానసేచార్థకామాన్సకపటముపగూ
హ్యప్రార్థయామస్తథాపిప్రియవరకృపయాస్మాన్పాహిసంపత్కు
మారః।ఇతి ॥ వస్తుతస్తు॥దురాచారోపిసర్వాశీకృతఘ్నోనాస్తికః పు
రా।సమాశ్రయేదాదిదేవంశ్రద్ధయాశరణంయది॥నిర్దోషంవిద్ధితం
జంతుంప్రభావాత్పరమాత్మనఇతి॥భగవత్సమాశ్రయణప్రభావేన
నిశ్శేషసర్వపాతకనివృత్తింమన్వానానాం ॥ తస్యార్థీరాః పరిజా
నంతియోనిమిష్యాక్షర్ధీరాణాంభగవత్ప్రభావవిస్రంభభాజాంనకశ్చి

ద్దోషః॥ అతఏవయామునాచార్యైః ॥ త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య కథాపి కేనచిత్- యథాతథావాపిసకృత్కృతో౽ంజలిః । తదైవముష్ణాత్యశుభాన్యశేషతః శుభానిపుష్ణాతి నజాతుహీయతే॥ ఇతిసవిస్రంభం ప్రతిపాదితం॥ ధర్మశాస్త్రకారైరపి॥ యస్యచేతసిగోవిందః యస్యచేతసినాచ్యుతః ॥ కలౌకృతయుగంతస్యకలిస్తస్యకృతే యుగే॥ ఇత్యాదిస్మృతిరత్నాకరాదౌఉదాహృతమిత్యలంవిస్తరేణ ॥

ముముక్షోస్తునిషృష్టాధికారిణః.

అయంహిపరమోధర్మః - యమోవైవస్వతోరాజాయస్తవైషహృదిస్థితః। తేనచేదవివాదస్తే మాగంగాంమాకురూన్గమః॥ ఇతిభగవదీయేలీలోపయోగినిసర్వస్మిన్ ఆత్మానాత్మవస్తుస్వీయత్వవివాదపరిత్యాగః భగవదీయత్వానుమితిశ్చ- విజ్ఞానయోగిభిస్తు. (౪.౨) పుటే ప్రాయశ్చిత్తప్రకరణే॥ శ్లో॥ ప్రాయశ్చిత్తైరపైత్యేనః యదజ్ఞానకృతంభవేత్ - కామతోవ్యవహార్యస్తువచనాదిహజాయతే॥ ఇతి॥ మూలస్యవ్యాఖ్యానావసరే- మహాపాతకినామపివ్యవహార్యత్వమస్త్యేవ- నరకనివృత్తిస్తుక్వచిద్విశేషేవికల్పవిషయా।ఉపపాతకినాంతు నరకనివృత్తావా - వ్యవహారయోగ్యత్వేనానవివాదోస్తీతి స్పష్టముక్తం - విస్తరేణతత్రద్రష్టవ్యా॥ ఇతఉపరిసభాస దైఃపండితవర్యైరాలోచనీయం॥మహాపాతక విశేషపరిగణనంచతత్రైవగౌతమోక్తముదాహృతం ॥ బ్రహ్మహా, సురాప, గురుతల్పగ, మాతృపితృయోనిసంబంధావగమ, నిందితకర్మాభ్యాసి, పతితాత్యాగి, అపతితత్యాగి, పతితపాతకసంయోజకాశ్చేతి॥

ఏషామపినరకనివృత్తిసందేహేపికృతప్రాయశ్చిత్తానాం వ్యవహార్యత్వంసిధ్యత్యేవేత్యాదిప్రపంచితం-ఏవంసతి- సముద్రయానాద్యుపపాతకినాంకృతప్రాయశ్చిత్తానాం విషయేకిముత॥ తస్మాత్సర్వమప్యేపికృత ప్రాయశ్చిత్తానాంసంగ్రహేనశాస్త్రవిరుద్ధఇతిప్రతిభాతి.నహిసర్వజ్ఞస్సర్వంజానాతి॥శ్లో॥జీర్యతేబాలిశస్యాపిసుక్షేత్రపతితాకృషిః-నశావేస్తంబకరితావప్రగుణమవేక్షతే॥

ఉద్ధర్తుం దురితౌఘదూషితహృదః కామాతురాన్ మానవాన్ పు
ణ్యాచ్ఛాయగనానిపుణ్యసరిసోప్యాంభాంతిభూమీతలే॥ ప్రాయ
శ్చిత్తపథాతిపతీదురితైః పూర్ణాన్ జన్మనోమానవాన్ పాతుంతత్ప
దృశోభవాన్ విజయతే నారాయణాద్రీశితః॥ ౧॥

అత్యాశ్రిన్వవాయజాతేన సపత్ప్రత్రేణధీమతా సముద్రయానవ్యా
చార్థేస్తన్యతేవిదుషాంముదే ॥

ద్విజన్మనాంసముద్రేనౌకాదినా ద్వీపాంతరగమనమనిషిద్ధమితి
నేతివిచార్యతే ॥

అత్రాహుః

౧॥ ద్విజస్యసముద్రయానమనిష్టానుబంధి నభవతి - కుతః -
అనిషేధాత్ ॥

౨ ॥ నచసముద్రయాత్రాంగీకారే స్మృతిపురాణాద్యుక్తంత
పాతకిత్వంసంభవతీతివాచ్యం - మనుయోగయాజ్ఞవల్క్యపరాశ
రాదిస్మృతిషుక్వాప్యాషేధాత్ ॥

౩॥ నచ మాసంకారాగృహేవాసః నాభియాత్రాదినత్రయం॥
మ్లేచ్ఛావాసేతథాపత్యం యోవసేత్సతుపాతకీ॥ రాజ్ఞఃప్రేష్యకరో
యశ్చగ్రామస్యనగరస్యచ॥ సముద్రయాయినాం తా॰ సోప క్ర
యణశ్చయే ॥ సముద్రయానంబ్రాహ్మణస్యాపహరణం- సపక్ష
పంక్త్యైశ్వర్యాపహరణం భూమ్యన్యతం శూద్రసేవాయాం
చ శూద్రాయామభిజాయతే తదపత్యంభవతి, తేషాంచ నదేశ
శ్చతుర్థేకాలమ్మిత భోజినః స్యుః - అపోభ్యుపేయుఃసవనాన్ని క
ల్పాన్ స్థానాసనాభ్యాం విహరంతఏతే త్రిభిర్వర్షైస్తదపహా .ని

పాపమితి॥ అగారదాహీ గరదః కుండాశీ సోమవిక్రయీ - సముద్రయాయీ వందీ చ తైలికః కూటకారకః॥ పిత్రా వివదమానశ్చ కితవో మద్యపస్తథేత్యారభ్య+ఏతాన్ విగర్హితాచారాన్ నపాంజేయాన్ ద్విజాధమాన్। ద్విజాతిప్రవరో విద్వానుభయత్ర వివర్జయేత్-ఉభయత్ర దైవే పిత్ర్యే చేత్యర్థ ఇతి - మరీచిద... ...రాయనమన్వాదిభిః తేషాం శ్రుతిస్మృత్యుక్తదైవపైత్రాదిసర్వకర్మానర్హతాప్రతిపాదనేనార్థాత్తన్నిషేధస్సిద్ధ్యతీతి వాచ్యం ॥ ఉక్తవచనస్యామంత్రజ్ఞసముద్రయాత్రాంగీకర్తృపరత్వాత్॥ ఉక్తం చ వసిష్ఠేన॥ అథ చేన్మంత్రవిద్యుక్తః శారీరైః పంక్తిదూషణైః, అదూష్యం తం యమః ప్రాహ పంక్తిపావన ఏవ స ఇతి, బ్రాహ్మణస్త్వనధీయానః తృణాగ్నిరివ శామ్యతి, తస్మై హవ్యం న దాతవ్యం నహి భస్మని హూయత ఇతి చ॥

౪ ॥ నచామంత్రజ్ఞద్విజస్య సముద్రయాత్రానిషేధాంగీకృతో భవతీతి వాచ్యం ॥ అజీవంస్తు యథోక్తేన బ్రాహ్మణః స్వేన కర్మణా, జీవేత్ క్షత్రియధర్మేణ స హ్యస్య ప్రత్యనంతరః ॥ ఉభాభ్యామప్యజీవంస్తు కథం స్యాదితి చేద్భవేత్ ॥ కృషిగోరక్షమాస్థాయ రక్షేద్వైశ్యస్య జీవికాం, వైశ్యవృత్త్యాపి జీవంస్తు బ్రాహ్మణః క్షత్రియోపి వేతి మనూక్తనీత్యా బ్రాహ్మణస్య వస్త్రధారణాదిక్షత్రియవృత్త్యా వాణిజ్యాదిరూప వైశ్యవృత్త్యాపి జీవనస్య ధర్మతయా క్షత్రియాదివృత్తే బ్రాహ్మణస్య ద్వీపాంతరజయేచ్ఛోర్మహారాజస్య దేశేనాధికలాభజ్ఞానేన చ నౌకాదినా ద్వీపాంతరగమనస్యానునా ప్రకారాంతరేణాభ్యుపగమాత్ కించ సర్వాసాం స్మృతీనాం ప్రబలమనుస్మృత్యవిరోధేన నేయతయా తద్వచనఘటికసముద్రయాయిత్యత్రయాప్రాపణ ఇత్యస్మాద్ధాతోః బహులమాభీక్ష్ణ్య ఇత్యనేన సూత్రేణ పౌనః పున్యేద్యోత్యే సుప్యుపపదేర్థాతోర్ణినిః స్యాదిత్యర్థకేన ణినేర్విధానాత్ ॥

అసకృత్క్రియమాణసముద్రయానస్యైవ అతిష్టానుబంధిత్వంమ
న్వాద్యభిప్రేతమితివక్తవ్యం, అతఏవ విజ్ఞానయోగిభిరపి ప్రా
యశ్చిత్తకాండే ఉపపాతకప్రాయశ్చిత్తప్రకరణే ॥ సముద్రయా
నంబ్రాహ్మణన్యాసాపహరణమిత్యాదిబోధాయన శాస్త్రముదా
హృత్యఅంతేవక్ష్యమాణగురుతరప్రాయశ్చిత్తస్యబోధాయనవాక్య
మధ్యఘటితచిరకాలీనతాదృశ శూద్రసేవా మాత్రనిమిత్త ప్రతి
యోగిత్వముపన్యస్తం ఉక్తసముద్రయాన కర్తౄర్వేశేః పనూక్తా
పాంక్త్యమధ్యఘటితత్వాత్- తదుక్తాపాంక్త్యసాధారణప్రాయ
శ్చిత్తమేవేత్యప్యుక్తం-అనేన-ప్రాయశ్చిత్తప్రతియోగిత్వమపిఅసకృత
త్క్రియమాణతాదృశయానస్యైవేతిసస్పష్టం - ... ...*

పదేపదే సముద్రయానకరణేయదాకదాచిద్దేశకాలవైషమ్యే
ణప్రమాదాలస్యాదినావా అనుష్ఠానస్యానభిప్రయుక్తాశుచిత్వ
సంభావనయాతస్యఅల్పప్రాయశ్చిత్తవినాశతోక్తిరితి, *

౫॥ నచమన్వాదిభిః బ్రాహ్మణక్షత్రియాదివృత్తేః ఉపదర్శ
త్వేనపరిగణితతయా ముఖ్యావృత్తిత్వేన ముఖ్యబ్రాహ్మణ్యహానిరితి
వాచ్యం॥ ... ... *

సర్వధర్మవిదగ్రగణ్యత్వేనబ్రాహ్మణోత్తమత్వేనచ పరిగణి
తానాంద్రోణాశ్వత్థామాదీనామపి శస్త్రధారణాదివృత్త్యాజీవన
స్యమహాధారతాదిషుప్రసిద్ధత్వాత్ . ... *

౬॥ నచమహాపురుషపరిగ్రహేణశస్త్రధారణాదేః కథంచిద్ధ
ర్మత్వేపిసముద్రయానమధర్మ ఏవేతివాచ్యం బోధాయనేనా
యుధీయకం సముద్రయానమిత్యుభయోధర్మతాప్రతిపాద
నాత్. ... ... *

౭॥ నచఅశ్వత్థంసింధురాజంచనిత్యంసేవేతినస్పృశేత్. ఇం

దవారేస్పృశేత్పూర్వమపరం పర్వణిస్పృశే దిత్యుక్తరీత్యాస ముద్రయాత్రాయాంతన్నిత్యసేవారూపపుణ్యసంభవేపిసముద్రజల మంతరాగత్యభావాత్. అంహితకాలేనిషిద్ధతత్స్పర్శః అనివా ర్య ఇతివాచ్యం॥ ... ... *

అస్యవచనస్యపర్వకాలీనసముద్రస్పర్శస్యఅదృష్టవిశేష సం పాదనమాత్రపరత్వం, నత్వితరకాలితదంబుస్పర్శన మాత్రని షేధపరత్వం అన్యథాబోధాయనవచనవిరోధాపత్తేః॥ *

౮॥ నచ స్వజాతేరన్యజాతి ద్విజకన్యాపరిగ్రహం॥దత్తాక్ష తాయాః కన్యాయాః పునర్దానంపరస్యచ॥ సముద్రయాత్రాస్వీ కారంకమండలువిధారణం॥ దీర్ఘకాలంబ్రహ్మచర్యం వర్జయి త్వాకలౌయుగే॥ ఇతిబ్రహ్మోక్తవర్తవచనేనసర్వాత్మనాకలియు గే సముద్రయానస్యనిషిద్ధత్వాదితివాచ్యం॥ ... ... *

ఊఢాయాఃపునరుద్వాహంజ్యేష్ఠాంశంగోవధంతథా, కలౌపం చనకుర్వీతభ్రాతృజాయాంకమండలుమితి ఆదిత్యపురాణవచనేనచ రమయుగేచరమాశ్రమస్యనిషిద్ధస్యాప్యంగీకారవత్. అస్యాపి స్వీ కారేబాధకాభావాత్. ... ... *

౯॥ నచ ప్రత్యక్షశ్రుతివిరుద్ధస్మృతీనామప్రామాణ్యస్యస్మృ త్యధికరణసిద్ధతయా పారివ్రజ్యాఖ్య మోక్షాశ్రమస్య వేదవిహి తత్వేన శ్రుతిస్మృతి సదాచారఇతి యోగయాజ్ఞవల్క్యోక్తనీ త్యాసదాచారస్యాపి ధర్మజ్ఞాపకహేతుష్వన్యతమత్వేన పరిగ ణితతయా ॥ అస్వర్గ్యం లోకవిద్విష్టంధర్మ మప్యాచరేన్న త్వితి మధుపర్కాంగభూతగవాలంభనాదివత్ - లోకద్వేషాద్య సాధనతయాచ ॥ వేదాంతాది ప్రవచనాదినా సర్వచేతనోజ్జీవన

హేతుత్వాదేవమేఽయతిధర్మస్య ముఖ్యయాఽనుష్ఠితత్వాచ్చ కసం శ్రుతదృష్టార్థేన సముద్రయానస్య స్వీకారసంభవ ఇతి వాచ్యం ॥ కలినిషిద్ధధర్మప్రతిపాదకేష్వపి తత్స మాధవప్రకరణేష్వసై అదిత్యత్ర గాణపఠనే సముద్రయానస్యాఘటితత్వేన సముద్రయతాఽస్వీకారమిత్యస్య కలౌ నిత్యేనాన్వయాసంభవాత్ ॥

౧౯॥ నచ వినిగమనావిరహాత్తత్రాన్యస్యాపి సంబంధః క్రియతామితి వాచ్యం ॥ ప్రాశీకాంస్తతో జేతుం ప్రస్థితస్యార్జునస్య కాళిదాసప్రభృత్యాఖ్యాతృకారసరఘుః ప్రాగశీకాంజేతుం స్థపస్మేనా ప్రతిష్ఠే ॥ నతు నైదిష్టేనాపి జలపథేన సముద్రయానస్య నిషిద్ధత్వాదితి భావ ఇతి యుగాంతరేపి సముద్రయాననిషేధం మన్వానేన క్తపదస్య కలౌ నిత్యత్వాన్వయో నాస్తీతి సూచితత్వాత్ ॥

౧౧ ॥ నచ నత్తమస్య తేనాన్వయాసంభవేపి వర్జయేదిత్యనేనాన్వయస్యావశ్యం వక్తవ్యతయా తస్యాశిష్టానుబంధిత్వము వ్యాహతమేవేతి వాచ్యం ॥ స్వైరయానస్యైవ తత్ర నిషిద్ధత్వాత్ - పరోపకారాదిమహాప్రయోజనోద్దేశేన తద్గమనే బాధకాభావాత్॥

అన్యథా భీష్మద్రోణవ్యాసాది పరమఋషిభిః శిక్షితసకలధర్మశాస్త్రరహస్యస్య రాజసూయానుష్ఠానప్రవృత్తస్య ధర్మరాజస్యనిదేశేన దిగ్విజయయాత్రాం ప్రస్థితానాం ససైన్యానాం భీమార్జుననకులసహదేవానాం సాగరమధ్యస్థితద్వీపగమనస్యాభావాత్తద్ద్వీపవర్తిపృథివీపతిభ్యో ధనానయనస్య సభాపర్వాంతర్గతదిగ్విజయపర్వణి సప్తవింశత్యధ్యాయమారభ్య అధ్యాయచతుష్టయే ప్రసిద్ధస్య ఉత్ప్రేక్షితత్వాపత్తిః ససైన్యానాం తేషాం నౌకాదికమంతరా ద్వీపాంతరగమనాసంభవాత్ నచ తత్ర నౌకాదిరాభిధేయనస్యానుక్తత్వాదితి వాచ్యం । తద్గమనస్య అర్థాపత్తిసిద్ధ

త్వాత్ । నదీతరణస్యాశ్వస్యాపుక్తత్వాచ్చ ॥ ఉక్తంచతత్రైవఅర్జు
నకృతోత్తరదిగ్విజయయాత్రాయాం । యౌగపద్యేన పా
ర్థైర్హినిర్జితేయంవసుంధరేత్యారభ్య విజిగ్యే శాక
లంద్వీపం ప్రతివింధ్యంచ పార్థివం॥ శాకలద్వీప వాసాశ్చసప్తద్వీ
పేషు యేనృపాః ॥ అర్జునస్యచ సైన్యైస్తైర్విగ్రహ స్తుము
లోభవత్ ॥ సతానపి మహేష్వాసాన్ విజిగ్యేభరతర్షభః॥
తైరేవ సహితస్సర్వైః ప్రాక్జ్యోతిషముపాద్రవత్ ॥ తత్ర
రాజామహానాసీత్ భగదత్తోవిశాంపతే - సకిరాతైశ్చచీనైశ్చ
వృతఃప్రాక్జ్యోతిషోభవత్ లోహాన్ పరమకాంభోజాన్ ఋషికా
నంతిరానపి ఇతిసాగరమధ్యస్థశాకలద్వీపవిజయస్యతత్సమీపవర్తి
సప్తద్వీప విజయస్యఅనంతరంతదుత్తరస్థచీనదేశవిజయస్య త
తోఋషికాదిదేశజయస్యాపిప్రసిద్ధత్వాత్

ఏవంభీమకృతప్రాచీదిగ్జయేపి। సింహానామధిపంచైవయేచ
సాగరవాసినః। సర్వాన్ మ్లేచ్ఛగణాంశ్చైవవిజిగ్యేభరతర్షభ॥

ఏవంసహదేవకృతదక్షిణదిగ్జయేపి ॥ సాగరద్వీపవాసాం
శ్చనృపతీన్ మ్లేచ్ఛయోనిజాన్ - ద్వీపంతామ్రాహ్వయం చైవప
ర్వతంరామకంతథేతి ॥

ఏవంనకులకృతపశ్చిమదిగ్జయేపి - తతస్సాగరకుక్షిస్థాన్ మ్లే
చ్ఛాన్ పరమదారుణాన్ - పహ్లవాన్ బర్బరాంశ్చైవ కిరాతాన్
యవనాన్ శకాన్ - రామఠాన్ హారహూణాంశ్చ ప్రతీచ్యాశ్చై
వయేనృపాః । తాన్ సర్వాన్ స్వవశేచక్రే శాసనాదేవ పాండవః ॥
కరభాణాం సహస్రాణికోశం తస్యమహాత్మనః । ఊహురితి -
నచ శ్రుత్యాద్యప్రతిపాదితానామాచారాణామప్రామాణ్యమే
వేతివాచ్యం ॥ శిష్టాచారస్యస్మృతివదేవ వేదమూలకత్వేనైవ

ప్రామాణ్యస్య వ్యవస్థాపితత్వాత్ . పాండవానాం శిష్టాగ్రగణ్య
త్వాచ్చ. తథాహి। పూర్వమీమాంసాయాం అపివాకారణాగ్రహ
ణఇత్యధికరణేశ్రుత్యాద్య ప్రతిపాదితానాం వసన్తోత్సవాద్యాచా
రాణాం ప్రామాణ్యమస్తి నవేతి సందిహ్య అష్టకాదివదసంబద్ధానా
మే తేషాంఅప్రామాణ్యమేవేతిపూర్వపక్షం ప్రాప్య- ధర్మపద్ధ్యై
వైదికై రనుష్ఠీయమానత్వాత్ . ఆచారస్యాపి స్మృతివదే
వ వేదమూలకత్వేనైవప్రామాణ్యమితి సిద్ధాంతితం॥ ఏవం హోలా
కాధికరణేపి మూలభూతస్మృతికల్పనద్వారాచారస్య ప్రా
మాణ్యంవ్యవస్థాపితం॥ ఇత్థంచబోధాయనస్మృత్యనుగతశిష్టాచా
రవిషయతయాచ సముద్రయానస్య వేదమూలకత్వమపిసుస్పష్టం॥
నచ క్షత్రియాణామనివార్యతయా సముద్రయానాసంభవేపి
బ్రాహ్మణానాముక్తయానమనిష్టానుబంధ్యేవేతి వాచ్యం॥ తా
విగర్హితాచారా నపాంక్తేయా ద్విజాధమా ఇతి సమన్యతో
ద్విజస్యైవ మనునాసముద్రయాత్రాయానిషిద్ధత్వాత్ - నచ, స
ముద్రయానకుశలా దేశకాలార్థదర్శినః। స్థాపయంతి తుయాం వృ
ద్ధింసాతత్రాధిగమంప్రతీతి జలపథయానేనివృత్త వణిగాదయోయం
వృద్ధింవ్యవస్థాపయంతి సైవతత్రధనాగమంప్రతివ్యవస్థేతి మనునా
సముద్రయానస్యవైశ్యధర్మత్వాంగీకారాత్ .క్షత్రియాణాం సుత
రామనివార్యతయాతత్రాపిద్విజశబ్దోగ్రజపరఏవేతివాచ్యం, మను
నా అగ్రజస్యైవానంతరవృత్తే రప్యంగీకృతత్వాదితి కించ వర్తప
ర్తణయా నచ అనుష్ఠితంతయద్దేవైర్మునిభిర్యదనుష్ఠితం। నా
నుష్ఠేయంమనుష్యైస్తదుక్తం కర్మసమాచరేదిత్యుక్తత్వేన
ఋష్యుక్తానామేవకర్మణాం కర్తవ్యతయా శిష్టాగ్రగణ్యత్వేపి
పాండవానాం దేవతుల్యతయాతత్కృతపత్నీ సాధారణ్యక తత్త్వా

దృశాచారస్యవ్యక్తివిశేషనియతత్వేనతదాచారోనాస్మాకమనుష్ఠా
పకఇతివాచ్యం॥ ఉక్తకారికాకర్త్రాబోధాయనేనైవసముద్రయా
నస్యధర్మతాప్రతిపాదనాత్. ... ... *

౧౨॥ కించ, భాండపూర్ణానియానానితార్యం దాప్యానిసా
రతః ॥రిక్తభాండానియత్కించిత్పుమాంసశ్చాపరిచ్ఛదాః।దీర్ఘా
ధ్వనియథాదేశంయథాకాలంతరోభవేత్ । నదీతరేషుతద్విద్యా
త్సముద్రేనాస్తిలక్షణం । గర్భిణీతుద్విమాసాదిస్తథాప్రవ్రజితో
మునిః ॥ బ్రాహ్మణాలింగినశ్చైవతదాప్యాస్తారికంతరే ॥ యన్నా
వికించిద్దాశానాం విశీర్యేతాపరాధతః । తద్దాశైరేవ దాతవ్యంస
మాగమ్యస్వతోంశతః ॥ ఏషనౌయాయినాముక్తోవ్యవహారస్యనిర్ణ
యఇతి॥ రాజ్ఞఃకర్తవ్యత్వేనవిహితే నదీసముద్ర తరణార్థతరప
ణ్యాదాపనవిషయెగర్భిణీభిక్షువానప్రస్థబ్రహ్మచారిభిస్తరో నదా
ప్యఇతిమనునాకంఠరవేణాభిధానాత్ - బ్రాహ్మణాదికర్తృకసము
ద్రయానస్యాధర్మతామన్వాదీనామనభిప్రేత్యైవ పరంతుతత్రాను
లోమజాతిసంస్పర్శస్యానివార్యతయా తజ్జన్యాశుచితా అనివా
ర్యవపనకాలేననాపితాదిస్పర్శజన్యాశుచిత్వేవస్నానాది నైమిత్తి
కధర్మనాశేత్యభిప్రాయేణ క్వచిదర్థస్తన్నిషేధః - నతు పర
దారగమనపరస్వాపహరణాదివత్. లోకవిద్వేషనరకాదిరూపదృ
ష్టాదృష్టాది బలవదనుష్ఠాసంబంధిత్వాభిప్రాయేణ తద్వ్యానిషే
ధఇతి. ... ... *

౧౩॥ నచభిక్ష్వాదీనాంతరపణ్యాదాపనవచనంతు నదీతరణమా
త్రవిషయంసముద్రయానస్యమనునైవనిషిద్ధత్వాదితివాచ్యం ॥ భి
క్ష్వాదీనాంసముద్రతరణనిషేధోమన్వాద్యభిప్రేతఇతికేనాపివక్తుమ
శక్యత్వాత్ - భిక్షువేషధారిణోర్జునస్య సముద్రమధ్యస్థ ద్వార
కాప్రవేశస్యప్రసిద్ధత్వాత్॥ ... ... *

౧౪॥ నచ తాదృశవేషస్య కపటతయా బాధకాభావ ఇతి వాచ్యం॥ కాపట్యేపిలోకప్రత్యాయనార్థమనిషిద్ధాచారస్యైవకర్తవ్యత్వాత్. కించసుదూరస్థజనపథేన మధ్యే మధ్యే స్థలనివాసమంతరా క్రియమాణపోతయానమేవ నిషిద్ధమితి త్వయావక్తవ్యం - ఉక్తంచ నాభి యాఽత్రా దినత్రయమితి- అత్ర కాలాధ్వనోరత్యంతసంయోగ ఇత్యనేనద్వితీయాఽభిహితతయా తాదృశసంయోగస్య వ్యాపకతారూపత్వే తాదృశత్రిత్వవిశిష్టదినత్వవ్యాపక నౌసంయోగస్యైవభవతానిషేద్ధవ్యత్వాత్. ... ... *

౧౫॥ నచ తథాస్తు తాదృశత్రిత్వాదివిశిష్టవ్యాపకనౌసంయోగ ఏవమన్వాదిభిర్నిషిద్ధ్యత ఇతిసిద్ధం నస్సమీహితమితివాచ్యం. ఆయుధీయకంసముద్రయానమితిబోధాయనేనసముద్రయాన సామాన్యస్య ధర్మతా ప్రతిపాదనాదిత్యుక్తత్వాత్. ... *

౧౬॥ నచ పంచధావిప్రతిపత్తిః దక్షిణతఅనుపనీతేనభార్యయాసహభోజనం పర్యుషితభోజనం ; మాతులదుహితృ పితృష్వసృదుహితృ పరిణయనమితి; తథోత్తరతఊర్ణావిక్రయః - శీధుపానం ఉభయతోదద్భిర్వ్యవహారః ఆయుధీయకం సముద్రయానమితి- ఇతర ఇతరస్మిన్కుర్వన్దుష్యతఇతి ఇతరఇతరస్మిన్ దేశప్రామాణ్యమితి- ఇతరో దాక్షిణాత్యఃఇతరస్మిన్ఉత్తర దేశే మాతులసంబంధంకుర్వందూష్యతినస్వదేశే; ఇతరఉదీచ్యః ఇతరస్మిన్ దక్షిణదేశేశీధుపానాదికంకుర్వన్దుష్యతినస్వదేశేకుతః దేశప్రామాణ్యాత్ - దేశనిబంధనత్వాదాచారస్యేత్యర్థః॥తథాచ దేవలః॥ యస్మిన్ దేశేయ ఆచారఃన్యాయదృష్టస్తుకల్పితః॥సతస్మిన్నేవకర్తవ్యోదేశాచారస్మృతోభృగోః॥యస్మిన్ దేశేపురేగ్రామేత్రైవిద్యనగరేపివా। యోయత్రవిహితోధర్మస్తంధర్మంనవిచాలయేదితి భవదుక్తబోధాయనధర్మసూత్రవ్యాఖ్యాతృభిః మాధవాచార్యైః

భవదభిమత తామ్రిపర్ణ గాంధర్వ వారుణాది ద్వీపగమనోద్దేశ్యే
కచిర కాలీన పోతయానస్యాపో త్రరాచారత్వ ప్రతిపాదనేపి దాక్షి
ణాత్యానాం కాగతిరితి వాచ్యం ॥ అప్యకాణ్యేశతం కృత్వా భర్త
వ్యామనురబ్రవీత్ ఇతిమనునా ప్రకారాంతరేణాభ్యుపగతత్వాది
త్యుక్తం. ... ... ※

౧౭ ప్రాకీర్ణంచ అంగవంగకళింగసౌవీరసౌరాష్ట్రాదిదేశగమ
నస్యనిషిద్ధత్వేపితీర్థయాత్రార్థస్య తాదృశగమనస్య వైదికసార్వ
భౌమాదిభిః ధర్మతావ్యవస్థాపనవత్ అనృతస్యసర్వదానిషిద్ధత్వే
పి వివాహాద్యర్థానృతస్య ధర్మతాప్రతిపాదనవచ్చ - దానయ
జ్ఞాద్యర్థద్రవ్యార్జనాయద్వీపాంతరగమనేబాధకాభావాత్. త
త్సాధకో త ప్రియత్వాభావేతస్యాసాధ్యత్వాత్. తదుక్తంమను
నా; తపఃపరంకృతయుగే త్రేతాయాంజ్ఞానముచ్యతే॥ ద్వాపరేయ
జ్ఞమేవాహుః దానమేవ కలౌయుగే-ఇతి. ... ※

౧౮ ॥ నచ సరస్వతీదృషద్వత్యోః దేవనద్యోర్యదంతరం ॥
తం దేవనిర్మితం దేశం బ్రహ్మావర్తం ప్రచక్షతే॥ తస్మిన్ దేశే య ఆచా
రః పారంపర్యక్రమాగతః ॥ వర్ణానాం సాంతరాళానాం స
దాచార ఉచ్యతే ॥ కురుక్షేత్రంచ మత్స్యాశ్చ పాంచాలా శ్శూర
సేనకాః। ఏష బ్రహ్మర్షి దేశోవై బ్రహ్మావర్తా దనంతరః ॥ ఏత
ద్దేశ ప్రసూతస్య సకాశా దగ్రజన్మనః ॥ స్వం స్వం చరిత్రం శిక్షే
రన్ పృథివ్యాం సర్వ మానవాః ॥ హిమవ ద్వింధ్యయో ర్మధ్యం
యత్ప్రాగ్వినశనాదపి ॥ ప్రత్యగేవ ప్రయాగాచ్చ మధ్యదేశః ప్ర
కీర్తితః॥ ఆసముద్రాత్తువై పూర్వా దాసముద్రాచ్చ పశ్చిమాత్।
తయోరేవాంతరంగిర్యో రార్యావర్తం విదుర్బుధాః ॥ కృష్ణ
సారస్తు చరతి మృగో యత్ర స్వభావతః ॥ స జ్ఞేయో యాజ్ఞియో
దేశః మ్లేచ్ఛదేశ స్త్వతః పర మిత్యుక్తరీత్యా ప్రామాణ్యాత్ ప

ప్యాౘది ద్వీపవాసినాం మ్లేచ్ఛతయా తత్ర కాయర్ వినయాది భి రాజీతస్యాపి ధనస్యదానాదిసత్కర్మానర్హతయా భక్షితేపి లశునేన శాంతో వ్యాధిరితి న్యాయేన వ్యర్థో ద్వీపాంతర గమన ప్రయాస ఇతి వాచ్యం ॥ తస్య దానానర్హత్వేపి స్వభోగోపయోగి త్వేన ప్రయాససార్థక్యాత్॥ ... ...*

౧౯॥ నచ యోభుక్తే స్తేన ఏవస ఇతి ॥ నీచసేవాదినా సమార్జితస్యాపి ద్రవ్యస్య స్వభోగమాత్రసాధనత్వేన్యదప్యధికం పాతకిత్వం సంపాదితం భవతీతి వాచ్యం ॥ భక్తిరష్టవిధా హ్యేషా యస్మిన్ మ్లేచ్ఛేపివర్తతే। తస్మై దేయం తతో గ్రాహ్యం సచపూజ్యోయథాహ్యహమితి ॥ సర్వవర్ణేషు తేశూద్రా యేహ్యభక్తాజనార్దనే ॥ ఇతి సర్వవర్ణేష్వపి నీచానాం సత్వాత్ - తద్ధన మాత్రస్య పరిహరణీయతయా గుణవదనులోమ వర్ణేభ్యః స్వీకృతైర్ధనైః దానాదిసత్కర్మ సంభవాత్ మ్లేచ్ఛ కిరాతాదిభిస్సమాహృతైర్ద్రవ్యైః రాజసూయానుష్ఠానస్య మహాభారతాదౌ ప్రసిద్ధత్వాచ్చ ॥ ... ...*

౨౦॥ నచ ప్రాప్యం జ్ఞానం బ్రాహ్మణాత్క్షత్రియాద్వా వైశ్యాచ్ఛూద్రాదపి నీచాదితి పూర్వపూర్వవర్ణ లాభే నీచాదప్యవశ్యం జ్ఞానస్య సంపాదనీయత్వోక్త్యా తస్మై దేయ మిత్యస్యాపి జ్ఞానసంగ్రహేణ పరత్వేనార్థ సంగ్రహణ పరత్వాభావాత్- నమే స్తేనః కదర్య ఇత్యాద్యుక్త నీత్యా యజ్ఞదానోప యుక్తస్య ధమార్థత్వావశ్యకత్వేన మ్లేచ్ఛాది దేశార్జితే నాపి ధనేన నప్రయోజనసంభవ ఇతి వాచ్యం ॥ విత్తం బంధు వర్యయః కర్మ విద్యాచైవచపంచమీ ॥ ఏతాని మాన్యస్థానాని గరీయోయద్యదుత్తరమితి మనూక్త నీత్యా ధనాద్యపేక్షయా మాన్యస్థానతయా ప్రతి

పాదితాయా విద్యా యావనీజాతిభిః సంగ్రహణోక్త్యా ధనస్యైకం పునన్యాయసిద్ధత్వాత్ ॥ ... ... *

౨౧॥ కించ యం మాతాపితరౌ క్లేశం సహేతె సంభవేన్నృణాం॥ నతస్య నిష్కృతిశ్శక్యాకర్తుం వర్షశతైరపి ॥ తయోర్నిత్యంప్రియంకుర్యా దాచార్యస్యచ సర్వదా ॥ తేష్వేవత్రిషుతుష్టేషు తపస్సర్వం సమాప్యతే ॥ ఇత్యాద్యర్థ్య ॥ ఏషధర్మః పరస్సాక్షాదుపధర్మోన్యఉచ్యతే ॥ శ్రద్దధానశ్శుభాంవిద్యాంఆదదీతావరాదపి ॥ అంత్యాదపిపరంధర్మం స్త్రీరత్నందుష్కులాదపి ॥ విషాదప్యమృతంగ్రాహ్యం బాలాదపిసుభాషితం ॥ అమిత్రాదపి సద్వృత్తమమేధ్యాదపికాంచనం ॥ స్త్రియోరత్నాన్యతో విద్యాః ధర్మశ్శౌచం సుభాషితం ॥ వివిధానిచశిల్పాని సమాదేయాని సర్వతః ॥ ఇతిమనూక్తప్రకారేణ అతిశయితవిద్యాశిల్పాదినాం నీచాదపిసంపాదనావశ్యకత్వోక్త్యా ప్రాయేణేదానీం లోకోపయుక్త రాజవిద్యా శిల్పాదీనాంద్వీపాంతరస్థతయా నౌకాదినా ద్వీపాంతరగమనమంతరా తల్లాభా సంభవాచ్చ ॥ ... ... *

నచ చతుర్ణామపివర్ణానామాచారశ్చైవశాశ్వతః।ఆచారః పరమోధర్మః శ్రుత్యుక్త స్మార్త ఏవచ ॥ తస్మాదస్మిన్ సదాయుక్తో నిత్యంస్యా దాత్మవాన్ ద్విజః ॥ ఆచారాద్విచ్యుతోవిప్రో సదేవఫలమశ్నుతే ॥ ఆచారేణతు సంయుక్తః సంపూర్ణ ఫలభాగ్భవేత్ ॥ ఏవమాచారతోదృష్ట్వా ధర్మస్యమునయోగతిం। సర్వస్యజగతోమూలం ఆచారంజగృహుఃపరం ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితం సమ్యక్ నిబద్ధంస్వేషుకర్మసు ॥ ధర్మమూలం నిషేవేత సదాచారమతంద్రితః ॥ ఆచారాల్లభతేహ్యాయు రాచారాదీప్సితాః ప్రజాః । ఆచారాద్ధనమక్షయ్య మాచారో హంత్యలక్షణం ॥ దురాచారోహిపురుషో లోకేభవతినిందితః ॥ దుఃఖభాగీచ సతతం వ్యా

ధీతోల్పాయురేవచ ॥ సర్వలక్షణహీనోపి యస్సదాచారవాన్నర
ఇతి ॥ ఆచారహీనం నపునంతివేదాః ॥ ధర్మస్యతత్వం నిహితం
గుహాయాం।మహాజనోయేనగతస్సపంథాః ॥ యేనాస్యపితరోయా
తాః యేనయాతాః పితామహాః । తేనయాయాత్సతాంమార్గం
తేనగఛన్నరిష్యతె ॥ ఇతిశ్రుతిస్మృతిమూలకాచ రస్యైవధర్మత
యాసముద్రయాత్రాయాఃశిష్టైఃకైరప్యకృతత్వేననిషిద్ధత్వమెవేతి
వాచ్యం ॥ ఆయుష్మతాఅవధానేనశాస్త్రార్థవిచారః కార్యః। బ
హువిధశాస్త్రార్థసంభవెపి పితృ పితామహాద్యనుష్ఠితఎవశాస్త్రా
ర్థోనుష్ఠేయః ॥ తెనగచ్ఛన్నరిష్యతె - ఇతియెనేతిశాస్త్రార్థః।
ఇత్థంచ వేదోక్తాఅనేకే ధర్మాస్సంతి । యస్య పితృ పితామహాదిభి
ర్యోధర్మోనుష్ఠితః సఎవ తత్పుత్రేణాప్యనుష్ఠేయః । నా పి
తృ పితామహ ప్రభృతిభిరనుష్ఠితోధర్మోనుష్ఠేయ ఇతి సర్వజనతార్థః
తతశ్చ శ్రుతిస్మృత్యుక్త ధర్మానుష్ఠానవిషయే శిష్టాచారోపిఅప్రా
మాణ్య శంకా కళంకనిరసనేన శ్రుత్యాది జ్ఞాపక హేతు సహకారీ
తి ఉక్తశాస్త్ర నిచయతాత్పర్యాత్ ॥ ఎవంచ భోజనాదిక -
అనిషిద్ధ ధర్మోపయుక్తో క్తకార్యకరణే బాధకాభావాత్ - నచ -
యథాతథాస్తు బహుభిర్దినవసైర్నౌకాదినా ద్వీపాంతరగమనే -
సంధ్యాస్నానం జపో హోమో దేవతానాంచ పూజనం ॥ వై
శ్వ దేవాతిథేయంచ షట్కర్మాణి దినే దినఇతి ఉక్తషట్కర్మలో
పస్య సముద్రయాత్రాయామనివార్యతయాసంధ్యాహీనోశుచిర్ని
త్యమనర్హ స్సర్వ కర్మస్వితి సంధ్యాది లోపే సర్వ కర్మానర్హతా
ప్రతిపాదనేన కింతేనేతివాచ్యం ॥ పధిశూద్రవదాచరేత్-
కలౌసంకీర్త్య కేశవమితి సర్వ ప్రాయశ్చిత్తరూప భగవదనుస్మరణ
స్యపారిశుద్ధ్యాపాదకతయా పరోపకారోద్దేశేన తద్గమనేబాధ
కాభావాత్ ॥ .... *

౨౪॥ ననుకిమిదం సముద్రయానం ధర్మః ఉతాధర్మః॥ అథరా
గప్రాప్తః । తత్రాలౌకిక శ్రేయస్సాధనంహిధర్మః॥ అలౌకికత్వే
సతిశ్రేయస్సాధనత్వం ధర్మపద ప్రవృత్తి నిమిత్తం ॥ శ్రేయస్సా
ధనత్వం కృష్యాది సాధారణం అతఃప్రత్యక్షాది ప్రమాణజన్యప్ర
మిత్యవిషయత్వలక్షణమలౌకికత్వం నచభవదుక్తధర్మలక్షణస్యసిద్ధ
సాధ్యసాధారణతయాద్రవ్యాది సిద్ధవస్తునోపిధర్మత్వావశ్యకత్వేన
తత్రాలౌకికత్వాభావాదవ్యాప్తిరితి వాచ్యం ॥ ధర్మతావచ్ఛేదకా
వచ్ఛిన్నస్యఅలౌకికతాయాః ద్రవ్యక్రియాగుణానాంతుధర్మత్వంస్థా
పయిష్యతేతేషామైంద్రియకత్వేపినతాద్రూప్యేణధర్మతేతి॥మీమాం
సకైర్వ్యవస్థాపితత్వాత్ ॥ ఫలవారణీయ శ్రేయస్సాధనత్వమితి ॥
తతశ్చతాదృశధర్మాశ్చమన్వాదిభిస్స్మృతాఃషడ్విధాః।వర్ణధర్మః
ఆశ్రమధర్మః । వర్ణాశ్రమధర్మః । గుణధర్మః । నిమిత్తధ
ర్మః । సాధారణధర్మశ్చేతి । తత్రవర్ణధర్మః । నిత్యంబ్రా
హ్మణోమద్యంవర్జయేదిత్యాదిః । ఆశ్రమధర్మః । అగ్నీంధనభై
క్ష్యబ్రహ్మచర్యాదిః । వర్ణాశ్రమధర్మః । పాలాశోదండోబ్రా
హ్మణస్యేత్యాదిః। గుణధర్మఃశాస్త్రీయాభిషేకగుణయుక్తస్యరాజ్ఞః
ప్రజాపరిపాలనాదిః । నిమిత్తధర్మోవిహితాకరణవిహితకర
ణనిమిత్తంప్రాయశ్చిత్తం । సాధారణధర్మశ్చాహింసాదిః - న
హింస్యాత్సర్వభూతానీతిముఖ్యాంతరాళ సర్వవర్ణ సాధార
ణధర్మ ఇతి మన్వాద్యుక్త షడ్విధస్మార్తధర్మమధ్యేఅపరిగణితత
యాభవదుక్తసముద్రయానంనధర్మః । అపితుశాస్త్రేషు । ఉ
పపాతకమధ్యేపరిగణనాత్ ॥ బలవదనిష్టానుబంధ్యధర్మఏవేతికథం
తద్విదభిమతంభవతీతిచేత్ ॥ రాగప్రాప్తానాం భోజనాదీనామపి
ఉక్త షడ్విధ ధర్మా నంతర్భావేనా కార్యతా ప్రసంగాత్ -
మనుయోగయాజ్ఞవల్క్యపరాశరైశ్చైరప్యుపపాతకమధ్యే అపరిగ

ణితత్వాచ్చ॥ కించ సముద్రయాతాస్వీకారంకమండలువిధారణం॥ ఇమాన్ ధర్మాన్ సిద్ధిహాన్యారదీయస్మృత్యర్థ సాధకాదిషు కం తరవేణధర్మతాప్రతిపాదనాచ్చ॥ ... ❋

౨౫॥ నచసముద్రయానస్య సముద్రయానం బ్రాహ్మణస్యాపహా రణమిత్యుక్త్యా ... శక్యార్థకాలంమితభోజనస్యాః। అపోభ్యా ... నాసకల్పం । స్థానాసనాభ్యాంవిహరం తపతే త్రిభిర్వర్షైః ... పాపమితిబోధాయనోక్తంనైమిత్తికధర్మ ప్రతియోగిత్వ ... మేవ - కించ ... ఆపాం జ్ఞేయప్రా యశ్చిత్తస్య ఉక్తత్వాత్. సముద్రయానస్యాపి ఉపాజ్ఞేయత్వ ప్ర యోజకతయాపి। ఏతాన్ ... తాచారానపాజ్ఞేయాన్ ద్విజా ధర్మానితిఉక్తత్వాచ్చేతివాచ్యం; పురోహితాదీనా ముపాజ్ఞేయ త్వోక్త్యాపౌరోహిత్యస్యాప్యుక్తనైమిత్తికధర్మప్రతియోగిత్వేతత్ర ద్విష్టసాధనతాజ్ఞానేనకస్యాపి యాజనాదావప్రవృత్యా సర్వస్మా త్ కమ ... ప్రేక్షయా ఉక్తధర్మప్రతియోగినోపియాజనాదేర వశ్యాంగీకరణీయతయా సముద్రయానస్యాప్యుక్త న్యాయగ్రస్త త్వాత్ ॥ ... ... ❋

౨౬॥ నచ యాజనవత్. సముద్రయానేనకిం బ్రాహ్మణస్యోపకా రఇతివాచ్యం ॥ సర్వేషాం స్మార్తానాం వర్ణధర్మాణాం ఆశ్రమధర్మాణాం శ్రౌతానాం అగ్నిహోత్రాదీనాం కామ్యా నాం జ్యోతిష్టోమకారీయాదినాం చార్థసాధ్యతయా॥ సువర్ణ పుష్పాంపృథివీంచిన్వంతి పురుషాస్త్రయః ॥ శూరశ్చకృతవిద్యశ్చ యశ్చజానాతి సేవితుమిత్యుక్తనీత్యా సేవయాదీయతే కలాః శిమ న్యూక్తనీత్యాచ విద్యాశౌర్యాదిక మంతరార్థ లాభస్యాసంభా వితత్వేన అర్థార్థీరాజకులం గచ్ఛేదిత్యుక్తన్యాయేన ... కులాద్య శ్రీసరణాదిప్రవృత్తి ... రా అర్థలాభాసంభవేనఇదానీం భారత ద్వీపవర్త వర్ణినోద్వేషాంతరస్థతయా ప్రామేణాశ్రయితవిద్యా శిల్పధనాదిసర్వసమృద్ధీనాంతత్రస్థతయా తత్రగమనేనాతిశయితధ

నార్జనాదిసంభవేసముద్రయానే బలవదనిష్టానుబంధిత్వభ్రమేణ తాదృశ మహాప్రయోజన మనాదృత్య కేవలశ్రద్ధాజాడ్యేన కూపకూర్మన్యాయమవలంబ్య అర్థదారిద్ర్యేణ శ్రౌతస్మార్తాదిసత్కర్మలోపాపత్త్యా కర్మచండాలత్వార్జనాపేక్షయా రాజవిద్యాభ్యాసాదినార్థమార్జిత్య శ్రౌతస్మార్తాది సర్వభాగవతారాధనమావశ్యకమేవేత్యత్రవిదుషాంపరామర్శః ॥ ... *

౨౭॥ నచ ధనాగమస్యప్రాప్తాప్రాప్తవదేకన్యాయేనఅదృష్టార్థితయా తత్సత్త్వే - అత్రైవధనాగమస్యాపరిహార్యతయా తదభావేద్వీపాంతరగమనేపి ప్రయోజనాభావఇతివాచ్యం ॥ చేతనప్రవృత్తి మంతరాఫలాసంభవస్య సర్వవాదిసంప్రతిపన్నత్వేన ఉక్తాశంకాయా అకించిత్కరత్వాత్ ॥ అస్యార్థస్యపరాయత్తాధికరణభాష్యశ్రుతిప్రకాశికయోః సుస్పష్టతయా సఏవన్యాయః లౌకికోపాయయోరపి సంచారణీయఇతి ॥ ... ... *

కించ- యైః కృతః సర్వభక్ష్యోగ్నిః అపేయశ్చమహోదధిః ॥ క్షయీచాప్యాయతస్సోమః కోననశ్యేత్ప్రకోపితాన్ । లోకానన్యాన్సృజేయు ర్యేలోకపాలాంశ్చకోపితాః ॥ దేవాన్కుర్యురదేవాంశ్చకః క్షిణ్వంస్తాన్సమృధ్నుయాత్ । యానుపాశ్రిత్యతిష్ఠంతిలోకావేదాశ్చసర్వదా ॥ బ్రహ్మచైవధనంయేషాం కోహింస్యాత్తాన్జిజీవిషుః ॥ అవిద్వాంశ్చైవ విద్వాంశ్చ బ్రాహ్మణోదైవతం మహత్ ॥ ప్రణీతశ్చాప్రణీతశ్చయథాగ్నిర్దైవతంమహత్॥ శ్మశానేష్వపితేజస్వీ పావకోనైవ దుష్యతి ॥ హూయమానశ్చ యజ్ఞేషుభూయఏవాభివర్ధతే ॥ ఏవంయద్యప్యనిష్టేషు వర్తంతేసర్వకర్మసు ॥ సర్వథాబ్రాహ్మణాఃపూజ్యాః పరమందైవతంహితదితి॥ మనునాకంఠరవేణాభిధానాత్ ॥ బ్రాహ్మణస్యనౌకాదినా మ్లేచ్ఛాదిదేశగమనేపి హుతాశనవత్సర్వపారిశుద్ధ్యాపాదకత్వేన నాస్యదోషసంబంధఇత్యలమతిప్రసంగేన ॥ ... ... *

శ్రీ

సముద్రయానమీమాంసా. శివమొగ్గెయిందబందద్దు.

కెలవుదివసద కెళగె బెంగళూరు శ్రీవైష్ణవమహాజనంగళ పైకి కెలవరు నమ్మకూటదల్లి ఒబ్బరు- ఇంగ్లాండిగె హోగిబందద్దన్ను నిమిత్తీకరిసి- ఈకలియుగదల్లి సముద్రయానకూడదెంతలు ఒందువేళె నడదాగ్యూ మూరుదివసక్కెమీరి సముద్రయాత్రెమాడిదవను ప్రాయశ్చిత్తదింద శుద్ధనాదాగ్యూ సవ్యవహారక్కె అయోగ్యనాగిరువనెంతలు ప్రసిద్ధపడిసిద పత్రికెగె- యథాశక్తి- యథామతి - ప్రత్యుత్తరరూపవాగి ఇదన్ను బరియుత్తేవె - సదరీపత్రికెయల్లి నమూదాదవచనగళన్ను నావు నోడిద ఇతరవచనగళన్ను పర్యాలోచిసలాక్కద్దాగిదే- నారదవచనదల్లిరువ "పితృద్విట్పతితష్షండో యశ్చస్యాదపయాత్రితః । ఔరసా అపి నైతేంశంలభేరన్ క్షేత్రజాః కుతః॥ ,, అపయాత్రితః ఎంబశబ్దక్కె - సముద్రయానమాడిదవనెంబ అర్థవ్యవహారమయూఖదల్లి ఇదె- యథా, అపయాత్రితః రాజద్రోహాద్యపరాధేన బంధుభిర్ఘటస్ఫోటాదినా బహిష్కృత ఇతి మదనః। వ్యవసాయార్థం నావాదినా సముద్రమధ్యే ద్వీపాంతరంగన్తేతి తు యుక్తం- ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌయాతుశ్శోధితస్యాప్యసంగ్రహః। ఇతి తస్యకలౌసంసర్గ నిషేధాత్ ॥ రాజద్రోహాదౌఘటస్ఫోట బహిష్కారయోరితివిధానాచ్చ॥ శంఖలిఖితౌ- అపయాత్రితైరక్షపిండోదకానివ్యావర్తంతే ఇతి. అర్థవు॥ రాజద్రోహాది అపరాధక్కోస్కర ఘటశ్రాద్ధమూలక బంధుగళింద బహిష్కృతనా- అపయాత్రితను; అవను అపంక్తనెందు మనువను హేళిద్దానె- ఆదరె రాజద్రోహి విషయదల్లి ఘటశ్రాద్ధవాగలి బహిష్కారవాగలి ఎల్లియూ హేళిసలిల్లవాద్దరింద వ్యవసాయ మొదలాద కార్యక్కె నావెయన్నేరి సముద్రయానమాడువవనెంబ అర్థయుక్తవాగిదె - యాకెందరె ద్విజస్యాబ్ధౌ

తునౌయాతుః ఎంబవచనదింద కలియుగదల్లి సముద్రయాయి యసం
సర్గనిషిద్ధవాగిధే॥ శంఖలిఖితరుకూడ హేళిద్దారే - అపయాత్రిత
నాదరె- అనంశను- మత్తుఅవనిగె పిండోదకవెందరె - అపరక్రియె
కూడదెందు - ఆదరె-సదరీనారదవచనవు - సరస్వతీవిలాసవెంబ
ప్రతాపరుద్రరాయకృత ధర్మశాస్త్రదల్లియుఇధే - అల్లిఅపయా
త్రితః॥ ఎంబశబ్దకె-బదలాగి- అపపాతితః ... దిధె - అదక్కె-సర
స్వతీవిలాసకారరు మాడిరువవ్యాఖ్యానవేనందరె. అపపాతితో-మ
హాపరాధో బంధుభిర్బహిష్కృతః- అర్థ ॥ అపపాతితనెందరె-
మహాపరాధమాడిద్దక్కె-బంధుగళింద బహిష్కృతను - ఈపాఠవ
న్నవలంబిశిదరెసముద్రయాయిఎంబ అర్థ ... దొరియువది
ల్లా-విజ్ఞానేశ్వరీయదల్లియాజ్ఞవల్క్యస్మృతి ... నేఅధ్యాయద ౨౩౯
నేశ్లోకవాద ‹‹క్లీబో౽థపతిత స్తజ్జః పంగురున్మత్తకో జడః| అంధో౽చికి
త్స్యరోగాద్యైర్భర్తవ్యాస్యుర్నిరంశకాః॥ ›› ఎం ... అనంశరన్న
హేళిరువవచనదల్లి-దీర్ఘరోగియు- అనంశనెందు హేళిఇధె- ఈ
వచనదవ్యాఖ్యానదల్లి- విజ్ఞానేశ్వరరు మేలే హేళిద- పితృద్విట్ ఎం
బనారదవచనవన్నుబరెదుఇద్దారె - ఆదరె- అపయా ... ఎంబద
క్కె-బదలాగి॥యశ్చస్యాదౌపపాతికః ఎంబపాఠవుఇల్లియిధె - వ్యవ
హారకాండ ౧౪౧ ఉపపాతకవందరె॥ చికిత్స్యరోగవిశేష- ఔప
పాతకః అందరె అంథారోగవుళ్ళవను-ఇదు యాజ్ఞవల్క్య వచన
క్కె-సమన్వయిసువద్దరింద ఈపాఠవెసరియాద్దెంబద కెయాయావసం
శయవూఇల్ల- శంఖలిఖితవచనదల్లియు - అపయాత్రితఎంబపాఠఅ
పపాఠవాగిధేయే-ఇల్లవె-ఎంబదన్నమూలస్మృతియన్ననోడినిశ్చ
సబేకు- ఈవచనవిజ్ఞానేశ్వరీయల్లియిల్ల అదుసరియాద పాఠవెందు -
ఇట్టుకొండాగ్యూ - అపయాత్రితపదక్కె సముద్రయాయి ఎంబ
తదర్థతప్పువద్దు, అపఎందరె-దూర-యాత్రితః అందరె-హో ర

డిసల్పట్టవ-అందరె - గడీపార్ మాడల్పట్టవనెంబఅర్థయుక్తవాగి ధె- గడీపారమాడోణవు- రాజద్రోహకోసుర రాజనిందమాడల్పడువదు। బంధుగళిందల్లవు ఈప్రకార-అవను దేశభ్రష్టనాగి- బంధుగళిగెమృతప్రాయనాద్దరిందలు- రాజద్రోహవుదొడ్డతప్పితవాద్దరిందలూ- ఆద్రోహిగె - అంథ పిండో... కూడదెందు హేళిరువదు యుక్తవాగిధె - స్త్రీపునరు... రిందలి, గండనురాజకిల్బిషియాదరు॥నష్ట-మృతత్యాజ్యవిట్టగళల్లిహ్యాగోహాగెయె- స్త్రీగెవునరుద్వాహవాగబహుదెంబ వచనగళిరువద్దరింద ఈ విషయదల్లియూ - రాజకిల్బిషియుబంధుగళిగు పత్నిగుమృతప్రాయ... నెందు పూర్వదస్మృతికారరుభావిశిద్దరెందుతోరుత్తదె -

మనుస్మృతియల్లిమహాపాతకప్రకరణదల్లిసముద్రయా నవుమహాపాతకవెందుయల్లియుహేళిల్ల యాజ్ఞవల్క్యస్మృతియల్లియూ- అదుమహాపాతకవెందుపరిగణిసల్పట్టిల్లమహాపాతకదింద పతితనాదవనిగె- ఘటశ్రాద్ధమాడి-అవనసంపర్కబిట్టు - అవనిగెఅంశకొడబహుదెందుమనుస్మృతియ ౯ - ౧౮ ... నేశ్లోకగళల్లిహేళిధె అదేప్రకారయాజ్ఞవల్క్యస్మృతియ ౩- ... నేశ్లోకదల్లిహేళియిధె- ఆదరెపతితనాదవను ప్రాయశ్చిత్తమాడికొండరె-అవనన్న జిగుప్సిసబారదెంతలు మొదలినంతె అవనసంగడ సవ్యవహారమాడబహుదెంతలు-ఈవిషయస్మృతిగళల్లియుహేళియిధె - యథా - మనుః॥ ఏనస్విభిరనిర్ణిక్తైర్నార్థంకంచిత్సహాచరేత్। కృతనిర్ణేజనాంశ్చైవనజిగుప్సేతకర్హిచిత్॥

కుల్లూకభట్టరవ్యాఖ్యాన॥ నజిగుప్సేత్ - ననిందేత్॥ కింతుపూర్వవద్వ్యవహరేత్ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ చరితవ్రతఆయాతేనినయెరన్నవంఘటం। జిగుప్సేరన్నచాప్యేనం సంవసేయుశ్చసర్వశః। సంవసేయుఃఅందరే.అవనసంగడసహవాసమాడబహుదు- ఆదరెఈ

వచనకెరూవినాయతియాగిమనుమత్తు యాజ్ఞవల్క్యరు ఏకవాక్యతె యాగిహేళిరువదేనందరె॥ మనుః॥ బాలఘ్నాంశ్చ-కృతఘ్నాంశ్చ విశుద్ధానపిధర్మతః।శరణాగతహంతౄంశ్చస్త్రీహంతౄంశ్చనసం వసేత్॥ యాజ్ఞవల్క్యః।శరణాగతబాలస్త్రీహింసకాన్సంవసేన్నతు చీర్ణవ్రతానపిసదాకృతఘ్నసహితానిమాన్ ౧-౨౯౮॥అర్థవు॥ బాలఘ్నరు-ఉపకారమాడిదవరన్నకొందవరు,మరతవరు- శరణా గతరన్నకొందవరు- స్త్రీహత్యమాడిదవరు-ప్రాయశ్చిత్తశుద్ధిమా డికొండాగ్యూఅవరసంగడవాసమాడబారదు- ఇదెల్లాఅతిగర్హి తకృత్యగళాద్దరిందలు మహాపాతకగళిగె- సమానవాద్దరిందలుఅవ రసహవాసకూడదెందుహేళిద్దుయుక్తవాగియేఇదె - విశుద్ధనాద సముద్రయాయియసంసర్గకూడదెందు మనుయాజ్ఞవల్క్యరతాత్ప ర్యవాగిద్దరెఅదన్నమేలినవచనదల్లి శేరిసుత్తాఇద్దరు- వ్యాఖ్యానకా రరాదకుల్లూకభట్టరువిజ్ఞానేశ్వరరుకూడా - ద్విజస్యాబ్ధౌతు నౌ యాతుః ఎంబవచనవన్ను- మేలినవచనదకెళిగెఅగలి-ఇన్నెల్లాగలి హేళదెఇరువద్దరింద - ఆవచనదల్లిహేళిదనాల్కు బగెపాతకిగళ హొరతుఉమికాదవ ఎల్లాదోషిగళు ప్రాయశ్చిత్తదింద సవ్యవహార యోగ్యరాగువరెంబదెఅవరుగళఅభిప్రాయవెన్నువదకెసంశయ విల్ల-ప్రాయశ్చిత్తవాదవరసవ్యవహారత్వవిషయదల్లిఅతిస్పష్టవాగి విజ్ఞానేశ్వరరుహేళిరువదరతాత్పర్యవన్నఈకెళగెబరియుత్తేవె-అ దన్నతిళుకొళ్ళువదకె-అవశ్యవాగిజ్ఞాపకదల్లిట్టుకొళ్ళ బేకాద్దేనం దరె-ధర్మశాస్త్రదల్లితప్పితగళెరడువిధవాగివింగడిసల్పట్టిదె.

౧ నేపాతిత్యవన్నుంటుమాడువ-అందరె యావదన్నమాడిదరె స్వసమాజదింద హొరగెబీళుత్తానె అంథాబ్రహ్మహత్యె, సురాపానః గురుతల్పగమనమహాపాప,అతిపాప,స్వర్ణస్తేయ, స్వస్రుమాతృః గమనముంతాదవుగళు - ... ... *

ఆ నేదు పాతిత్యవన్నుంటుమాడదె - దోషవన్నుమాత్ర ఉంటు మాడువకృత్యగళు అందరె ఉపపాతకగళు; జ్ఞానేశ్వరరు హేళువ దేనందరె- ... ... *

బుద్ధిపూర్వక పాతిత్యవన్నుంటుమాడువకృత్యమాడిదవనిగె ప్రాయశ్చిత్తదింద ఈలోకదలి సవ్యవహార యోగ్యతెబరువదు - ఆకృత్యద దోషమాత్రఅవనిగె హోగలారదు - అదన్నవనునరకానుభవమాడితీరబేకు - ఇంథాపతనీయ కృత్యవన్న అబుద్ధిపూర్వకమాడిదరె ప్రాయశ్చిత్తదింద - దోషక్షయవ్యవహారయోగ్యతె ఇవెరడూ ఉంటాగువదు - అపతనీయకృత్యవన్న - అందరె- ఆ నేతరహ- తప్పితవన్న బుద్ధిపూర్వక మాడిదాగ్యూ ప్రాయశ్చిత్తదింద దోషక్షయ వ్యవహారయోగ్యతె - ఇవెరడు ఉంటాగువదు (విజ్ఞానేశ్వరీయ) ౩-౩౯ మనుస్మృతియ౩నెఅధ్యాయద- ౫౮నేశ్లోకదల్లిఅగారదాహీగరదః కుండాశీ సోమవిక్రయీ। సముద్రయాయీవందీచ తైలికఃకూటకారకః) సముద్రయాయి ముంతాదవరు; విగర్హితాచారిగళు. అపాఙ్క్తేయరు ద్విజాధమరాద్దరింద - అవరన్నదైవ పైతృక - ఈ ఉభయకర్మగళల్లి బిట్టుబిడతక్కద్దెందు హేళిఇదె. యథా ॥ ఏతాన్విగర్హితాచారానపాఙ్క్తేయాన్ ద్విజాధమాన్ । ద్విజాతిప్రవరోవిద్వానుభయత్రవివర్జయేత్ ॥ అపరె - ఇదే ప్రకరణదహిందుముందినశ్లోకదల్లి ॥ పతిత . స్తేన . క్లీబ. చికిత్సక. అందరె - వైద్య. దేవలక . అందరె - ద్రవ్యార్థ విగ్రహారాధనె మాడువవ - రాజనౌకర - అందరె - గ్రామనౌకరియన్నుమాడువవరు . విపణేనజీవంతః అందరె - అంగడివ్యాపారమాడువవరు హాళకుడుగురుళ్ళవ - కరె హల్లుళ్ళవ - వార్ధుషి- యందరె-బడ్డి ఇందజీవిసువను - కుశీలవనెందరె - గాయక - నాట్యగారను - కురుడ- భృతకాధ్యాపకనెందరె - సంబళకెట్టు అధ్యయనహేళికొ

డువవ - అవనల్లి ఓదువవను - జూజాడువ- నక్షత్రజీవి - అందరె జ్యోతిషరు సదాయాచనమాడువవ - క్షేత్రనిర్యాతక - అందరె దుడ్డుతెగదుకొండుశవహొత్తవ - ఆయుధవిద్యేహేళికొడువవ. యాజ్ఞవల్క్యశ్లో ౧౬౩ ప్రకారగ్రామయాజి అందరె- గ్రామపురోహిత - ఈముంతాదవరెల్లరు సముద్రయాయి సంగడసహపతితరాగిరువదల్లదె - ఏతాన్విగర్హితాచారాన్ ఎంబశ్లోకవు - ఇవరెల్లరిగులగావాగిఇద్ధే - ఇవరెల్లరు యజ్ఞయాగశ్రాద్ధాదిదైవపైతృక కార్యగళల్లి - పౌరోహిత్య - ఋత్విక్ బ్రహ్మత్వ - బ్రాహ్మణార్థ, ముంతాదవుగళిగె అపరిశుద్ధరెహొతు సామాన్యరాగిఅపాత్రేయగల్ల - పరాశరమాధవీయదల్లి శ్రాద్ధె వర్జనీయబ్రాహ్మణాః । ఎందుమేలెహేళిదవరన్నెల్లాబరకొండు - ఏవంబ్రాహ్మణాన్ ప్రాగేవసమ్యక్పరీత్యపూర్వేద్యుర్నిమంత్రయీత ఎందుహేళిరువద్దరింద ఇవరుగళిగె శ్రాద్ధనిమంత్రణకూడదెహొతు ఆపాత్రేయత్వవిల్లా - ఇవరుగళల్లి పతితను ప్రాయశ్చిత్తమాడికొండాగ్యు ఇతరెన వ్యవహారకెకూడా అయోగ్య - శ్రాద్ధభోజనభిన్నపతితనూ శేరిద్దానష్టే - నిమంత్రణక్కెఅయోగ్యనెందు అర్థమాడదరె- చరితవ్రతఆయాతెఎంబనునుయాజ్ఞవల్క్యరుగళవచనకె విరోధబరుబదు.

సరకారనౌకరి వాణిజ్య ముంతాద్దన్నమాడువరుహ్యాగోహాగే యెసముద్రయాత్రేమాడిదవసునిమంత్రణొత్సవకెర యోగ్యనల్ల- ఇష్టుమాత్రవె సముద్రయాయివిషయదల్లి- మనుహేళిరువదాగిధ్దే.

ఈసంసర్గదోషవన్నకురితుస్వల్పబరియుత్తేవె.

మనుః. సంవత్సరేణపతతి పతితేనసహాచరన్ । యాజనాధ్యాపనాద్యౌనాన్నతుయానాసనాశనాత్ ॥ ఇదకెస్వాభావికార్థ - పతితనసంగడయాజన అధ్యాపన - హెణ్ణుకొట్టుతెగదుకొళ్ళువణ

ఈప్రకారఒందువర్షసహవాసమాడిదరెపతితనాగువను. ఆదరెస ముద్రయాన ఆసనభోజనగళిందహొగల్ల. అర్థాత్ సంవత్సరదమే లెపతితనాగువను. కుల్లూకభట్టరిగింతపూర్వికరాదగోవిందరాజరు- ఈవచనకెక్క ఇదేరీతివ్యాఖ్యానమాడిద్ధారె- గోవిందరాజస్తుయాజ నాదీనాంత్రయాణాం సంవత్సరేణపాతిత్య హేతుత్వం సహాసనా దీనాంలఘుత్వాల్. న సంవత్సరేణకింతుతస్మాదూర్ధ్వంనపతతీతి వ్యాచష్టే, ఆదరెఇతరస్మృతిగళుమనువచనకెక్క విరోధవాగిరువదరి న్దఅవుగళసంగడసమన్వయమాడుత్తైవెంబదాగి - కుల్లూకభట్టరుఈ కెళిగినఅర్థమాడిద్ధారె- యాజనాధ్యాపనయానగళిందల్ల. యా కందరె- ఈసహవాసగళిందతత్క్షణపతితనాగువను. యాన- ఆసన, అశన, గళింద ఒందువర్ష పతిత నసంగడసంసర్గమాడిదరె ప తితనాగువను, ఈఅర్థప్రకారవాదరూ ఒందు- వర్షపర్యంతప తితనసంగడసహభోజనమాడిదరెపాతిత్యఉంటాగువదు - ఆదరె సహభోజనదింద తత్క్షణపాతిత్య వెందు దేవలరు హేళిద్ధారె, వి ష్ణుస్మృతియల్లి యానదింద సద్యఃపాతిత్యహేళిధే - సహభోజన దింద సద్యఃపాతిత్యవెందు ఈ ఎరడు వచనగళల్లియూ హేళలిల్ల. ఈవచనగళుయావవందరె. దేవలః ॥ యాజనం యోనిసంబంధం స్వాధ్యాయం సహభోజనం । కృత్వాసద్యః పతత్యేవ పతితేనన సంశయః ॥ విష్ణుః ॥ ఆసంవత్సరాత్ పతతి పతితేన సహాచరన్ । సహయానాశనాభ్యాంతు సంయానాత్సద్యఏవహి ॥ బోధాయనః ॥ సంవత్సరేణపతతి పతితేనసహాచరన్ । యాజనాధ్యాపనా ద్యా నాత్ సద్యోనశయనాసనాత్ ॥ ఆద్దరింద సభోజనదింద పాతిత్య తత్క్షణవె - అథవా సంవత్సరానంతరవె, ఎంబవిషయదల్లి - ఋషి గళ మతభిన్నభిన్నవాగిధె - తత్సంయోగిచ సంచమః ఎందుమహా

పాతకియసంసర్గమాడిదవనుకూడా మహాపాతకీయెందు హేళి యిద్దే. ఆదరె - మహాపాతకిగె కెలవు సందర్భదల్లి - మరణాంత ప్రాయశ్చిత్తవిధిస బేకెందిరువదరింద - అవనసంసర్గిగు - అదే ప్రాయశ్చిత్తవిధిస బేకేయెందు కేళిదరె - సంసర్గిగె స్వల్పకడిమె యాదప్రాయశ్చిత్తవన్ను విధిసబేకెందు హేళువ కెలవుజనగళన్ను కుల్లూకభట్టరుఉదహరిసిద్ధారె. సాక్షాత్సంసర్గిగె పాతిత్యహేళి ద్దరింద సంసర్గియసంగడ సంసర్గమాడిదవనిగె పాతిత్యవిల్ల - ఆ దాగ్యూదోషప్రాప్తియాగువదరింద - అవనుకూడాయథోచితప్రా యశ్చిత్తమాడికొళ్ళబేకెందు విజ్ఞానేశ్వరరుహేళిద్ధారె. వృద్ధపరా శరస్మృతియల్లి ఈకేళిగినవచనగళిరువంతె బెంగళూరుమహాజనం గళ పత్రదల్లిహేళిదే- " సంసర్గదోషస్తేనాద్యైర్మహాపాతక నిష్కృతిః । దేశ గ్రామ కులాని స్యుః భాగభాజి కృతాదిషు-॥ కలౌతు కేవలంకర్తా ఫలభుక్ పుణ్యపాపయోః ॥ కలౌనాస్తీతి అధ్యాహార్యం.,, భావార్థ - కలియుగదల్లి స్వర్ణస్తేయాది మ హాపాతకియసంగడమాడెద సంసర్గక్కె దోషవిల్ల - దోషశబ్ద - పాతిత్యవెందిట్టుకొండు- పాతిత్యవిల్లవెందుఅర్థమాడబేకాగితో రుత్తదె - హాగూ మహాపాతకగళిగె మరణాంత ప్రాయశ్చిత్త వూవిధిసతక్కద్దల్ల, కృతత్రేతాద్వాపరయుగగళల్లి-ఒబ్బనుమాడిద పుణ్యపాపగళిగె క్రమవాగి- అవన- దేశ- గ్రామ-కుల - ఇవుగళల్లి అంతర్గతరాదవరు భాగిగళాగిద్దరు- ఆదరె- కలియుగదల్లి - క ర్తామాత్ర- అవనపుణ్యపాపఫలవన్ను అనుభవిసువను.

పరాశరస్మృతెయ ౭౮౪ శ్లోకదల్లి హేళిరువదేనందరె, ఆసనాచ్ఛయనాద్యానాత్సంభాషాత్సహభోజనాత్ । సంక్రమంతి హి పాపాని తైలబిందు రివాంభసి ॥ అర్థ ॥ పతితనసంసర్గ - ఏకాసన- ఏకశయన- సంభాషణ- సహభోజన - ఇవుగళింద పాప

హ త్తికొండు హోళ్ళువదు సీరినల్లిబిద్ద తైలబిందువినో పాదియల్లి ఈసంస ర్గదింద పాపప్రాప్తవాగువదెందు - హేళిదరె హొరతు పాతిత్యబరువదాగి హేళలిల్ల వాద్దరింద ॥ సంసర్గదోషః పాపేషు.॥ ఎంబవచన ప్రకారకలియుగదల్లి పతితసంసర్గదింద పాతిత్యబరువదిల్ల దోషమాత్ర బరువదెందుమాధవాచార్యరు నిర్ణయమాడిద్దారె, దోషప్రక్షాళనార్థ యథోచితప్రాయశ్చిత్తమాడికొళ్ళలే బేకు. ఆప్రాయశ్చిత్తవుపరాశరరిందఉక్తవాగిదె॥ అదేరీతియాగి నిర్ణయసింధుకారరు హేళిద్దారె ॥ యథా ॥ కలౌకర్తైవలిప్యత ఇతివ్యాసోక్తేః । పతితసంసర్గ దోషసత్వేపిపాతిత్యంనేత్యర్థః. ఈసంసర్గదోషవు ప్రాయశ్చిత్తవాగద పతితనసంగడనడెద సంసర్గదిందలే హొరతు ప్రాయశ్చిత్త వాదవన సంగడ నడెద సంసర్గకెండు యావ దోషవు ఇల్ల వెందు మొదలే హేళియద్దే, ఆద్దరింద మహాపాతకియ సంగడసంసర్గదింద పాతిత్యబరువదెందు హేళువ - మను - మత్తు - యాజ్ఞ్యవల్క్య వచనగళు ఈ యుగక్కె సంబంధిసువదిల్ల-ఈగదోషమాత్రబరువదుపతితనసంగడయానసంబంధమాడిదరె సద్యః పాతిత్యవెంద సదరిస్మృతిగళల్లిహేళిద్దారె - ఇదక్కెవినాయతియాగి యాజ్ఞ్యవల్క్యరు హేళిరువ ద్దేనందరె. కన్యాం సముద్వహేదేషాం సోపవాసా మకించనాం ॥ అర్థ ॥ ఈపతితర హెణ్ణన్ను అవర ఒడెవెవస్తుయిల్లదెయుఉత్తు ఉపవాసవ్రతమాడిశిమదువెమాడికొళ్ళబహుదు.ఇమపాతిత్యావస్తెయల్లి ప్రాయశ్చిత్తవాగద పతితన మగళన్న తెగదుకొళ్ళువ విషయ వెంతలు మదువెయాదమేలె అనుళుతన్న తందెయ సంబంధబిడబేకెంతలు విజ్ఞానేశ్వరరు హేళిధారె . ఈగిన శిష్టాచారనోడిదరె స్వర్ణస్తెయాది మహా పాతకక్కె సరియాద ప్రాయశ్చిత్త నడెయువదిల్ల , కూట సాక్షి ఘోజరి ముంతాదపత్పిత

ಕೆಲ- ಕಾರಾಗೃಹ ಪ್ರವೇಶಕೆಲ- ಶುದ್ಧಿ ವಿನಹಾ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ನಡಿಯುವದಾಗಿಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ವೇಶ್ಯಾಗಮನ, ಪರಸ್ತ್ರೀಗಮನ, ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀ ಗಮನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರದೋಷವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವದೇ ಯಿಲ್ಲ, ಅ ವರಸಂಗಡಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಂಸರ್ಗನಡಯುತ್ತಿಧೆ. ... *

ಈಕಲಿವರ್ಜ್ಯಧರ್ಮವಚನಗಳನ್ನನೋಡಣ.

ವೃದ್ಧಪರಾಶರೇ॥ ಸಮುದ್ರಯಾತ್ರಾಸ್ವೀಕಾರಃ ಕಮಂಡಲುವಿಧಾರಣಂ॥
ಹೇಮಾದ್ರೌ। ದೇವಲಃ। ಸಮುದ್ರಯಾತ್ರಾಸ್ವೀಕಾರಃಕಮಂಡುಲುವಿಧಾರಣಂ
ಬೃಹನ್ನಾರದೀಯೇ॥ ಸಮುದ್ರಯಾತ್ರಾಸ್ವೀಕಾರಃಕಮಂಡುಲುವಿಧಾರಣಂ॥

ಪರಾಶರಮಾಧವೀಯದ ೨೮ ನೇಪುಟದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಸಮಯಪ್ರಮಾಣಕವಚನಗಳೆಂದು ಈಕೆಳಗಿನವಚನಗಳು ಬರಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೧ ವಿಧವಾಯಾಂನುತೋತ್ಪತ್ತಾ ದೇವರಸ್ಯನಿಯೋಜನಂ॥
೨ ಬಾಲಿಕಾಕ್ಷತಯೋನ್ಯಾಶ್ಚವರೇಣಾನ್ಯೇನಸಂಸ್ಕೃತಿಃ॥
೩ ಕನ್ಯಾನಾಮಸವರ್ಣಾನಾಂ ವಿವಾಹಶ್ಚದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ॥
೪ ಆತತಾಯಿದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯಾಣಾಂ ಧರ್ಮಯುದ್ಧೇನಹಿಂಸನಂ॥
೫ ದ್ವಿಜಸ್ಯಾಬ್ಧೌತುನಿರ್ಯಾಣಂಶೋಧಿತಸ್ಯಾಪಿಸಂಗ್ರಹಃ॥
೬ ಸತ್ರದೀಕ್ಷಾಚಸರ್ವೇಷಾಂಕಮಂಡುಲುವಿಧಾರಣಂ॥
೭ ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಗಮನಂ ಗೋಸಂಜ್ಞಪ್ತಿಶ್ಚ ಗೋಸವೇ॥
೮ ಸೌತ್ರಾಮಣ್ಯಾಮಪಿಸುರಾಗ್ರಹಣಸ್ಯಚಸಂಗ್ರಹಃ॥
೯ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಹವನ್ಯಾಶ್ಚಲೀಢಾಲೇಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹಃ॥
೧೦ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರವೇಶೋವಿಧಿಚೋದಿತಃ॥
೧೧ ಉಕ್ತಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಾಪೇಕ್ಷ ಮಘಸಂಕೋಚನಂತಥಾ।
೧೨ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಾನಂಚ ವಿಪ್ರಾಣಾಂಮರಣಾಂತಿಕಂ॥
೧೩ ಸಂಸರ್ಗದೋಷಸ್ತೈನಾದ್ಯೈರ್ಮಹಾಪಾತಕನಿಷ್ಕೃತಿಃ॥
೧೪ ವರಾತಿಥಿಪಿತೃಭ್ಯಶ್ಚ ಪಶೂಪಕರಣಕ್ರಿಯಾ॥
೧೫ ದತ್ತೌರಸೇತರಾಣಾಂತು ಪುತ್ರತ್ವೇನಪರಿಗ್ರಹಃ॥

೧೬ ಸವರ್ಣಾನಾಂತಥಾಮ್ಸ್ಪಷ್ಟೈಸ್ಸಂಸರ್ಗಶ್ಶೋಧಿತೈರಪಿ ॥
೧೭ ಅಯೋನೌಸಂಗ್ರಹೋವಿತ್ತೇಪರಿತ್ಯಾಗೋರುಗ್ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ॥
೧೮ ಅಸ್ಥಿಸಂಚಯನಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶನಮೇವಚ ॥
೧೯ ಶಾಮಿತ್ರಂಚೈವವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಸೋಮವಿಕ್ರಯಿಣಂತಥಾ ॥
೨೦ ಷಡ್ಭಕ್ತಾನಶನೇನಾನ್ನ ಹರಣಂಹೀನಕರ್ಮಣಃ ॥
೨೧ ಶೂದ್ರೇಷು ದಾಸಗೋಪಾಲ ಕುಲಮಿತ್ರಾರ್ಧಸೀರಿಣಾಂ ॥
೨೨ ಭೋಜ್ಯಾನ್ನತಾಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯತೀರ್ಥಸೇವಾತಿದೂರತಃ ॥
೨೩ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯಗುರುದಾರೇಷು ಗುರುವದ್ವೃತ್ತಿರೀರಿತಾ ॥
೨೪ ಆಪದ್ವೃತ್ತಿರ್ದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯಾಣಾಂ ಅಶ್ವಸ್ತನಿಕತಾತಥಾ ॥
೨೫ ಪ್ರಜಾರ್ಥಂತುದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯಾಣಾಂ ಪ್ರಜಾರಣಿಪರಿಗ್ರಹಃ ॥
೨೬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಪ್ರವಾಸಿತ್ವಂ ಮುಖಾಗ್ನಿಧಮನಕ್ರಿಯಾ ॥
೨೭ ಬಲಾತ್ಕಾರಾದಿದುಷ್ಟಸ್ತ್ರೀಸಂಗ್ರಹೋವಿಧಿಚೋದಿತಃ ॥
೨೮ ಯತೇಸ್ತುಸರ್ವವರ್ಣೇಭ್ಯೋ ಭಿಕ್ಷಾಚರ್ಯಾವಿಧಾನತಃ ॥
೨೯ ನವೋದಕೇದಶಾಹಂಚದಕ್ಷಿಣಾಗುರುಚೋದಿತಾ ॥
೩೦ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಷುಶೂದ್ರಸ್ಯಪಚನಾದಿ ಕ್ರಿಯಾಪಿಚ ॥
೩೧ ಭೃಗ್ವಗ್ನಿಪತನಾದ್ಯೈಶ್ಚ ವೃದ್ಧಾದಿಮರಣಂತಥಾ ॥
೩೨ ಗೋತೃಪ್ತಿಶಿಷ್ಟೇಪಯಸಿ ಶಿಷ್ಟೈರಾಚಮನಕ್ರಿಯಾ ॥
೩೩ ಪಿತಾಪುತ್ರವಿರೋಧೇಷು ಸಾಕ್ಷಿಣಾಂದಂಡಕಲ್ಪನಂ ॥
೩೪ ಯತೇಸ್ಸಾಯಂಗೃಹಸ್ಥತ್ವಂ ಸೂರಿಭಿಸ್ತತ್ವತತ್ಪರೈಃ । ಏತಾನಿ ಲೋಕಗುಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಕಲೇರಾದೌಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥ ನಿವರ್ತಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪೂರ್ವಕಂ ಬುಧೈಃ । ಸಮಯಶ್ಚಾಪಿಸಾಧೂನಾಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ವೇದವಿದ್ಭವೇತ್. ॥ ಇದೇವಚನಗಳನ್ನು ಪರಾಶರಮಾಧವೀಯದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೈದ್ಯನಾಥದೀಕ್ಷಿತರು ತಮ್ಮಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾಫಲ ॥ ಇದೇವಚನಗಳು ಧರ್ಮಜ್ಞಸಮಯ ಪ್ರಮಾಣಕವಚನಗಳೆಂದು ಸ್ಮೃತಿರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಈವಚನಗಳು ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧುಯ

వినల్లియుఇవే. హేమాద్రికారరుఇవుగళు ఆదిత్యపురాణ వచనగళెందుబరకొండిరువదాగి నిర్ణయసింధువినల్లి హేళిధే.

ఆదరె పరాశరమాధవీయదల్లి నష్టే - మృతె-ఏంబశ్లోకదకెళగె " ఊఢాయాః పునరుద్వాహం జ్యేష్ఠాంశంగోవధం తథా ,, ఎంబ వచనవు ఆదత్యపురాణదల్లిరువదాగి మాధవాచార్యరుహేళిరువద్దరింద - అదేఅర్థబోధకవాద - కాలికాతుతయోన్యాశ్చవరేణాన్యేనసంస్కృతిః। ఎంబమేలెహేళిద ౨ నేవచనవు-పునరుక్తవాగిఆదిత్యపురాణదల్లిబరువదక్కెకారణవిల్ల.మత్తు ౩౧-నేవచనదల్లిభృగ్వగ్నిపతనవృద్ధాదిమరణకూడదెందుహేళిధేయష్టే - హీగెపూర్వదల్లిచికిత్స్యరోగప్రాప్తవాదవరు ఆత్మహత్యె మాడికొళ్ళుత్తాఇద్దరు - అదిత్యపురాణదల్లి ఈప్రకార ఆత్మహత్యమాడికొళ్ళబహుదెందుహేళిరువవచనగళుపరాశరమాధివీయద॥౧౪౫నేపుటదల్లిఅవే- సదరీ ౩౧నేవచనవుఇదక్కెవిరోధవాగిరువద్దరింద - అదుఆదిత్యపురాణదల్లిరలారదు - ... ... *

బెంగళూరుమహాజనంగళపత్రికెయల్లి। ద్విజస్యాబ్ధౌతునాయాతుఃశోధితస్యాపిసంగ్రహాః। సత్రదీక్షాపిసర్వేషాం ద్విజానాంప్రాణిహింసనం,, ఎంబశ్లోకవృద్ధపరాశరవచనవెందునమూదాగిధే- ఆదరెబబ్బరన్న విచారిశిద్దరల్లి వృద్ధ పరాశరస్మృతియల్లిసదరీశ్లోకవిల్లవెందుతిళియబంతు విశ్వనాథనారాయణమండలీకరు ఛాపిశిరువమయూఖదల్లి.సదరీశ్లోకదపూర్వార్ధదమట్టిగెఇధే.అదాదరుఇంథావరవచనవెందుమయూఖదల్లిహేళిల్లఈకారణగళింద మేలె బరియల్పట్ట వచనగళు యావస్మృతి పురాణగళదుఅల్ల - ధర్మజ్ఞ సమయప్రమాణకవచనగళెంబదెస్థిరపడుత్తదె - ధర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణంవేదాశ్చ ఎందుధర్మసూత్రకారరు - ధర్మజ్ఞరుమాడువ ఏపాడుమత్తు వేదసహ ప్రమాణవెందు హేళిద్దారె - ఇల్లిధర్మజ్ఞరెం

దరె స్వతంత్రవాగి స్మృతిగళన్న మాడిద ఋషిగళెంతలు అద్దరింద లెస్మృతిగళ హొసదన్న హేళలిల్లవె.తలూతిళిదిద్దవు-

ఈకలివర్జ్య ధర్మవచనగళన్న కలియుగదఆదియల్లి- బుధరు వ్యవస్థాపూర్వకవాగి హేళిద్దె.దునమూదాగిధెయష్టె, కలియుగదఆదియల్లె సదరీవచనగళు హుట్టగిల్లవెంతలు ఊహిసబేకాగిధె. యాతక్కెందరె కలియుగదఆదియల్లికలియుగక్కోస్కరహుట్టిదపరాశరస్మృతియఅనేకభాగగళిగు సదరివచనగళిగుపరస్పరవిరోధవిధె నం॥౨నేవచనవు - పరాశరర-నష్టెమృతె - ఎంబవచనక్కెవిరోధవాగిధె.నం॥౩వచనదల్లి - అసవర్ణవివాహకూడదెందు హేళిధె- ౨౨రల్లి-దాసగోపాలముంతాదవర అన్నఊటామాడబారదెందు యిధెఆదరె దాసనాపితగోపాలముంతాదవరుఅసవర్ణవివాహదిందహుట్టిదవరెంతలు- ఇవరుమాడిదఅన్న బ్రాహ్మణనుభోజనమాడబహుదెంతలు- పరాశర-స్మృతియల్లి హేళియిధె - ౩॥మత్తుక్షత్రియ-వైశ్యరు సదాచారిగళాగిద్దరె అవరమనెయల్లిబ్రాహ్మణనుభోజనమాడబహుదెందు హేళియిధె - అసవర్ణవివాహక్కెహుట్టిదవరఆశౌచక్రమ -౭నేశ్లోకదల్లిహేళల్పట్టిధే- నం ౨౮నేవచనదల్లి- బ్రాహ్మణనిగెఅపద్వృత్తిఆశ్వస్తనికవృత్తికూడదెందు హేళియిధె- ఆపద్వృత్తియెందరె. యాజనఅధ్యాపన సత్ప్రతిగ్రహ ఇవుగళిందజీవనవాగదెఇద్దరె - క్షత్రియవృత్తి వైశ్యవృత్తి కృతకాధ్యాపనముంతాదవుగళిందజీవిసోణ- అశ్వస్తనికవృత్తియెందరె ప్రతిదివసదఅహారవన్నఆదివసదల్లెసంపాదిశికోండు- మారనేదివసక్కె-స్వస్వల్పవూఇడదెఇకోణ - ఆదరెకలియుగదల్లి-కృషివాణిజ్యముంతాదఆపద్వృత్తియిందధారాళవాగి జీవిసబహుదెందు పరాశరవచనప్రకార మాధవాచార్యరుటీకైలిశిఇద్దారె. ౯౫ - ౯౬ - ఇదెల్లా కూడదెందుధర్మసింధువినల్లి రువకలివర్జ్య వచనదలి ఇరృప్ప

ಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಇದೆ. ಯಥಾ॥ ಆಪದಿಕ್ಷತ್ರವೈಶ್ಯಾದಿವೃತ್ತಿಂವಿಪ್ರಃಕಲಾತ್ಯಜೇತ್ । ಕಲೌದ್ವಿಜೋನಹಿಭವೇದಶ್ವಸ್ತನಿಕಜೀವಿಕಃ ॥ ೫೦॥ ನೇವಚನದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಮಾಡುವವರಿಗೆ ಆಶೌಚಕಾಲಕಡಮೆಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಇದೆ. ಆದರೆ ಪರಾಶರಃ॥ "ಏಕಾಹಾಚ್ಛುಧ್ಯತೇವಿಪ್ರೋಯೋಗ್ನಿವೇದಸಮನ್ವಿತಃ ॥ ತ್ರ್ಯಹಾತ್ಕೇವಲವೇದಸ್ತು ವಿಹೀನೋದಶಭಿರ್ದಿನೈಃ ॥ " ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿವೇದ ಸಮನ್ವಿತನಾದವನಿಗೆ ಒಂದೇದಿವಸ, ಅಗ್ನಿಇಲ್ಲದೆ ವೇದಪಾಠಕನಿಗೆಮೂರುದಿವಸ, ಮಿಕ್ಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆಹತ್ತುದಿವಸ, ಆಶೌಚವೆಂದುಉದಹರಿಸಿದೆ. ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು ಈಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾರಾಂತರ ಅರ್ಥಮಾಡಿರುವದೇನಂದರೆ. ಅಶ್ವಸ್ತನಿಕವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆಒಂದುದಿವಸ, ತ್ರ್ಯಾಹಿಕವೃತ್ತಿಯಂದರೆ ಮೂರುಮೂರುದಿವಸಗಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಧಾನ್ಯಸಂಪಾದಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೋಣ, ಈವೃತ್ತಿಯಿಂದಜೀವಿಸುವವನಿಗೆಮೂರು ದಿವಸ ಆಶೌಚ, ಹೀಗಿಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗೆ ಹತ್ತುದಿವಸ ಆಶೌಚವಾದರೆ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವದು . ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರದ ನೇಪುಟವನ್ನುನೋಡತಕ್ಕದ್ದು - ಆದ್ದರಿಂದಧರ್ಮಜ್ಞಸಮಯವಚನವನ್ನುಮಾಧವಾಚಾರ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ... ... *

ಯತಿಯುಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರವರ್ಣದವರಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಾರದೆಂದು- ೬೮ ನೇವಚನದಲ್ಲಿಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಕ್ಷತ್ರವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾಪರಿಗ್ರಹಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರುಉದಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. (೧೩೫)

ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಕೆಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪುನಃಜಾತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು-೬೭ ನೇವಚನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪರಾಶರವಚನಗಳಪ್ರಕಾರ ಅಂಥಾವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಾಡಿಸಿ ಪುನಃ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬಹುದೆಂದುಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರುಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. (೧೯೪ - ೧೯೫) ಉಕ್ತಧರ್ಮಜ್ಞಸಮಯವಚನಗಳು ಇನ್ನುಕೆಲವುವಚನಗಳಿವೆ.

ವೈದ್ಯನಾಥೀಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸವಚನವೆಂದುತಿಳಿಸಿರುವದು. " ಅಗಾಧ್ಯ

గోయఃగవాలంభం సన్యాసం పలపైతృకం । దేవరేణసుతోత్పత్తిః
కలౌపంచవివర్జయేత్॥ కలియుగదల్లి సన్యాసవు అగ్నిహోత్రవు
కూడదెందు ఈవచనదఅర్థ-హీగిరలు నిషేధిసిద్దాగ్యూ - అదేవ్యాసరే-
ఈవచనక్కె ప్రతిప్రసవవాగి ఈకెళగిన వచనవన్ను హేళిదరంతె.
‟యావద్వర్ణవిభాగోస్తియావద్వేదః ప్రవర్తతే । తావన్న్యా
సోగ్నిహోత్రంచ కర్తవ్యంచకలౌయుగే,, అర్థ॥ బ్రాహ్మణాది
జాతిగళిరువవరిగూ వేదవిరువవరిగూ - కలియల్లిసన్యాస - అగ్ని
హోత్ర నడెయబహుదు. ఈఎరడువచనగళన్నిట్టుకొండునోడిదరె
సాయువపర్యంతజీవంతనాగిరు - సత్తమేలె జీవంతనాగిరబేడెంబ
దాగిహేళిదంతేతోరుత్తదె.

వేదమార్గ ప్రవర్తకరాద వేదవ్యాసరు - స్వప్నదల్యాదరు
సన్యాసవన్ను-అగ్నిహోత్రవన్నునిషేధిసిద్దరెందుతిళియువదుఅసా
ధ్య, సన్యాసనిషేధక్కె మత్తొందువచన విరువదాగి ధర్మసింధువి
నల్లి హేళిరువదేనెందరె, ‟చత్వార్యబ్దసహస్రాణిచత్వార్యబ్దశతా
నిచ । కలేర్యదాగమిష్యంతి తదాత్రేతాపరిగ్రహః॥ సన్యాసశ్చప్ర
కర్తవ్యోబ్రాహ్మణేనవిజానతా,, త్రేతాపరిగ్రహః-సర్వాధానం॥
‟ అర్ధాధానం శ్రుతంశ్రౌత స్మార్తాగ్న్యోస్తు పృథక్కృతిః ।
సర్వాధానంతయోరైక్యకృతిఃపూర్వయుగాశ్రయా,, ॥ ప్రకర్త
వ్యః ఎంబదక్కె బదలాగినకర్తవ్యః ఎందుఇరబేకెందుతోరుత్తదె
హాగాదరె ఈవచనగళ తాత్పర్యవేనెందరె,కలియుగద ౪౪౦౦ నే
వర్షసందమేలె బ్రాహ్మణనుసన్యాసవన్ను - త్రేతాపరిగ్రహవన్ను
అందరె- శ్రౌతస్మార్త ఈఎరడుఅగ్నిగళన్ను సేరిసోణవెంబపూర్వ
యుగధర్మవాద - సర్వాధానవన్ను మాడకూడదు - సదరి
అగ్నిగళన్ను - బేరె బేరెఇడువదు . అర్ధాధానవు - అదుఈయు
గక్కె శాస్త్రసమ్మతవాద్దు. ఈవచనవు- యావద్వర్ణవిభాగోస్తి

ఎంబ వచనకెరా సన్యాసవిషయద అవకాశవే కొడవదిల్ల . ఆదరు సన్యాసవుసదాచారవాగి అద్యాపి నడియుత్తాఇధె. మత్తు ౪౪౦౦నే వర్షదహిందె, శ్రీశంకరరామానుజాచార్యరు మొదలాదవరు సన్యాసవన్నవలంబిశి లోకోపకారమాడియిద్ధారె.

కెలవువచనగళల్లి అందరె. అశ్వాలంబంగవాలంబం - ఇత్యాది వచనగళల్లి అశ్వమేధకెరా నిషేధవిద్దాగ్యూ పరాశరస్మృతియల్లి - యజేతవాశ్వమేధేన ఎందఅశ్వమేధఉక్తవాగిధె, అదన్నకలియుగదల్లి - పూర్వద రాజరుగళనేకరుమాడిదరెంతలూ- ప్రాయశ్చిత్తకోసర-రగంగాపతన - భృగ్వగ్నిపతన, తుషాగ్నిదహన-ప్రాయోపవేశముంతాద్దన్న అనేకరు మాడిదరెంతలు కెలవు గ్రంథగళిందతిళియబరుత్తదె.

దీర్ఘకాలబ్రహ్మచర్యకెరా నూరారుకృచ్ఛ్రగళిందలు ప్రాయశ్చిత్తవిల్ల వెందు దేవళవచనవిద్దాగ్యూ అదు - మత్తు - తీర్థయాత్రాతిదూరతః - ఎందు కలివర్జ్యవాద- దూరదేశయాత్రేసహా ॥ అద్యాపి సదాచారవాగి నడదుబరుత్తాఇధె - ఈకారణగళిందకలియుగదఆదియల్లిహుట్టిదపరాశరస్మృతియనంతర బహుకాలదమేతె ఉక్తనిషేధవచనగళుహుట్టిదవెంతలు-ఆపైకిముఖ్యాముఖ్యాస్మృతిగళిగనుసారవాగిరువనియోగనిషేధముంతాద్దుకెలవుజారిగేబంతెంతలు- మికరావు మాధవాచార్యవిజ్ఞానేశ్వరరిందపురస్కారిసల్పడలిల్లవెంతలు తోరుత్తదె.

ఈనిషేధవచనగళిగుఅగౌరవవిల్లదెఅర్థమాడువదకెరా మార్గవిధె హ్యాగందరె-దీర్ఘకాల-బహ్మచర్య- సన్యాస-అస్ఖలితశమనిష్ఠె యింద ఎల్లరిందలు - ఆచరిసల్పడువదు అసాధ్యవాద్దరిందలు స్ఖాలిత్యవుంటాదరె - అతిగురువాదపాతకబరువద్దరిందలు - నిషేధవచనగళు - అజితేంద్రియరపరవేవినహా - జితేంద్రియరాగి

యుసమర్థరాగియు ఇరువవరిగెఎష్టుమాత్రవు లగావాగువఉద్దే శ్యదిందహుట్టిద్దల్ల - అశ్వస్తనికవృత్తియు కఠిణవ్రతవాఛరిందలో భదింద హెచ్చుధాన్యసంపాదిశి ఇట్టుకొండరెవ్రతభంగవాగిమహా ద్దోషప్రాప్తియాగువద్దరింద - అదరనిషేధవు సాధారణమనుష్యరిగె వ్యాపిసువదేహొ తుర్వ్రతదల్లి పూర్ణశక్తియుళ్ళవరిగె వ్యాపిసువఉద్దేశ్యదిందహుట్టిద్దల్ల.

దూరదేశయాత్రెగెపూర్వదల్లిఐకమత్యవిల్లద అనేకక్రూరవాద రాజరుగళదేశగళల్లిసంచరిసువాగబహళఅపాయగళు సంభవిసువదక్కెఅవకాశవిత్తాద్దరింద నిషేధబంతేహొ తుర్- ఈగఏక రాజ్యవాగిఅవరవరమతధర్మగళల్లిబలాత్కారదిందప్రవేశసదెఇరువ ఈగినధార్మికదరబారినల్లిరైల్వెముంతాద్దరింద ప్రయాణవునిపాయవాగియుశీఘ్రవాగియుఇరువద్దరింద దూరదేశయాత్రెగాగలి - అంగవంగకళింగాది దూరదేశసంచారక్కాగలి ఈగసదరినిషేధవువ్యాపిసువదిల్ల సాధ్యవాదమట్టిగెబ్రాహ్మణరెలరు ముఖ్యవృత్తిగళల్లెఇరతకద్దు ప్రశస్తవాద్దరిందఅవుగళన్నెమాడలీఎంబ ఉద్దేశ్యదింద ఆపద్వృత్తిగ నిషేధవెహొ తుర్యథాశక్తిస్వధర్మరక్షణపూర్వక-ఆపద్వృత్తిమాడు వవనిగెవ్యాపిసువఉద్దేశ్యదిందఈ నిషేధహుట్టలిల్ల. పూర్వకాలదల్లిఇద్దసణ్ణసణ్ణహడుగగళల్లి సముద్ర ప్రయాణవుబహుఅపాయకరవాగిత్తాద్దరిందలుహిందుస్థానదల్లె దూరదేశసంచారదింద వర్ణాశ్రమధర్మక్కె ఎష్టుఅపాయవిత్తొ-అదక్కెహత్తరష్టుసముద్రమార్గత్వేనహొగువదేశగళల్లిఅపాయవిత్తాద్దరిందసముద్రయానక్కె నిషేధవెహొ తుర్అంథాఅపాయగళిల్లదకాలదల్లియథాశక్తిస్వధర్మరక్షణపూర్వకసముద్రయాన మాడువదక్కెసదరినిషేధవు వ్యాపిసువ ఉద్దేశ్యదింద హుట్టిద్దల్ల. సముద్రయానసిషేధవచనగళన్నుఅక్షరశః తెగ్గదు

కొళ్ళువదాదరె సముద్రదల్లి నావెయల్లి యావ కారణదిందలాగలి ఒందు దివసవాగలి ప్రయాణమాడిదరె సంసర్గానర్హ దోషబరువదెందు హేళబేకాగి బరుత్తదె - మరీచివచనవిరువదేనందరె - “మాసం కారాగృహేవాసః నాభిర్యాత్రాదినత్రయం । మ్లేచ్ఛావాసస్తథాపక్షంయోవ తేత్సతు పాతకీ ॥,, దినత్రయపరిపూర్ణవాదనౌకాయానవు - మత్తు-ఏకమాసపరిపూర్ణవాద- మత్తు తదధికవాదకారాగృహవాసద సంగడ సహపఠితవాగిరువద్దరింద ప్రాయేణ-సమానరూపాఃసహచరాభవంతి - ఎంబ న్యాయదింద హ్యాగె ఒందు తింగళు మత్తు అదక్కె మేలె కారాగృహవాసి యాగిద్దవనిగె ప్రాయశ్చిత్తదింద సవ్యవహార్యత్వవో, హాగె యమూరు దివస, మత్తుఅదక్కె మేల్పట్ట సముద్రయాన మాడిదవనిగు సవ్యవహార్యత్వసిద్ధిసువదెందు మరీచివచనదింద సిద్ధిసువదు - హీగె పరస్పరవిరోధబరువద్దరింద కలివర్జ్యసముద్రయాత్రెగె స్వధర్మకర్మగళల్లి శుద్ధవాగి యావదన్నాదరు మాడదె- అభ్యాసత్వేన అందరె - బార్ బార్ దీర్ఘకాలసముద్రయాన వెంబ అర్థ సమంజసవాగిదె .

కెలవు వర్షగళ కెళగె మహారాష్ట్రదేశదల్లి శ్రీ గోపాలరావు దేశముఖ ఎంబవర మగ కృష్ణరావు ఎంబ బ్రాహ్మణరు ఇంగ్లాండిగె హోగి పరీక్షె కొట్టు బంద నంతర అల్లిన శ్రీ శంకరమఠనాద జ్యోతిర్మఠద స్వామిగళు సదరీయవరిగె ప్రాయశ్చిత్తపూర్వక సవ్యవహార్యత్వవన్ను ఉంటు మాడిదరు - ఆ కాలదల్లి శ్రీ స్వామిగళు మాడిద సిద్ధాంతపత్రికెయు - సంస్కృత మత్తు మహారాష్ట్రభాషెయల్లి ఛాపిసల్పట్టిదె - అదర తాత్పర్యవేనందరె “ సింధుసౌవీరసౌరాష్ట్రాన్ తథాప్రత్యంతవాసినః । అంగవంగకళింగాంశ్చ గత్వా సంస్కారమర్హతి॥ సౌరాష్ట్రసింధుసౌవీరాన్ అవంతీం దక్షిణాపథం । ఏతాని బ్రాహ్మణో గత్వా పునస్సంస్కారమర్హతి ,, ఈ వచనగళల్లి బ్రహ్మావర్తక్షేత్ర

స్థద్బ్రాహ్మణసమూహవన్నుబిట్టు బేరెయావదేశక్కెహోదాగ్యూ పు
నరుపనయనప్రాయశ్చిత్తహేళియిధే. ఆదరెదక్షిణదేశఘూర్జరదే
శ-సౌరాష్ట్రదేశ - కొంకణదేశ - కేరళదేశద -బ్రాహ్మణరనేకరు
వాణిజ్యనిమిత్తవాగి సముద్రయానమాడుత్తారె - మతుజలమార్గ
దిందసముద్రతీరపట్టణగళిగె హోగుత్తారె - మత్తుప్రత్యంతదేశకెసే
శేరిదసింధునదీపశ్చిమతీరవర్తి - కరాచిఎంబ సింధుదేశకుసౌ
వీరదేశకుపరసహస్రబ్రాహ్మణరు సముద్రయానద్వారాహోగిబ
రుత్తాయిద్ధారె- అవరుయావప్రాయశ్చిత్తవన్నుమాడికొళ్ళువదిల్ల.
సముద్రయాత్రాస్వీకారః ఎంబవచనదల్లిఇంతిష్టు దివసవెంబ వినా
యతియిల్లవాద్దరింద మేలెహేళిదరీతి సముద్రయానమాడువంథా
వరిగు - స్వధర్మరక్షణపూర్వక ఇంగ్లాండిగె హోగిబరువంథా
వరిగు శాస్త్రదృష్ట్యాదోషవుతుల్యవాగిరువదు.

కొంకణకేరళాదిదేశగళింద-సముద్రప్రయాణదింద- ద్వారవతి
గెఅనేకరుహోగిబరుత్తారె- సముద్రయానవినాద్వారవతియల్లి శ్రీ
విష్ణుచరణదర్శనవు- సేతుదర్శనవు లభిసువదిల్ల. "ద్విజస్యాబ్ధౌ
తునౌయాతుః శోధితస్యాపిసంగ్రహః" ఎంబవచనదనౌయాతృశబ్ద
దప్రకృతిప్రత్యయగళన్నఆలోచిసలాగి-మత్తు ఇదరహాగెయే ఇరువ-
"అబ్ధ్యాజీవినసంగ్రాహ్యోనిష్కృత్యాపికలౌయుగే" ఎంబవచన
దసమన్వయదిందలునౌయాతృశబ్దవు నేహమియాగిసముద్రదొళగే
జీవికకొండునావెగళన్ననడిసువ కర్ణధారపరవాగి తోరుత్తదె -
ఒందువ్యాళే నౌకాయానవు దోషవాగిట్టుకొండాగ్యూ- మేలెహేళి
దరీతి అనేకవాగినడియుత్తాఇరువదరింద దేశాచారత్వేన పరిగణి
సతక్కద్దాగిధే.

పూర్వయుగదల్లియు - మత్తు పూర్వకాలదల్లియు ఈగినంతె
సముద్రయానవడదుయిధే.తుగ్రోహభుజ్యం-ఎంబఋజ్మంత్రదింద

తిళియబరువదేనందరె- తుగ్రనపుత్రభుజ్యువెంబువను సేనాసమేత వాగిద్వీపాంతరక్కె సాగుత్తిరువాగ సముద్రదల్లి - నావెవడధో యితు , ఆదరె అశ్వినీదేవతెగళ ప్రసాదదింద నావెయు సరి యాగలుతందెబళిగె హిందకెబందను ‘‘నావేనసింధుం దురితా త్యగ్ని,, ఎంబవేదవాక్యదల్లి నావెగే ఉత్తమదృష్టాంతవన్నుకొట్టు ఇధే ‘‘ వేదనావఃసముద్రియః,, ఎంబమంత్రదల్లి వరుణదేవను నా వికవిద్యెయ పండితనెందు హేళిఇుధే, అద్దరింద వేదదల్లి సముద్ర యానవిషేధవెల్లియూయిల్ల. వత్సరాయన మంత్రి యాగంధరను- సముద్రదల్లినౌకాయానమాడిదను. శ్రీమానెంబవైశ్యనుసిహ్మళద్వీ పక్కెహొగిద్దను. పాండవరల్లి నకులను సముద్రమార్గదింద ద్వీ పాంతరక్కెహొగిదిగ్విజయమాడిదను. జ్యోతిశ్శాస్త్రసిద్ధాంతిగ శాదభాస్కరాచార్యరురోమకపట్టణకెహొగిద్దరెందు రోమక సిద్ధాంతగ్రంథదల్లి ఇధే. — జ్యోతిర్విదాభరణగ్రంథదల్లి విక్రమా ర్కను- రుమశ్యామదెశకుహొగిద్దనెందు హెళియిధే. కాశ్మీర దేశద మిహిరకులరాజనుఅనేకనావెగళసమేతసింహళద్వీపకె హొగిద్దనెందురాజతరంగిణీగ్రంథదల్లి హేళియిధే‘‘స్వగృహెపూ ర్ణమాచారో తదర్ధం పరవెశ్మని । పరదేశే కపాదంస్యాత్పథి శూద్రవదాచరేత్,, ఎందువచనవిధే. పరదేశదల్లు - దారియల్లు యథాకథంచిత్ ధర్మలోపవాద్దకె ప్రాయశ్చిత్తాచరణదింద పాప హానియాగువదు. పునస్సంసార ప్రాయశ్చిత్తవందరెత్యాబ్ద ప్రా యశ్చిత్త , అబ్దవెందరె త్రింశత్ కృచ్ఛ్రగళు ; కృచ్ఛ్రకె ప్రత్యా మ్నాయఅనేకవుంటు, గోదాన , సహస్ర గాయత్రీజప , ద్విశత ప్రాణాయామ, ద్వాదశబ్రాహ్మణభోజన, పుణ్యతీర్థదల్లి ద్వాదశ స్నాన, వేదపారాయణ, మంతాద్దు.

ఇదక్కెముంచెహొలకెరసంస్థానదవకీలగణేశసీతారామశాస్త్రి

దవరు, రాజకార్యార్థ ఇంగ్లాండిగె హోగిబందరు, అవరిగె కొల్హాపురద హత్ర ఇరువ శ్రీశంకరమఠవాద శంకేశ్వరమఠద స్వామిగళు ప్రాయశ్చిత్తపూర్వక సవ్యవహారయోగ్యతె యన్నుంటుమాడిదరు. మహారాష్ట్రవు దక్షిణ దేశదల్లే సేరిరువుదే - మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణరు పంచద్రావిడరల్లి సేరిదవరు- అవరిగూ ఈకడెయ బ్రాహ్మణరిగూ సహభోజనాదిగళువుంటు ఈచిగె- ౧౫- ౨౦-మంది బ్రాహ్మణరువుణె మొదలాద మహారాష్ట్రప్రాంత్యదింద ఇంగ్లాండిగె హోగి బందు ప్రాయశ్చిత్తమాడికొండు జాతియల్లియిరువదల్లదె దొడ్డదొడ్డ కెలసదల్లియిద్దారె- కాశీయల్లిరువ ఏళుపంగడద బ్రాహ్మణ మండలీయవరు ఇంగ్లాండిగె హోగిబందవనిగె ప్రాయశ్చిత్తదింద సవ్యవహార్యత్వవుంటాగువదెందు నిర్ణయమాడిద్దాగియు ప్రసిద్ధపండితరాద శ్రీబాళశాస్త్రియవరు కూడా అదక్కె రుజుమాడిరువదాగియు తిళియబరుత్తదె- ... ... *

కాంచీపుర శ్రీకృష్ణతాతదేశికరు విధిశిరువ షడబ్దకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయ ప్రాయశ్చిత్త, వైద్యనాథీయదల్లి సముద్రయానక్కె హేళిరువ పునరుపనయనముంతాద్దు, లఘువాద ప్రాయశ్చిత్తవెందు తిళియకూడదు, అదు సర్వోత్తమవాద్దెందు తోరుత్తదె- బోధాయన వచనదల్లి హేళిద ప్రాయశ్చిత్తదల్లి -సముద్రయాన, బ్రాహ్మణస్వాపహరణ, భూమివిషయదల్లి సుళ్ళు హేళోణ, శూద్రసేవా, ఇవుగళిన్న హేళిద్దాగ్యూ మాధవాచార్య విజ్ఞానేశ్వర, ఈ ఉభయ ప్రసిద్ధ నిబంధనకారరు సదరీ వచనవన్న శూద్రసేవా ప్రకరణదల్లి హాకికొండు అదరల్లి హేళిరువ ప్రాయశ్చిత్తవు బహుకాల శూద్రసేవా మాడిదక్కె సంబంధిసువదెందు హేళిద్దారె. అదే ప్రకార బహుకాల అభ్యాసత్వేన ధర్మలోపదింద సముద్రయాన, మత్తు వారంవార బ్రాహ్మణ స్వాపహరణ, భూమ్యనృత, హిడిదరె సదరీ వచనద ప్రాయశ్చిత్తక్కె గు

రి యూగువను- సకృత్ ... షయవాగి సుళ్ళుసాక్షికొట్టహరిగుస్ప
ష్టనేదస్తైవజుమాడదహరిగు ఈ చనదప్రాయశ్చిత్త ఈగనడియువ
దిల్లవష్టె. ... ... *

సముద్రయా నంషేధవు-ఆపద్వృత్తియనిషేధద సంగడపతితవా
గిరువద్దరిందలు, ఆపద్వృత్తియాద సతకారనౌకరి కృషి వాణిజ్య
శిల్పకెలసగళన్న స్వదేశదపురోభివృద్ధిరూపవాగియు, స్వంతలా
భ ప్రతిష్ఠాప్రదవాగియు మాడువదకెబ బేకాదయోగ్యతెయు వి
లాయతిదేశగళవిద్యాలయగళల్లి, ఇల్లినగింతఅతిశయవాగిదొరియు
వద్దరిందలు, నమిగె కేవలసమీపవర్తిగళాదమహారాష్ట్ర దేశదవరు
ధారాళవాగివిలాయతిగెహొగివిద్యావైలక్షణ్యగళింద ప్రయోజన
పడెయుత్తాశోభామానరాగిరువాగ్యే ఈదేశదవరు - అవరన్నను
కరిసువదకెబ ఆశేపడువదు దురాశేయందు హేళువదకాగువది
ల్ల. నమ్మవిద్యార్థిగళనేకరు ఈవిషయదల్లినావుమాడువ తడెయ
న్నలక్ష్యదల్లిడదెవిలాయితిగెహొగిబరువదక్కెఉపక్రమిసువకాల
ప్రాప్తవాగిరువద్దరింద- అంథావరన్నజాతియల్లి శేరిశికొళ్ళదె ఇ
ద్దరెనమిగేనష్టవాగువదు - అద్దరిందహాగె శేరిశికొళ్ళువదకెబ శా
స్త్రదల్లియు అవకాశవిరువాగ్యేవృథాఆక్షేపిసువదుఅనుచిత వాగి
రుత్తదె- ... ... *

ఈదేశదల్లిరతకరువరనేకరుప్రతిదినదల్లియుసంధ్యావందనేగిం
తహెచ్చాదఅన్యావకర్మగవన్నుమాడువదిల్ల. ఈగినహడుగగళు
విశాలవాగిరువద్దరిందఅదరకొట్టడియల్లికూతుకొండుహొదరె రై
ల్వేయల్లిఆగువసంపర్కకింతల కడమెయాదసంసర్గవాగువదు.ప
రాశరస్మృతియ ఒప్పుటదెళ శ్లోకదల్లి ''రథ్యాకర్దమతోయానినా
వఃపంథాస్తృణానిచ। మారుతార్కేణశుధ్యంతిపక్వేష్టకచితానిచ,,

అర్థ॥మార్గద కెసరు సీరు నా వెగళు వాయుస్పర్శదింద సూర్యకిరణదిం
దశుద్ధియాగువద్దరింద, అల్లిమైలిగేయన్న ఏణసబారదెందు హేళిధే
ఈప్రకారశుద్ధవాదనావెయకొట్టడియల్లి -౧- ౨- కొడగల్లి శుద్ధో
దకవిట్టుకొండు, మార్గక్కె బేకాగద హిట్టు- రొట్టి, అవలక్కి, హు
రిగడలె, మిఠాయి, ఘృతపక్వభక్ష్యగళన్ను బందుబెత్తద పెట్టిగె
యల్లి దర్భెతుళసీదళసమేత తెగదుకొండు హడిగినల్లిశికుర వగోక్షీ
రఫలాదిగళు - ఇవుగళింద సుఖవాగి ప్రయాణమాడబహుదు. యావ
తరహేపక్వపదార్థగళన్ను కెలవుదివసగళవరివిగు ఇట్టుకొండు తి
న్నబహుదెంబదక్కె యాజ్ఞవల్క్య ౧ శ్లో॥ ౨౮౯ నోడతక్కద్దు॥ అ
న్నంపర్యుషితంభోజ్యం స్నేహాక్తంచిరసంస్థితం। అస్నేహాఅపిగో
ధూమయావగోరసవిక్రియాః॥ ముఖప్రక్షాళనముంతాదద్దక్కె సముద్ర
దిందనీరు శేదికొబహుదు. స్నానక్కె అనుకూలవాగలారదద్దరిం
దప్రతినిత్యవద్దె బట్టెయల్లిమైవరిశికొండు మంత్రప్రోక్షణ పూర్వక
మంత్రస్నానమాడిసంధ్యావందన- తదనంతరభోజన మాడబహు
దు. విలాయతిగెతలిపిదమేల్లె తన్నబిడారదల్లి తానేస్వయంపాక
మాడికొళ్ళబహుదు. సంధ్యావందన- గీతాముంతాదగ్రంథగళపా
రాయణమాడువదక్కె యావ ఆతంకవుయిల్ల. ౨ - ౩ - విద్యా
ర్థిగళు శేరిహొదరెబహుఅనుకూల, పరిచారకనన్నకరెదుకొం
డుహోగువదక్కె ఉపపత్తిఇద్దరెసరోత్తమశ్రాద్ధబందరెవిద్యార్థి
గళల్లియోగ్యబ్రాహ్మణదొరతరె హిరణ్యశ్రాద్ధమాడబహుదు, ఇల్ల
వాదరేఆదివసనేమదిందఉపవాసమాడబహుదు. మధ్యేమధ్యేరజాది
వసగళల్లిదుడ్డినఅనుకూలవిద్దరే ఈదేశక్కెబందుశుద్ధాచారగళన్ను
మాడికొండుపునఃహోగువదరిందదోషకడెమెయెహొత్తు హో
చ్చాగువదిల్ల. మత్తొందావర్త ఇంథాకెలసమాడువదిల్లవెంబ మనో

భావిసువవను సూత్రప్రాయశ్చిత్తక్కె యోగ్యనెందు కెలవరు ఆక్షేపిసుత్తారే. సరకారద నౌకరీ మాడువర సేకరు నిత్యోపాసన మాడదె ఇద్దరె ప్రతివర్షవు శ్రాద్ధదదివసక్కృచ్ఛ్ర ప్రాయశ్చిత్తమాడికొళ్ళువముంతాద అనేక దృష్టాంతగళింద సదరీ ఆక్షేపణెయు అష్టేను ప్రబలవాద్దల్ల.

విలాయతియల్లి మద్యపానమాంసభక్షణమాడదె ఇరువవర సేకరు ఇద్దారాద్దరింద హావాకెల మద్యమాంస అపరిహార్యవేను అల్ల మద్య మాంస తిందు కెడబేకాదరే విలాయతి పర్యంత హోగువ అవశ్యవిల్ల, ఇష్టవిద్దరే ఇల్లియె ఆగ బహుదు.

" దేశభంగే ప్రవాసేవా వ్యాధిషు వ్యసనేష్వపి। రక్షేదేవస్వదేహం పశ్చాద్ధర్మం సమాచరేత్ - పరాశర - ౭ - ౩౭ - ౨౪౪ ,,
వ్యాధియల్లు , వ్యసనదల్లు , ప్రవాసవందరె అన్యదేశదల్లు , రాజ్యక్కె శత్రుగళు బిద్దాగలు , శుచి అశుచి ఎంబదన్ను నోడదె ప్రాణరక్షణెమాడికొండు , ఆమేలె శాస్త్రోక్తవాద ధర్మవన్ను ఆచరిసతక్కద్దెందు పరాశరరు హేళియిద్ధారె, ఈ ప్రకార కేవల రోగాద అశక్తి మూలకఅసవార్ణహాపక్షదల్లి మాత్రమాడతకద్దు.

అపేయపానాదిగళన్ను మాడిద్దకెల పరాశరస్మృతియల్లి-ఇతరస్మృతిగళల్లి ప్రాయశ్చిత్తగళివె-విలాయతిగె హోగిబందవను హీగె మాడలిల్లవెందు హేళికొండాగ్యూ - హోగె హోగిబంద యానన విషయదల్లాదరు సంశయ పరిహారవాగదె ఇద్దరె - శ్రీకృష్ణతాతాచార్యరు విధిశిరువ సర్వపాపప్రాయశ్చిత్తదింద శుద్ధియుంటాగువదకెల యావ సంశయవూ ఇల్ల "అంతఃప్రచ్ఛన్నపాపానాం శాస్త్రా నైవ స్వతో యమః,, మేలినకలిమిన ఆదిభాగదల్లి హేళిరువ ప్రకార స్వధర్మరక్షణ పూర్వక ఇంగ్లాండిగె హోగిబరువదకెల ఆవకాశవిల్లయాద్దరింద - ఏనొందు పవేచనె ఇల్ల దెసుత రాంసముద్రయానకూడదెందు హేళువ

ದುಶ್ರದ್ಧಾಜಾಡ್ಯದಮಾತುಯೆಂಬದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳಾದವರ ಹೃದಯಂಗಮವಾಧೀತೆಂದುನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಕೆಲವರುದ್ವೀಪಾಂತರವಾಸ-ತತ್ರಾಪಿಹೂಣದ್ವೀಪವಾಸಕೂಡದೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಶುದ್ಧಳಾದ ಭೂದೇವಿಯಲ್ಲಿತಪ್ಪುಹುಡುಕುವ ಇಂಥಾವರುಗಳಿಗೆ ಈಕೆಳಗೆಬರೆದಿರುವ ವಚನವೇಸಮುತ್ತರವಾಗುವದು "ನಗರೇಪತ್ತನೇವಾಪಿಯೋದ್ವಾದಶಸಮಾವಸೇತ್ - ಸಜೀವನ್ನೇವಶೂದ್ರತ್ವಮಾಶುಗಚ್ಛತಿಸಾನ್ವಯಃ ॥ ರಾಜಾಶ್ರಯೇಣಯೋಮರ್ತ್ಯೋದ್ವಾದಶಾಬ್ದಂವಸೇದ್ದ್ವಿಜಃ । ಜೀವಮಾನೋಭವೇಚ್ಛೂದ್ರೋನಾತ್ರಕಾರ್ಯಾವಿಚಾರಣಾ,, ಸ್ಮೃತಿರತ್ನಾಕರ ೪೧. ಅರ್ಥಃ-ನಗರದಲ್ಲಾಗಲಿಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಾಗಲಿಯಾವನುಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೋಅವನುಅವನವಂಶದವರಸಮೇತ-ಈಜೀವದೆಶೆಯಲ್ಲಿಯೆತತ್ಕ್ಷಣಶೂದ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ-ರಾಜನಆಶ್ರಯದಿಂದಾಯಾವನುಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಃ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅವನುಈಜೀವದೆಶೆಯಲ್ಲಿಯೆಶೂದ್ರನಾಗುವನು - ಇದಕ್ಕೆಸಂಶಯವಿಲ್ಲ . ಈಪ್ರಕಾರನಾವುಇಲ್ಲಿಯಿರುವ ನಗರಗಳೆನರಕದಗುಂಡಿಗಳಾದಮೇಲೆ ಇತರಪ್ರದೇಶದ ಪಾರಿಶುಧ್ಯ ಅಪಾರಿಶುಧ್ಯವನ್ನುಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲ್ಯಾತಕೆ - ಇಂಥಾವಚನಗಳೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಃವಾದವೆಂದುಶಾಸ್ತ್ರಿಜ್ಞರಿಗೆ ತಿಳಿಗೇಳಿದೆ . ಇತ್ಯಲಂ *

శ్రీమద్విశిష్టరాద శాస్త్రజ్ఞరాదఅసూయా

రహితరాదసజ్జనరసమక్షమంగళిగే.

శృతపడిసువదేనందరే -

ఇదకెలెసంబంధిశిరువసముద్రయానప్రకరణగ్రంథవు అనేకపండితరగళింద - అనేకస్మృత్యవలోకనదిందలోకోపకారార్థరచిసల్పట్టదన్నుసభ్యానుజ్ఞయాముద్రిసల్పట్టియిరుత్తే - ఇదన్నువైషమ్యనైర్ఘృణ్యారాహిత్యదొడనెశాస్త్ర, లోకనడతె, నింమనింమల్లినడెయువంథా, మత్తు నింమహృదయంగమవాద నడవళికె - ప్రకృతకాలధర్మసహాఆలోచిశిదరే- నిమగళిగేనెఇదరసాధుత్వాసాధుత్వ అరికేయాథీతు.

బి - వెంకటరామైయ్యంగార్

కార్యదర్శి

సజ్జనశాస్త్రసమాజ- బెంగళూరు.